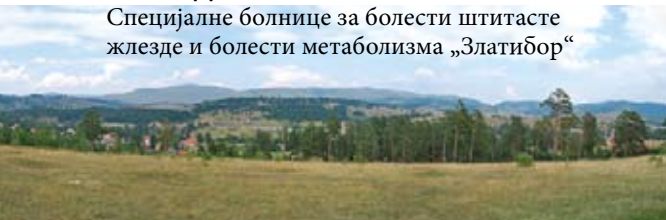

50 година

Специјалне болнице за болести штитасте
жлезде и болести метаболизма „Златибор“

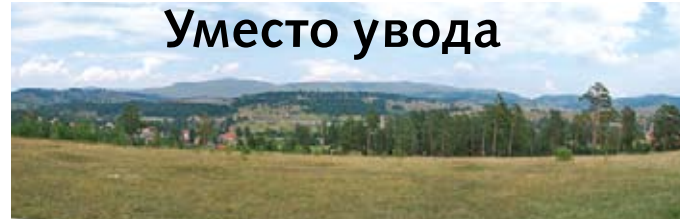
50 година

Специјалне болнице за болести штитасте
жлезде и болести метаболизма „Златибор“

Специјална болница за болести штитасте жлезде
и болести метаболизма „Златибор“

Златибор, 2014.

Уместо увода

Монографија *Од лечилишта до институција* објављена је 2004. године и посвећена је четрдесетогодишњици (1964-2004) постојања тада Института за штитасту жлезду и метаболизам. То је дело о развоју ове установе од Лечилишта у старој згради бившег ресторана „Србија“, преко Завода, до Института.

Уводни део монографије написао је покојни професор доктор Драгољуб Манојловић. Као сарадник Института за болести штитасте жлезде и метаболизам „Златибор“, који је годинама обављао прегледе и консултације, и држао стручна предавања у Институту. Својим радом обележио је једну епоху у развоју Института. Непроцењив је његов допринос у уређивању стручног часописа Института *Гласника*, који је управо у време његовог уређивачког рада доспео у ред значајних домаћих часописа медицинске струке. Његов велики допринос остао је записан у монографији посвећеној јубилеју Института на Златибору.

После уводног дела, научни саветник Географског института „Јован Цвијић“ САНУ покојни Радован Ршумовић је описао природне потенцијале Златибора истичући да је Златибор *златна, царска и краљевска* планина.

У одељку *Од народне предања до савременог лечилишта* изнети су подаци о трговинама насеобина људи у неолитско доба, преко владавине Турака, до зидања прве зграде на Златибору крајем 19. века и првог организованог лечилишта средином 20. века.

Лечилиште основано 1964. године било је малог капацитета, без опреме, са скромним кадровским могућностима. Периоду од 1968. до 1979. године посвећен је посебан чланак на основу података и писаних материјала које је сачувао тадашњи директор др Ђорђе Глишић. Установа, тадашњи Завод, у том периоду убрзано се развија у материјалном погледу, запошљавају се стручњаци и набавља опрема, уз добру организацију рада и конципиране циљеве.

У монографији је, на документован начин, изложен развој установе од 1980. до 2004. У том периоду уведене су међународне санкције према нашој земљи а трајало је и тромесечно бомбардовање, што је нанело не само велику материјалну штету установи већ је донело и људске жртве.

Научна и стручна активност у Институту остала је на високом нивоу, што је и обрађено у посебном одељку књиге. Удружење ендокринолога СФРЈ 1967. године одлучило је да Завод на Златибору буде референтна установа и стално место одржавања стручних састанака о штитастој жлезди за целу тадашњу Југославију. Одржано је шест Југословенских симпозијума о штитастој жлезди с међународним учешћем, два научна скупа, три међународна научна скупа о гојазности.

Покренут је стручни часопис *Гласник* у коме, поред ендокринолога, објављују своје радове наши познати стручњаци из свих области медицине.

У монографији се говори о медицинским службама: служби за стационарно лечење, добро опремљеним кабинетима: кабинету за нуклеарну медицину, кабинету за физикалну медицину и рехабилитацију, биохемијској лабораторији, кабинету за ултразвук, кабинету за остеодензитометрију.

Рад других служби, неопходних у функционисању овако велике здравствене установе, описан је у посебним одељцима монографије *Од лечилишта до институција*.

Уредник монографије био је покојни професор Медицинског факултета у Београду, интерниста ендокринолог и специјалиста нуклеарне медицине Петар Милутиновић, вишедеценијски сарадник и консултант Института.

Редакциони одбор, осим покојног професора Драгољуба Манојловића и покојног професора Петра Милутиновића, чинили су доктор Ђорђе Глишић, покојни професор Медицинског факултета у Београду, специјалиста нуклеарне медицине, доктор Рубен Хан и Мирјана Црнчевић, професор српског језика и књижевности, библиотекар-информатичар Специјалне библиотеке „Чиготе“.

У току 50 година свога рада Специјална болница је прешла пут од Лечилишта, Завода за превенцију и лечење и рехабилитацију обољења штитасте жлезде, Института, да бисмо данас радили као Специјална болница.

Професор Медицинског факултета, интерниста ендокринолог, доктор Јован Мићић, који је од оснивања Лечилишта сарадник и консултант Специјалне болнице, и академик Драган Мићић, вишедеценијски консултант и председник Управног одбора Специјалне болнице „Чигота“ у уводном тексту монографије посвећене педесетогодишњици рада, из архивске грађе покојног професора Душана С. Ђурића издвајају и објављују записник из 1968. године о резултатима трогодишњег рада, закључцима и визији развоја Лечилишта.

У монографији која је пред Вама настављамо започету причу о неисцрпној лепоти Златибора и његовј изузетно доброј микроклими која ће увек привлачити све оне који воде рачуна о здравом животу, а тиме ће будућност Специјалне болнице, односно њен рад и развој сачувати добру перспективу.

Научни и стручни рад не би био могућ без чврсте сарадње с Медицинским факултетом из Београда и без консултаната и других сарадника који су у Специјалну болницу долазили од оснивања. Забележене су активности у вези с научном и стручном делатношћу Специјалне болнице као што су конгреси, семинари и стручни радови наших лекара.

Радови с конгреса, семинара и стручних састанака објављени су у *Медицинском гласнику*, и доступни су у штампаној и у електронској верзији. Стручни часопис издаје се у оквиру рада специјалне библиотеке „Чиготе“.

У монографији је наведен рад медицинских служби и показан њихов значај у целокупном деловању Специјалне болнице.

Посебан одељак монографије говори о раду пратећих служби без којих ни основне службе не би могле успешно да обављају свој рад.

Током 50 година рада организовани су многи програми од којих је најзначајнији *Чигота програм*, који успешно ради 25 година, као и *Програм превенције и лечења јојазности код деце и адолесцената*, који је током шестогодишњег рада веома позитивно оцењен.

Посебан одељак говори о десет година рада и сарадње са гостима и пацијентима из Русије.

Текстови у другој књизи монографије углавном прате рад установе од 2004. године.

Уредници
Мирјана Црнчевић
Гојко Божовић

Instead of an introduction

The Monograph *From a Health Resort to an Institute* was published in 2004 and dedicated to the fortieth anniversary (1964-2004) of the Institute for Thyroid and Metabolism. It is a story of the development of this institution from a modest health resort in the old building of the former *Serbia* restaurant, through the Centre, to the Institute.

The introductory part of the monograph written by the late Professor Dr Dragoljub Manojlović, associate of the Zlatibor Institute for Diseases of the Thyroid gland and Metabolism, who did examinations and consulting work and gave lectures at the Institute for years. His work marked the whole epoch in the development of the Institute. His invaluable contribution to the editing of the journal of the Institute *The Gazette*, which became one of the most significant domestic journals of medical profession at the time of his editorial work. His major contribution has gone down in the monograph dedicated to the jubilee of the Institute on Zlatibor.

After the introductory part, the scientific advisor to the “Jovan Cvijić” Geographical Institute of SASA, the late Radovan Ršumović, described the natural resources of Zlatibor, pointing out that, for many reasons, Zlatibor is a *golden, imperial and royal* mountain. In the section *From oral tradition to modern health facilities*, there are data on the traces of the settlements of people in the Neolithic Age, through the Turkish rule, to the construction of the first building on Zlatibor in the late 19th century and the appearance of the first organized resort in the mid 20th century.

The sanatorium was established in 1964 and was a small building, with no equipment and with limited human resources. A separate article based on the data and written material preserved by the then director Dr Djordje Glisić is devoted to the period from 1968 to 1979. The institution, the then Office, developed significantly in this period in terms of material, human and technical resources, as well as in terms of the good concept of objectives and organization of work.

The monograph offers a documented development of the institution from 1980 to 2004. During this period there were sanctions against our country and bombing, which caused not only great damage to the institution but casualties as well.

Scientific and professional activities of the Institute were at a high level, which is discussed in a separate section of the book. The Association of Endocrinologists of Yugoslavia in 1967 made the Institution on Zlatibor a place of reference and permanent venue of expert meetings on the thyroid gland in the whole of former Yugoslavia. There were six Yugoslav Symposiums on the thyroid gland with international participation, two scientific conferences, and three international scientific conferences on obesity. *The Gazette* was launched by endocrinologists, but experts in all areas of medicine publish their works there.

The monograph is also about medical services: services for inpatient treatment, well-equipped offices: the Nuclear Medicine Office, the Physical Medicine and Rehabilitation Office, biochemical laboratory, the ultrasound office and the osteodensitometry office.

The work of other services required in the operation of such a large medical facility, is described in separate sections of the monograph *From a Health Resort to an Institute*.

The editor of the monograph was the late Professor of Medicine, University of Belgrade, an internist and endocrinologist, a specialist in nuclear medicine Petar Milutinović, decades-long associate and adviser of the Institute.

The Editorial Board, apart from the late Professor Dragoljub Manojlović and the late Professor Petar Milutinović, included Dr Djordje Glišić, the late Professor of Medicine, University of Belgrade, a nuclear medicine specialist, Dr. Ruben Han and Mirjana Crnčević, teacher of Serbian language and literature, librarian and informatician at the Čigota Special Library.

During its 50 years of work, the Special Hospital has been transformed from a health resort, through the Office for the prevention and treatment of illness and rehabilitation of the thyroid gland, the Institute, and has begun working as a special hospital. In the introductory text of the monograph dedicated to the fiftieth anniversary of the Institute, Professor of Medicine, internist-endocrinologist, Dr Jovan Mičić, who has been an associate and consultant of the Special Hospital since the foundation of the Institute, and academic Dragan Micić, decades-old consultant and chairman of the board of the Čigota Special Hospital, publish the records from 1968 about the results of three years of work, conclusions and visions of the Institute, taking them from the archives of the late professor Dr Dušan Djurić.

The monograph which is in front of you continues the story of the inexhaustible beauty of Zlatibor and its excellent microclimate, which will always attract all those who care about healthy living, thus creating a great future for the Special Hospital, its work and Development.

Scientific work would not be possible without a close cooperation with the Faculty of Medicine in Belgrade or without consultants and other experts who have been coming to the Special Hospital since it was founded. There are records of the activities associated with scientific and professional work of the Special Hospital such as conferences, seminars and research papers of our doctors.

Proceedings from conferences, seminars and professional meetings are published in *Medical Gazette*, in print and in an electronic version. The publication of the journal is in the framework of the Čigota Special Library.

The monograph states the work of medical services and their importance in the overall activities of the Special Hospital.

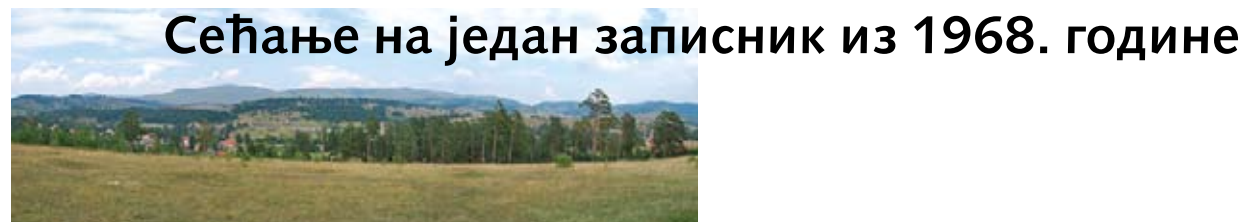
A special section of the monograph deals with the work of related services, without which it would be impossible for the basic services to do their work.

During its 50 years of work, many programs have been organized, of which the most important is *Čigota programme*, which has been working successfully for 25 years, as well as the *Programme of prevention and treatment of obesity in children and adolescents*, which has been very positively evaluated during its six-year existence.

A special section is about the ten years of work and cooperation with the guests and patients from Russia.

The articles in the second volume of the monograph mainly follow the work of the institution since 2004.

Editors
Mitjana Crnčević
Gojko Božović

Сећање на један записник из 1968. године

У моменту када су нас колеге које приређују ову монографију посвећену значајном јубилеју Специјалне болнице за болести штитасте жлезде и болести метаболизма „Чигота“ на Златибору замолиле да дамо свој прилог јубилеју, прегледали смо архивску грађу коју је покојни професор Душан С. Ђурић-Зинаја оставио једном од нас (академик Драган Мицић) и нашли један записник који је први аутор овог текста (професор др Јован Мићић) сачинио сада већ давне 1968. године, када су се чланови доле наведене комисије састали да проуче резултате рада лечилишта које је формирано 1964. године и о чијем трогодишњем раду је доцент др Душан С. Ђурић реферисао на I Југословенском симпозијуму о штитастој жлезди јуна 1967. године. Мишљења смо да оригинални текст записника заслужује да буде публикован у овој монографији посвећеној јубилеју установе, те га наводимо у оригиналу.

У тежњи да се проуче резултати досадашњег рада и о томе обавести стручна медицинска јавност, Специјализовано лечилиште за хипертиреозу „Златибор“ на Партизанским Водама замолило је акад. проф. др Борислава Божовића, проф. др Михајла Андрејевића, проф. др Франа Булића, доц. др Душана С. Ђурића и доц. др Михајла Мојовића из Београда, да у својству чланова Комисије посете Лечилиште, упознају се са његовим радом и постигнутим успесима, као и да уоче шта би по њиховом мишљењу, као познатих стручњака у нашој земљи, били задаци у будућем периоду ове наше установе, која је по својој намени, јединствена не само у нас, већ и у свету.

Комисија је посетила Лечилиште 16. 3. 1968. године и пошто је претходно обишла све просторије, измењала је мишљење са особљем о раду и проблематици које стоје пред овом специјализованом здравственом установом. Доц. др Ђурић је изнео присутнима све фазе развоја ове установе, с обзиром да је од првог дана стручни консултант и један од оснивача Лечилишта. Он се нарочито задржао на терапијским резултатима постигнутим у лечењу хипертиреозе, при чему се ослањао на публиковано саопштење о трогодишњем искуству Лечилишта у лечењу овог патолошког стања поднетом на I Југословенском симпозијуму јуна 1967. године на Партизанским Водама. Вд. управника др Радмила Русимовић је допунила излагање доц. др Ђурића обавештењима која се односе на проблем друге врсте, у првом реду оне који се тичу односа према социјалном осигурању.

У дискусији које се развила и у којој су учествовали сви чланови Комисије, искристалисали су се следећи ставови:

1. Чланови Комисије сматрају да је досадашњи рад Лечилишта у потпуности оправдао постојање једне овакве установе у заштити здравља наших грађана. Постигнути резултати у лечењу болесника од хипертиреозе су не само одлични, већ пружају наду да ће највећи део болесника оболелих од повишене функције штитасте жлезде, уз примену класичних средстава за лечење ове болести, као и боравком и применом поступака у Лечилишту, бити излечен у далеко краћем року него што је то до сада био случај у нашој

земљи, а самим тим биће и пре оспособљен за рад и вршење својих обавеза у нашој друштвеној заједници. На тај начин ће бити избегнути разнолики поступци у лечењу ових болесника у појединим нашим медицинским центрима, јер је већ на I Југословенском симпозијуму о штитастој жлезди прихваћена медицинска доктрина о лечењу повишене функције штитасте жлезде. Наравно, самим тим се намеће и обавеза наше заједнице да се стара о даљем развоју Лечилишта и његовом прерастању у институцију вишег ранга.

2. На основи досадашњих резултата, ако и личног искуства свих чланова Комисије, предлаже се да се у прво време, поред болесника од хипертиреозе, у Лечилиште примају и особе оболеле од бронхијалне астме, затим потхрањени и малокрвни, ако и болесници са реактивном неурозом, односно психонеурозом. Повољан ефекат на ова патолошка стања је евидентан и јасно сведочи о корисности лечења ових болесника на Златибору.

У циљу што успешнијег развоја Лечилишта предлажемо да се Скупштина општине у Чајетини и Медицински Факултет у Београду предложе за осниваче, док би се остале појединости у вези овог могле накнадно конкретизовати међусобним уговорима. Предлажући ово као најбоље решење даљег развоја Лечилишта, Комисија је имала у виду неопходност за постојањем једне овакве установе под Медицинским факултетом у овом периоду развоја наше здравствене службе. Жеља је Комисије да предложи Медицинском факултету да преузме стручну, кадровску, научну и другу бригу о Лечилишту јер у томе види могућност сарадње и повезивања Медицинског факултета са појединим установама на терену. Наиме, стручну контролу и надзор над радом Лечилишта вршили би одговарајући стручњаци – наставници Медицинског факултета.

3. У вези са горњим, потребно је извршити систематизацију радних места у Лечилишту, набавку нове техничке, лабораторијске и друге опреме, како би се рад Лечилишта у новим условима одвијао успешно и несметано.

4. Комисија предлаже да Лечилиште треба да измени досадашњи назив у Лечилиште за поремећаје штитасте жлезде.

Партизанске Воде, 16.03.1968.

Чланови Комисије

1. Акад. проф. др Борислав Божовић
2. Проф. др Михајло Андрејевић
3. Проф. др Фране Булић
4. Доц. др Душан С. Ђурић
5. Доц. др Михајло Мојовић

ЗАПИСНИК

са састанка одржаног 16.03.1968. г. у Специјализованом стационарном лечилишту за хипертиреозу на Партизанским Водама – Златибор.

Састанку су присуствовали као чланови комисије:

Акад. проф. др Борислав Божовић
Проф. др Михаило Андрејевић
Проф. др Фране Булић
Доц. др Душан С. Ђурић и
Доц. др Михаило Мојовић

Поред њих на седници комисије били су: Ђура Ђоковић секретар Мед. факултета у Београду и Ас. др Јован В. Мићић који је водио записник о раду комисије.

После кратког упознавања чланова комисије о раду овог лечилишта и опширног извештаја доц. др Душана С. Ђурића о оснивању и раду ове установе (који се прилаже уз записник) развила се дискусија о оправданости постојања овог лечилишта и његовог даљег развоја. После свестране дискусије у којој су учествовали сви чланови комисије донети су једногласно следећи

ЗАКЉУЧЦИ

1. да по сваку цену треба омогућити рад ове установе и борити се свим средствима да се она још више развије и прерасте у лечилиште за ДИСФУНКЦИЈЕ ТИРЕОИДЕЈЕ Алергијске болести

Психонеурозе и рекреацију анемија и слично.

2. У циљу што успешнијег рада и развоја овог лечилишта поред Општинске скупштине Чајетина треба да саоснивач ове установе буде и Медицински факултет из Београда. По овом питању треба постићи договор и споразум са Општинском скупштином Чајетина. Представници факултета узели су на себе да у својим Клиникама и болницама пренесу резултате и успехе овог лечилишта како би се болесници упућивали на лечење. Такође је предложено и смањење партиципације за комунални завод Београд.

3. Извршити систематизацију кадрова који би били у стању да одговоре задацима који се пред њих постављају у лечилишту ове врсте као и да се установа технички опреми за овакав рад.

4. Стручну контролу и надзор над радом лечилишта вршили би наставници Мед. факултета из Београда по одређеним струкама из медицине.

Са ове историјске дистанце, након 46 година од писања овог записника, а имајући обојица искуство у руководјењу установом кроз Управни одбор дужи низ година, тешко да бисмо имали нешто битно да променимо у закључцима који су изнети. Наведене чињенице говоре о визији које су чланови комисије имали и коју је протеклих педесет година искуства у раду установе потврдило. Искрено се надамо да ће и садашње и нека будућа руководства наставити овим добро трасираним путем, чувајући углед и добру репутацију установе, на опште добро, пре свега болесника и медицинске јавности Републике Србије.

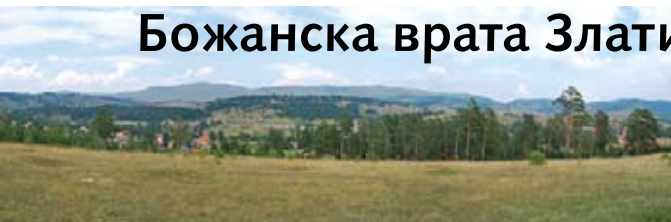
Јован В. Мићић^{1,2} и Драган Д. Мићић^{1,2,3}

Клиника за ендокринологију, дијабетес и болести метаболизма¹

Клинички центар Србије, Медицински факултет Универзитета у Београду²

Одељење Медицинских наука Српске Академије наука и уметности³

Божанска врата Златибора

О Златибору кроз историју и традицију

Златибор је заталасна висораван на југозападу Србије са јужне стране омеђена реком Увцем, са источне Рзавом, са северне Ђетињом а са запада се на Златибор ослањају планине Шарган и Тара. У давна времена овај крај се називао Рујно по шибљастој биљци која расте у овим пределима а од чијег се лишћа припрема фарба за тканине и њиме импрегнира дрво о чему говоре многобројни историјски подаци. Руја се у средњем веку из ових крајева извозио у Холандију која је тада имала највећа бродоградилшта у Европи. Рујанци (како су Златиборце у то време звали) су извозили и велике количине катрана који се такође употребљавао за импрегнирање дрвета. Сима Тројановић износи податак да је само за 15 дана 1503. године, из ужичке области стигло у Дубровник 16 650 товара катрана¹. Поред тога из рујанских крајева за Европу су отпремане разне врсте кожа као и „склавине“ (дугачке сукнене хаљине које су замењивале капут) и биле су исте и за мушкарце и жене. Оне су по томе, што су их производили Словени, називане „склавине“ или „раше-рашице“ по имену земље Рашке. Сећање на „рашу“ до данашњих дана очувало се кроз народну песму, која има врло лепу мелодију а у њој се вели: „подигла је рашу-рашицу загазила воду Бистрицу“...

Најстарије податке о Златибору износи нам Милисав Ђенић у својој књизи „Златибор у прошлости“, где на једном месту каже: „Приликом формирања српске државе Златибор и Ужице су припали жупану Страцимиру, а тек око 1180. године Немања их је прикључио својој држави.“² У то време се већ у једној Немањиној повељи помиње сточарски предео Стари Влах, коме је и Златибор припадао. Према тадашњој територијалној подели на жупе, ужички крај је подељен у четири жупе: Рујно (Златибор), Моравицу, Лужницу и Црну гору (Косјерићки крај). „Када је 1282. године краљ Драгутин абдицирао у корист млађег брата Милутина, задржао је за себе северне крајеве, међу којима Ужице, Ариље и Златибор.“³ После смрти цара Душана Стари Влах је припао породици Војиновића, које наслеђује сестрић, млади Никола Алтомановић, чији су тадашњи поседи били највећи од све српске завађене и подељене властале, а простирали су се од Рудника до Стона на јадранској обали. У сукобу са кнезом Лазаром, који је у помоћ позвао и босанског бана Твртка I, Алтомановић је био поражен, ухваћен, ослепљен, затворен у Ужичку тврђаву, у којој је убрзо и умро. Његове земље су поделили бан Твртко и кнез Лазар, па је у тој подели јужни део Златибора са реком Увцем припао босанском бану. Падом под турску власт Србија је поново административно подељена, а овај крај је припао смедеревском санџаку, што се види из турских пописа за 1572. годину, где стоји: „Нахија Рујна (Златибор) припада кази Ужице у ливи Смедерево.“⁴ У овим пописима помиње се већи број златиборских села која су имена очувала до данас (Жигале, Бранешци, Катуншица, Сирогојно итд.).

¹ Симо Тројановић, *Наше кириције*, СЕЗ, књ. XIII, Београд 1909, стр. 28

² Милисав Ђенић, *Златибор у прошлости*, Т. Ужице 1983, стр. 8.

³ Милисав Ђенић, *Златибор у прошлости*, Т. Ужице 1983, стр. 8.

⁴ *Турски каталогски пописи неких подручја Зајадне Србије XV и XVI век*, књ. III, приредио Ахмед С. Аличић, Чачак 1985, стр. 171.

После сеобе 1688. године коју су организовали бератлијски кнезови Рашковићи из Штиткова када се одселило око 6000 људи из Ужичког краја и оне Велике 1690. године, а затим и оне 1737. године, златиборски крај, као и већи део Србије остао је ретко настањен. „Сеобе су лишиле Србију њених најистакнутијих људи...“ и њене лепо започете и високо изведене културе... и економског богатства и бациле је у крајњу беду. Примера ради, наводимо један тестамент из 1702. године. Те године начинио је тестамент осамдесетогодишњи старац Петар Радосављевић, рођен у селу Бранешци у Ужичкој нахији, (данас у селу Бранешцима нема Радосављевића, а на подручју општине Чајетина којој Бранешци припадају има само једна кућа у Љубишу – *и.а.*) који се доселио у Будим 1690. године. Из тестаментa се види да је био богат човек. Сасвим је природно да толико богатство није могао зарадити у Будиму, у сасвим новим приликама, за дванаест година и под старе дане. Из тестаментa се види да је, поред куће и неколико винограда, имао 107 акова вина, један зубун са 21 сребрним дугметом, други са 13 сребрних дугмади, „15 дугмета сребрних грончатих“, разна сребра два лота, један лот сажежене срме, две бисерне игле, посребрених копчи, бурмутицу од сребра и још многе друге ствари. Сем тога оставио је 50 форинти цркви Св. Димитрија у Будиму, 15 форинти сиротињи...“⁵

Крајем XVIII и почетком XIX века у златиборски предео досељавају се нови становници, махом из Херцеговине и Црне Горе. Они не насељавају златиборску висораван која је преко хиљаду метра надморске висине, већ равније делове на обронцима или испод те висоравни. Приликом заузимања имања ново становништво је добијало и делове златиборске површи за испашу стоке. Златибор се у првој половини деветнаестог века још увек назива Рујно што нам потврђује и звање сердара Мићића који је постављен за рујанског сердара. Већ у то време појављује се све чешће назив Златибор који ће крајем деветнаестог века у потпуности заменити име Рујно. Ново становништво лакше је прихватало и ново име па је до те промене дошло скоро неосетно.

Тешко је тачно утврдити одакле овом подручју овако лепо име. Једни мисле да је име добијено по једној ендемичној врсти бора, која је уместо зелених имала жуто-златне иглице а који се као заштићен споменик природе до скоро могао видети у селу Негбини. Нажалост, пре десетак година и тај задњи примерак олујом је порушен. Доктор шумарских наука Радован Тошић успео је да са обореног бора окалеми неколико примерака и да тој врсти продужи живот. Један број ових калема је у приватним двориштима Златиборца а два примерка су у дворишту Библиотеке у Чајетини. Други опет мисле да је Златибор добио име по некада густим шумама белог и црног бора који су се као изванредна грађа добро продавали па су сељаци после доброг пазара задовољно трљали руке уз узвик: „Златни бор је то!“ Но, било на који начин да је ово име добијено лепше од њега не постоји.

Становници који живе у подножју Златибора (са свих његових страна) називају се Златиборцима. С обзиром на то да су у највећем броју, као и читав ужички крај, насељени из Херцеговине, називају се још и Ерама, које карактерише бистрина и духовитост. Златиборци су се поред сточарства, које им је увек било главно занимање, бавили и земљорадњом. Узгајали су пшеницу, кукуруз, раж, јечам, зоб, крупник и хељду. Иако су сејали све врсте житарица, житељи ових предела се никада нису хранили са својих њива, већ су „хлеб“ куповали у равничарским деловима Србије. Од поврћа гаје кромпир, купус, пасуљ, бели и црни лук, роткву, а од скоро боранију и шаргарепу. Нарочито кромпир и шаргарепа могу да дају добре приносе. Од воћа они гаје шљиве, крушке, јабуке, трешње, орахе и др. Поред пољопривредних култура које се узгајају, Златибор је веома богат гљивама

⁵ Тихомир Р. Ђорђевић, *Из Србије Кнеза Милоша*, Бгд. 1924, стр. 8, 9 и 12.

(шампињони, царске гљиве, сунчанице, рујнице, црне трубе, све врсте вргања), као и лековитим биљем од кога су најпознатији линцура и срчаник, а како стручњаци тврде има их још преко 30 врста. Минералних извора има у селима Јабланици и Рожанству. У селима Јабланица, Бранешцима и Стублу експлоатише се руда магнезита.

Златиборци су се некада, поред земљорадње и сточарства, бавили и производњом катрана, сечом и трнспортом грађе, брањем и продајом руја, разним врстама превоза четрдесетак различитих заната. Они су, наине, производили све што је било потребно сеоској заједници јер су градови били удаљени, путева скоро да није ни било, те су они у градове одлазили само кад је требало нешто продати да би се платио порез и купило соли, гаса и шећера.

Живот Златиборца се одвијао у два, а понекад и у три различита места. Главно станиште привредног живота Златиборца је свакако у селу где су били стално настањени, како они кажу „код куће“. Ту су, поред куће као главног стамбеног објекта у којем се спава, и све економске грађевине (млекар, салаш, амбар, качара, штала и тор за стоку), што све заједно представља стан златиборског сељака.

Једно од повремених места боравка мањег броја Златиборца је на плодним њивама „купљеницама“ у пожешкој котлини поред Мораве. Куповина ових њива, на великој удаљености од златиборских села, почела је још током XIX века. Да би обрадили те њиве, Златиборци су морали на њима проводити више дана па су у почетку преносили од кућа какву зградицу или амбар, уз које би доградиле и још понеку просторију. Ту би долазили с пролећа да засеју њиве и с јесени да прикупе летину. У првој, а нарочито у другој половини XX века, долази до раслојавања и поделе сељачких задруга, којом приликом су браћа, да не би уситњавали посед и један другом сметали, почели да се за стално настањују на тим њивама „купљеницама“. Обично су на та равничарска имања одлазила млађа браћа која су имала ситну децу, ради њиховог школовања, а они су опет имали прилику да се запосле у пожешким фабрикама. Сада у пожешким селима (Расној, Татојевици, Горобилу и др.) већ постоје формирана „ерска“ насеља.

И најважније, повремено, место становања Златиборца је, како они кажу, „у Златибору код колиба“. Овај летњи стамбени простор веома је једноставан. Састоји се од једне колибе која замењује кућу, кућера, који замењује зграду за спавање, тора за овце, какве настрежнице (склона или како се у појединим деловима Златибора каже слона) за телад, а крупна стока (волови и краве) некада је ноћу везивана испод каквог разгранатог дрвета. Појединци су имали поред колибе још један објекат – „гријалицу“. То је просторија слична колиби у којој се ложила ватра и варило и разливало млеко. Гријалица би замењивала млекар у главном домаћинству код куће.

Услед увећања броја становника и поделе сеоских задруга крајем XIX и почетком XX века долази до расељавања становништва па се насељавају и поседи на Златибору. Тако је постао део села Семегњево, углавном из прилично удаљене Беле Реке. Палисад, сада туристичко место некад је био село настањено из Чајетине и Шиповика. Чоловића Брдо и Потоке настанили су досељеници из подножја чајетинске Градине.

Ненастањена златиборска висораван подељена је на сувате или закосе, који су прошарани питомином – ливадама поред потока са којих се коси трава. Суват према Вуку значи „мјесто гдје се љети гоје говеда“, а закос је први откос или почетак косидбе⁶. Највећи део златиборских сувата био је власништво државе. Та велика пространства по површи Златибора издавана су под закуп најчешће трговцима стоке, док су крајеви Златибора, незнатних површина који се налазе изнад златиборских села, припадали мештанима.

⁶ Вук Ст. Караџић, *Рјечник*, Нолит, Београд, стр 454.

У турско време Златибор је припадао турским спахијама из Нове Вароши, Прибоја, Ужица и Сарајева а о његовој лепоти и богатству писао је и чувени турски путописац Евлија Челебија. Богати турски бегови имали су изграђене чардаке по својим суватима где су проводили лета.

Благотворно деловање Златибора на људе

Живећи на два или три места Златиборци су учили да им пожешка клима „баш не прија“ док је боравак на Златибору био благотворан. Тако су децу која би зими код кућа побољевала лети обавезно изводили у Златибор. Иако је живот у колибама био оскуднији у сваком погледу (најчешће се јео качамак, јер није било шпорета да би се пекао хлеб, бели мрс, зеље са покојим парчетом суве сланине) деца су се пред јесен враћала кућама румена и здрава а стока добро подгојена и спремна за пробирљиве европске пијаце.

Први сачувани податак о Златибору као месту за одмор и опоравак везан је за богатог сарајевског трговца Хаџи Николу Селака који је још 1750. године подигао у Водицама летњиковач од борових брвана.⁷

Тридесетих година деветнаестог века, тадашњи рујански сердар Јован Мићић покушао је да присвоји Златибор па је чак од некаквог бега из Сарајева откупио један суват на Златибору и дао му новац али га је Милош у томе осујетио одредивши да читав Златибор буде државно власништво.

Крајем XIX века о лековитости Златибора пише тадашњи Трговински гласник за 1892. годину: „Златибор је врло здраво место. Овамо долазе рековалесценти који су наклоњени и пате од разних плућних болести. Њих упућују лекари и многим добро чини... И за потпуно здраве добро је овамо провести извесно време на чистом ваздуху, јер човек се чисто препороди и осећа се много лакши и веселији када неко време овамо проведе. Што је најнеугодније и најнеудесније то је: у самом Златибору нема нигде какве куће нити грађевине, да човек може ноћивати, од кише се склонити, осим колиба што су код трговачких целера, али оне су само за момке трговачке.“⁸

Наредне године краљ Александар Обреновић долази на Златибор. Локални органи власти приређују му „сељачки“ ручак на ливади поред извора Кулашевац. Дошао је велики број важних гостију из Београда, Ужица, Чачка... а Златиборци су се сљегли са свих околних висова или попели испод Златибора на мирисну ливаду поред хладног извора. Кулашевац. Из удаљених места: Косјерића, Чачка, Пожеге, Ариља долазило се коњском запрегом а спавало се „под колима“. Дошло је и мало и велико. И краљ им се одужио! Изградио је зидану чесму на извору Кулашевац а урадио је много више! Изградњом ове чесме он је закопао темеље здравствено-туристичког развоја Златибора. Идеја је лебдела у ваздуху, знало се за лепоту Златибора и његову лековитости, али требало је то да види неко ко је више видео од обичног народа... неко ко ће својим присуством отворити та божанска врата Златибора! Е то је урадио наш млади, несрећни краљ Александар Обреновић. У темеље чесме он није узидео никакву краљевску повељу којом би народу даровао ове краљевске лепоте предела, али његовим боравком он је дао значај и подигао вредност читавог краја на његове природне висине од скоро 2000 метара. Златиборци му не остадоше дужни. Овај лепи део Златибора они уз краљево одобрење назваше Краљева Вода. Нека се зна и нека се памти тај 20. август 1893. године и нека то буде, иако је обичан дан (али краљ може и обичан дан да претвори у празник) дан свечаности и славања.

⁷ Снежана Ђенић, Златибор, Чајетина, 2009, стр 122.

⁸ Исто, стр 122.

Дан почетка развоја туризма на Златибору!

Данас се тако обележава овај дан и тако се зове. Данашњи монденски туризам, треба нагласити, првенствено је настао из веровања људи не само Златибораца већ широм Србије, да је читав Златибор **ЛЕКОВИТ!** Шта је лековито и данас у XXI веку није лако утврдити... Можда је то ваздаух, лепа природа и поглед на њу, можда су миришљаве траве и борови, можда је вода, можда је храна, а можда су људи... или све то скупа чини да се преморени људски организам за десетак дана опорави и са новом снагом настави захтевни градски живот.

У исто време, кад се на Кулашевцу зида чесма тадашњи председник Народне скупштине Краљевине Србије Алекса Поповић, родом из Ариља, који по савету једног ужичког лекара ради оболелог сина, коме је овај лекар као лек, препоручио само Златибор, гради у Рибници дрвену колибу из које је после дужег времена његов оболели син изашао здрав. Проучаваоци Златибора тврде да је та колиба изграђена 1895-96. године први туристички објекат изграђен на Златибору ради чега је овај угледни адвокат добио популарно име „бег од Рибника“⁹.

У то време у Рибници се праве врло скромни летњиковци како се у то време називају дрвене колибе средње грађанске класе из Србије.

Проласком макадамског пута преко Златибора 1927. године, Палисад, Краљева Вода, Рибница и Водице добијају велике могућности за развој.

Поред Рибнице, раније су поменуте и Водице на којима је још 1750. године изграђен први летњиковац, летњиковци за прихват гостију граде се и на Палисаду, Краљевој Води и Оку.

Већ 1898. године, помињани ужички адвокат Алекса Поповић, први председник Народне скупштине Србије, а на Златибору познат као „бег од Рибника“, предлаже да се на Златибору подигне санаторијум с називом „Дом Милоша Великог“. Средства за тај подухват прикупљана су на разне начине али ту замисо није било лако остварити. Убрзо је дошло до династичких промена што је овај посао у потпуности зауставило. Да не би пропала већ прикупљена сердства за изградњу санаторијума одлуком Одбора су употребљена за изградњу четири основне школе у златиборском срезу: у Чајетини, Сирогојну, Негбини и Кремнима. Негде 1910. године обнавља се идеја о изградњи санаторијума на Златибору, почињу се опет прикупљати средства у чему највише учешћа даје Главни савез земљорадничких задруга и Одбор округа ужичког. Међутим и тај подухват пропада јер убрзо избијају Балкански ратови и Први светски рат.

Пред сам Сарјевски атентат „Радничке новине“ од 14. јуна 1914.г. извештавају да је на Златибору завршена изградња луксузног хотела „Краљева вода“, депаданса „Чигота“ и пекаре. Тај угоститељски комплекс имао је велику овалну салу за ручавање, велику терасу и 29 лежаја. У тај објекат ће се шездесетих година двадесетог века сместити прва амбуланта за болести метаболизма. То су данашњи реновиран ресторани „Србија“ и вила „Чигота“ изнад њега.

За време аустријске окупације хотел „Краљева вода“ био је претворен у млеку где се откупљивало млеко и производио качкаваљ. Мислећи да ће заувек остати овде окупатори су на хотелу истакли своју фирму KILCHWIRTSCHART. Ратом оштећене објекте Окружни одбор коме су и припадали је 1920. године реновирао и они су прво време задовољавали туристичке потребе.

У необјављеном рукопису „Златиборски летопис“ аутор Пујо Ђенић наводи: „Док се још није знало за кампинг, Партизанске Воде су га имале, истина, не од шатора и савре-

⁹ Исто, стр. 124.

мених викенд кућица (вероватно мисли камп кућице – *примедба Б.Р.*) већ од малих дрвених колибица, у које се није могло ући стојећи већ побалуке, званих кућери. Ових кућера било је на Водама после Првог светског рата на стотине и у њима је могло да се добије врло јефтино сместиште. Доцније ови кућери су постепено уклањани и на место њих подизане виле.“ Ови кућери виде се на фотографији под инв. бр. 1845, Народни музеј Ужице на којој пише Краљева вода, бановински хотел, време снимања 1930. Фотографија је добијена на поклон 1952. године од инж. В. Јојића. Аутор овог значајног летописа на жалост не наводи ко се бавио издавањем ових кућера и до када их је било.

Двадестих година XX века Техничко одељење Одбора округа ужичког на челу са архитектором, Ужичанином, Добривојем Бобицом Мојовићем одлучило је да уради Урбанистички план Краљеве Воде. Године 1922. године ова екипа је завршила израду Урбанистичког плана Краљеве Воде по коме је на страни изнад Краљеве чесме испарцелисано око 50. плацева. Величина плацева кретала се од пет до десет ари у зависности од величине објекта који се гради. Овај план је био изложен у Хотелу „Краљева вода“ и могао га је прегледати сваки заинтересовани купац. Пројекте је одобравала Техничка комисија а битни услови били су да објекти морају бити зидани и да се морају завршити за три године од почетка градње. Према подацима са седнице Окружног одбора од 20. октобра 1926. године, сазнајемо да је до тада продато само 6 плацева.

Изградњом новог макадамског или како су га у оно време звали, аутомобилског пута од Ужица до Златибора 1927. године, туристички капацитети на Златибору постају недовољни. Неколико година закупци угоститељских објеката су за смештај прекобројних туриста користили и жандармеријску станицу. Обласни Одбор који је 1929. године преузео окружна добра на Златибору, обезбедио је средства од којих је изграђена вила „Београд“ па се смештајни капацитет повећао на 65 лежаја.

Те исте године Југославија се дели на бановине и Златибор припада Дринској бановини чије је седиште било у Сарајеву. Иако је Сарајево веома удаљено од Златибора, на њему се ништа није смело гредити без дозволе добијене од главне управе Дринске бановине.

Због популарности Златибора који је већ најпознатији скијашки центар са школом скијања и јахања, академски аеро-клуб „Београд“ отвара први центар југословенског једриличарства давне 1935. године.

Упоредо са Обласним одбором из Ужица који на Краљевој води подиже туристичко-угоститељске објекте и издаје их под кирију, на овом месту се граде и приватне виле које такође подлежу строгим правилима Главне техничке управе Дринске бановине у Сарајеву.

Занимљива је историја изградње највеће и најлепше виле на Краљевој води која је на срећу скоро у аутентичном облику сачувана све до данас. Душан Стојановић фабрикант и познати српски трговац из Крагујевца одлучио је да на Златибору ради свога, и своје породице здравља, као и ради здравља радника запослених у његовој фарбрици сагради вилу за њихов одмор. За то је ангажовао неког инжењера архитекту и по завршеном пројекту са одговарајућим документима послао је захтев Управи Дринске бановине у Сарајево за дозволу за градњу. После извесног времена његов захтев је одбијен са образложењем да таквог изгледа вила не може да се зида на Златибору. Инвеститор Стојановић је нашао другог архитекту и предао му је примедбе које је добио из Сарајева па је овај нови архитекта пројектовао нову вилу. Документа је, како су прописи налагали, послао у Управу Дринске бановине у Сарајево. После неког чекања стигао је одговор из Сарајева у коме се наводи да таква вила може да се зида под условом да се упопа у земљу и да тај део буде од тесаног камена који би у случају рата служио за ратно склониште. (Све виле из тог времена имају подруме од камена што значи да је то био услова за све.) Још један услов је поставила Техничка управа

Дринске бановине а то је величина плаца. Та величина виле не може се градити на малом већ на великом плацу чију су површину они одредили. Пошто је испунио све те услове инвеститор Стојановић је добио грађевинску дозволу и саградио вилу „Златар“ касније „БИП“ а сада опет има неко ново име. Ова вила се налази поред самог Стационара. Изнети подаци су добијени од госпође Лепосаве Стојановић, супруге инвеститора прелепе виле.

Пре почетка Другог светског рата на Краљевој води била је које довршена које недовршена али већ усељена 21 приватна вила.

Мијаило Јевремовић, председник Општине Чајетина, народни посланик златиборског среза од раније се почео бавити продајом стоке што је у то време био веома уносан посао. Тргујући и бавећи се политиком, стекао је многа познанства по читавој нашој земљи а нови пријатељи долазили су на Златибор да виде његове лепоте и да се одморе. Број заинтересованих за Златибор бивао је све већи па је овај предузимљиви човек већ 1905. године саградио на Палисаду мали ресторан и петнаестак лучевих колиба за смештај посетилаца. Као што је Алекса Поповић био пионир туризма у Рибници, тако је и Мијаило Јевремовић био пионир туризма на Палисаду. Поред тога, Мијаило је већи део Палисда засадио боровима који данас овај крај чине препознатљивим а део свога сувата Обудовица на Краљевој води, уступио је Обласном одбору који се почео бавити изградњом угоститељских објеката и планским развојем туризма.

Ресторан „Јевремовић“ заједно са зградама за становање Мијаило Јевремовић је давао под закуп. Поред овог ресторана удовица, Ана Јевремовић сазидала је мањи ресторан који је такође давала под закуп. Ови објекти су радили и за време аустријске окупације.

Као и на Краљевој води и на Палисаду после завршетка Првог светског рата, проласка пута 1927. године почиње бржи развој туризма. Многи Ужичани су поред тога што су волели Златибор, видели и могућност пристојне зараде на њему па су почели са улагањима. Тако је 1929. године познати ужички адвокат Кремић подигао на Палисаду ресторан и по један дрвени и зидани депанданс за смештај гостију.

Сви инвеститори су се оријентисали на комплетну пансионску услугу. Почетком тридесетих година Војин Пауновић–Брука трговац из Негбине подиже ресторан са 20 лежаја и десетак дрвених бунгалова за смештај гостију. Затим Марко Марковић и Миленко Милошевић подижу ресторан „Славију“ која је на жалост отишла под стечај па ју је 1937. године купио Живојин Чоловић који је подигао и осам дрвених павиљона и као и остали својим гостима пружао комплетне пансионске услуге. Објекти до сада наведени сви су пострадали 1944. године када су се Бугари били утврдили на Палисаду. Угоститељ-кафеџија Марко Марковић како није имао среће са својим ортаком и рестораном „Славија“, 1936. године саградио је кафану „Слобода“ која је под истим именом радила све до пре неколико година. Поред ресторана и он је саградио депанданс за смештај гостију.

Палисад је у односу на Краљеву Воду у много повољнијем географском положају па није ни чудо што је пре Другог светског рата имао много већи број виле него што их је било на Краљевој Води. Осим тога Палисад није био урбанизован, плацеви су куповани од приватника и није се морало чекати ни на какве дозволе из Сарајева. Ни чињеница што на Палисаду није било водовода није осујећивала многобројне Београђане да овде зидају виле. Иако нису имале грађевинске дозволе, виле на Палисаду биле су изузетне архитектонске лепоте.

Када су почели да зидају своје виле Никола Ђурић и Аца Павловић овдашњи сељаци су се чудили њиховој величини. Инвеститори, пратећи народно веровање по коме није добро никакво чуђење ни лепоти, ни величини, ни памети, пронеше причу како су са

неба почеле да падају неке коване плоче. Народ преузе причу о тим плочама и убрзо престадоше да се чуде овим великим грађевинама.

Недостатак воде односно водовода само је улепшао дворишта ових прекрасних виле. Копани су и зидани прелепи бунари у дворишту сваке куће а вода је из њих преко пумпи увођена у куће.

Радомир Милашевић сувласник Фабрике шећера у Београду, родом из Алиног Потока за две своје ћерке пред сам рат довршио је две прекрасне виле на Палисду. У приземљу ових виле ископао је бунаре из којих се и данас добија вода изузетног квалитета и хладноће. Поред тога он је те виле опремио прекрасним лустерима и намештајем који је на срећу све до данас очуван. Виле су данас власништво Института „Кирило Савић“ и Индустије мотора Раковица из Београда.

На Палисаду је Други светски рат сачекало 35 прелепих виле.

У овом кратком прегледу урбанистичког и градитељског развоја Златибора морамо истаћи да се на Златибору градило у неколико грађевинских стилова. Народне традиције–изградње у дрвету су се држали Ужичани и Златиборци. Они су своје објекте подизали за сопствене потребе и за угоститељску делатност која им је обезбеђивала приходе. Многи од њих су имали и сопствену грађу. Не само што су употребљавали дрво као традиционални материјал за градњу, него су задржали и урбанистичка решења својих предака. Од дрвета би изградили већи објекат који је био ресторан а око њега би правили дрвене зграде како су их они тада звали „павиљоне“–засебне собице у које се могла сметити вишечлана породица. На исти начин конципирано је свако златиборско сеоско домаћинство: кућа у којој се спрема храна и обедује, око куће су распоређене зграде за спавање укућана, млекари, амбари и остали помоћни објекти. Ресторан је у новом туристичком домаћинству представљао некадашњу „кућу“ а павиљони некадашње „зграде“ док би магацини, пекара, и остали помоћни објекти представљали економске објекте сеоског домаћинства. Овакви објекти су не ретко уместо зграда–павиљона имали још јефтинији смештај – „кућере“ а све остало је било исто.

Савремене зидане објекте по угледу на европске бање градили су богатији Београђани и Ужичани и то на елитним местима на Краљевој Води и једном делу Палисада. Не ретко су то биле виле са дворанама за плес.

Разарања до којих је дошло током Другог светског рата нису мимоишла ни Златибор при чему је сасвим уништено и ни до дана данашњег није обновљено! Рибница која се налази испод самог Торника знаменитог српског скијашког центра је небригом друштва пропала сама од себе.

Пре почетка Другог светског рата на Краљевој води била је усељена 21 приватна вила, док их је на Палисаду било 35.

Многе су у Другом светском рату уништене јер су 1941. године преко Златибора прешли Немци јурећи Врхови штаб а што је остало иза њих Бугари су 1944, сместивши се на Палисаду, докрајчили у жестоком борбама са партизанима.

Први развој здравственог туризма на Златибору

Пошто је у српској младој држави крајем XIX и почетком XX века у потпуности преовладало мишљење да је Златибор благотворан за људски организам, а појединци су били дошли до скромног капитала, било је логично да се сви потруде и да се на Златибору изграде здравствени објекти. Покушаји за изградњу санаторијума за плућне болести колико год су имали својих поборника, имали су много више противника. Многи су били

сумњичави према тим „заразним болестима“, питање њихове заразе није било сасвим јасно, зато су ти покушаји тако лако и пропадали. Златиборци и Ужичани су хтели на својој лепој планини да лече здраве. Можда то звучи невероватно али то је истинито!

Један од ретких, школован, Златиборац прота Радосав Симић (1882-1966), рођен у Бранешцима са очевиним на Оку, прошававши све голготе Великог рата, боравећи дуже време у Француској интернацији, на неколико места у којима се упознао са тамошњим туризмом, при повратку, у већ стабилној држави Југославији покушаће да „унапреди свој родни крај“ како је често говорио¹⁰. По његовом мишљењу требало је нешто изградити на Оку. Тадашњи Палисад, Краљева Вода, Рибница или Водице ништа нису имали што Око нема. Шта више, Око је било у предности јер је имало на далеко чувени лековити извор.

Мудри прота је размишљао како доћи до средстава. Он сам их није имао а народ је био исцрпљен недавним ратовима. На Видовдан 1928. године, десет година након формирања, у то време већ Југославије, прота Симић је на парастосу који је одржан изгинулим у протеклим ратовима, поред извора Око, народу упутио речи које су биле Видове искре које су лечиле сопствене ране и бол за онима који су остали „Тамо далеко...“ а које су истовремено упалиле народна срца да се за вијеки вјека испишу имена ратника изгинулих за слободу на достојном споменику.

Сазнавши де је Централни хигијенски завод из Београда задужен за помоћ сеоским насељима око уређења и каптирања извора, прота им се писмено обратио за помоћ око уређења извора Око. Као свој допринос у овом озбиљном подухвату који је он поред чесме проширио и на изградњу споменика жртвама протеклих ратова, а изгледа и још неких малих објектата, прота Смиљанић је држави поклатио своју очевину ливаду од једног хектара. Обећао је и бесплатну радну снагу о чему се договорио са сељацима Семегњева и Бранежаца. Држава, коју је у овом случају представљао Хигијенски завод из Београда није могла одбити овакве предлоге.

Прота је имао срећу да је пројектанат чесме, а уједно и споменика био изванредни инжињер Велисав Томашевић, кога је Златибор опчинио. Радећи у Централном хигијенском заводу, добро је знао тамошње прилике, и од срца је помогао проти Смиљанићу да оствари своје замисли.

За само две године удружени: народ, црква и држава, мада осиромашени током протеклих ратова, успели су да изграде чесму што у оно време није био нимало лак технички задатак, и подигну велелепни споменик са кога и данас сијају 202 имена из само два мала златиборска села Бранежаца и Семегњева.

Радови су каснили само месец дана па је свечаност уместо на Видовдан померена за прву недељу после Илиндана када је установљен и велики народни сабор. Те године је држан парастос и на Видовдан, али је за откривање споменика уз присуство великог броја свештеника парастос поновљен.

Колонија здравих Око

Протина жеља је била, како и сам каже у својој аутобиографији, да помогне својим сиромашним земљацима. Од воде коју су продавали на вашару била је мала зарада. Тако он одлучи да Централном хигијенском заводу из Београда поклати једну своју ливаду – очевину са предлогом да на њој Завод подигне дечије одмаралиште у које би долазила само здрава

¹⁰ Ауторка овога текста је такође ауторка и књиге *Око златиборско* (Ужице, 2004). Ова књига је настала као скромна захвалност проти Радосаву Симићу (1882-1966), за његов велики значај у развоју здравственог туризма на Златибору. Прота је у својој заоставштини оставио кратак рукопис (20 стр.) своје аутобиографије у библиотеци у Чајетини, као и своју кореспонденцију коју су његови потомци сачували и ставили ми на располагање. Из ове књиге коришћени су поједини делови за овај рад.

деца. У то време административна управа ужичког округа налазила се у Сарајеву јер је овај крај припадао Дринској бановини. Сви планови за градњу одобрани су у Сарајеву па и овај. Реализацију пројекта изградње Ока почиње Централни хигијенски завод и Дом здравља из Ужица. По пројекту је предвиђена изградња дечијег одмаралишта, амбуланте и купатила. Прво је саграђено како га прота назива „Народно купатило“. Купатило је имало два базена један за одрасле, а један за децу, два туша, четири свлачионице, плажу и рибњак.

Све то је завршено јула месеца 1932. године па је ондашња „Политика“ о тој свечаности записала: „Свечаном отварању 17. јула 1932. године, присуствовали су изасланик Дринске бановине г. Бора Петровић, окружни инспектор из Ужица, г. др. Коста Харамбашић, ужички соколи са г. Ђоком Драшкићем и Владетом Милетићем, чачнски скаути са г. Љубом Селаковићем, професором гимназије, затим гости са златиборских колонија Краљеве Воде, Палисада, Чајетине и Ужица. Свечани чин освећења извршио је прота г. Симић уз асистенцију свештеника Благоја Шишаковића и учитеља г. Здравка Аћимовића“. Пре отварања базена прота је у сопственој режији на свом имању саградио кафану и десетак дрвених зградаца-павиљона за смештај гостију.

Још 19. фебрура 1931. године прота од Краљевске банске Управе Дринске Бановине добија УВЕРЕЊЕ на месно кафанско право за кафану III класе. Овај ресторан под називом „Око“ прота је издавао под закуп. О проблемима којих је приликом ових великих послова морало бити прота ништа не пише у својој аутобиографији. За њега је било важно да је посао добро завршен, а тешкоћа бива у сваком послу.

После отварања базена, Централни хигијенски завод наставља радове и подиже дечије одмаралиште чије приземље зидају од тесаног камена а спрат од квалитетних борових брвана. Ту је могло да се смести две-три стотине деце у једној смени. Поред те највеће зграде граде и амбуланту такође од дрвета која је прва здравствена установа на подручју општине Чајетина. У време туристичке сезоне у овој амбуланти боравио је стални лекар са медицинским особљем па су своје услуге поред деце пружали и мештанима околних села као и туристима са Краљеве Воде, Рибнице, Палисада и Чајетине. Ту су још саграђени: кухиња, трпезарија и магацини. Читав простор је ограђен, снабдевен водом из водовода који је по читавом насељу разведен са извора Око. Струја је такође била разведена по насељу, а производила се у оквиру одмаралишта помоћу сопственог агрегата који је трошио нафту. Сви ови објекти завршени су 1934. године.

Недалеко од одмаралишта преко пута купатила налазио се ресторан „Око“ који је како је већ речено имао десетак дрвених зградаца-павиљона за смештај гостију, велику шталу за прихват коња, а изнад штале у страни испод густе борове шуме била је смештена ледара која је тако добро била

осмишљена и саграђена да је у њој леда било читаве године. Путем који је такође уз помоћ мештана саградио Централни хигијенски завод а који се у та времена звао „аутомобилски пут“ тј. макадамски, могло се доћи путничким аутомобилом, чезама, на коњу а у сезони је била стално отворена аутобуска линија од Ужица преко Краљеве Воде до Ока. Око је било идеално место за одмор како сталним гостима тако и излетницима.

Прота Симић који се тридесетих година XX века укључио у развој туризма на Златибору имао је друкчије замисли о његовом развоју. Он је наике предлагао да се туристички објекти не концентришу на једном месту у овом случају на Краљевој Води, већ да се направи класификација према структури гостију. У то време се увелико говорило о изградњи спаторијума за грудне болести на Златибору, а како је тада туберкулоза још била опака заразна болест, прво је требало одвојити здраве од болесних. Та класификација је била делимично и урађена. На Краљевој Води у луксузним вилама били су они најбогатији. И у

неколико вила на Палисаду били су смештени ти најбогатији, али је поред њих било и Златибораца као и Ужичана средењег имовног стања који су имали своје павиљоне и кафане за издавање. Рибница је била веома изграђена, без луксузних вила, али са великим бројем посетилаца средњег имовног стања. Иницијативом протe Симића на Оку је формирана, како је он волео да зове, „Колонија здравих“. Ево шта о идејама и подухватима протe Симића пише „Политика“ под насловом „Дечија колонија ‘Око’ на Златибору“: „Сем купатила, прота г. Симић успео је својим трудом да заснује такозвану „Колонију здравих“, у коју могу да дођу само здрави. Она већ има ресторан снабдевен одличним јелом и пићем, пекарницу, ледару и неколико дрвених зграда са 20 соба за самце и породице. Стварање оваквих колонија, на разним крајевима Златибора, а нарочито деобом на колоније здравих и болесних, најзгодније је за Златибор. Ако би се све груписало око Краљеве Воде, онда би тамо постала варош, што не одговара циљевима који треба да се остваре да би Златибор у истину постао модерно излетиште и летовалиште.“

Прота Симић иако издаје своју кафану под закуп, он и даље води рачуна о свему што се догађа на Оку. Први закупца кафане је Драгомир Павловић, а следећи је протин брат Мирко Симић, па онда Велимир Барањац, кафеџија чак из Београда. Пошто је боље познавао прилике од закупца Барањца, прота му пише један проглас који је нађен у протиној заоставштини у рукопису. Не зна се да ли је штампан, највероватније да јесте. Овај Протин текст-препоручу Златибора објављујемо у целини јер он ни данас ништа није изгубио од своје актуелности:

ПОСЕТИОЦИМА ЗЛАТИБОРА

Диван је леиџи наш мирисни Златибор. Сви који желе одмора, разонођења и њојравке здравља, нека леиџи дођу на Златибор, ња ће видети дејство истиој а нарочитио деца. Сунце, ваздух, вода, обилна и добра храна јесу најбољи лекови мирисној Златибору.

Међу многим леиџи местима на Златибору, истиче се нарочитио место звано „ОКО“, удаљено од Чајетине и Паласада 4 км. њисџиуично колима и ауџом. Место је достџа завеџрено, обрасло великом буковом шумом из које извире чувена вода „ОКО“. Народ ову воду смаџира лековитиом од болести очију, и на Видовдан, њре изласка сунца, умива се истиом. У близини има достџа и чеџинара, као и леиџих узвишења – брежуљака – за шеџињу и за разонођење.

Трудом Г. њроџе Радосава Симића, из Ужица, на „Оку“ је њодџињуџи њовише сџанова, кафана-рестџоран, њекарница иџд. Центџрални Хиџ. завод њодџиже и „Дечије одмаралиџиџе“ збоџ њприродне леиџије места. Уџиџиџе, на овом месту њодџињуџа је нова колонија „ОКО“, у којој се њримају само здрави. Хиџиџенски завод из Беоџрада њодџиџао је „народно куйџиџило“ са 2 велика базена, 2 џуџа, свлаџионицама и џлажом. На истиом месту њосеџиџиџи Златиборџа, ради одмоџа, њојравке и разонођења.

За леиџињу сезону узео сам њод рачун рестџоран „Око“ са њекарнициом и све снабдео са добрим јелом и џићем и брзом њослужџом, како би Гостџи и мешџиџани били у свему задовољени. Све чистџо, добро и здраво. Цене умерене.

За услове и цене зџрада обраџиџиџи се њоџиџисџиџом или Г. њроџи Симићу у Ужицу.

*Златибор – „ОКО“ маја 1933. џ. С њоџиџовањем,
Велимир Барањац Бџд. кафеџија*

После београдског кафеџије Барањца, кафану закупљује Здравко Јеремић из Чајетине, а након неколико година кафану закупљује Милан Јојић, који ће је држати све док Око није настрадало за време Другог светског рата.

Живот на Оку, у колонији здравих, како ју је прота назвао за десетак година њеног трајања био је веома занимљив. Лети би долазила деца у дечје одмаралиште, њих две-три стотине у једној групи по петнаестак дана до три недеље. Тада би прорадила и амбуланта па би мештани околних села долазили код лекара на прегледе.

Поред деце која су одседали у згради одмаралишта, у његовом кругу би се читавог лета смењивали скаути и соколи. Они би у кругу одмаралишта постављали своје шаторе и свој живот су самостално организовали. Летос сам на Оку срела једног „сокола“ који је овде боравио, као семдамнаестогодишњак. Мирко Тепавац, бивши министар иностраних послова Југославије и њен амбасадор испрџао ми је свој боравак на Оку давне 1937. године. Учио је земунску гимназију и био члан Соколске дружине. У лето те године скаути из Земуна су организовали своје радно летовање на Оку, на Златибору. Њима се прикључило двадесетак дечака, ученика земунске гимназије који су били чланови Соколског друштва. Пошто је то било његово прво дуго путовање, разумљиво је што се сећа сваког детаља. У Земуну су прво припремали за овај подухват. Прављени су спискови шта да се понесе. Ништа се није смело заборавити. У тим спортским друштвима дисциплина је била на завидном нивоу па се све морало поштовати. Из Београда су кренули возом-џиром и то у фургонима са опремом на леђима. После десетак сати путовања (толико је у то време џири било потребно) стигли су до Ужица. До Чајетине су опет дошли неким камионом, а од Чајетине они су ишли пешке преко Очке горе, а опрему су им вукли волови на запрежним колима. Поставили су своје шаторе у којима се спавало на слами а покривали су се џебадима и шаторским крилима. Сви су били веома изненађени свежином ноћи на Златибору. А када је једног дана пала киша, куповали су од мештана вунене чарапе и џемпере да се не би посмрзавали. На средини њиховог логора сваке вечери горела је логорска ватра око које су се окупљали и где су свако вече имали различите програме (рецитације, скечеве, приче, певање и др). Он се сећа да су на те њихове седељке често долазили и мештани из околних колиба. Долазили су и гости који су боравили у приватном смештају на Оку. Као чланови организованог друштва они су читав дан имали обавезе. Вежбе ориџентационог кретања кроз природу водиле су их по околини као и на Краљеву Воду и Палисад. Он је према свом задужењу два пута у току боравка ишао у Чајетину да преузме намирнице. У свом друшву су имали једног одмаклог студента медицине који им је пружао лекарске услуге, а ту је била и амбуланта, али им није била потребна. Сећа се да су Златиборци доносили разне своје производе у њихов логор и нудили их на продају. Тада је у пекари, поред ресторана „Око“ први пут пробао чувену златиборску лепињу пуњену јајима, кајмаком и претопом па и данас, иако је за његове године веома јака, воли да је поједе. У слободним часовима, који су били веома ретки, купали су се на базену, а на речици која је из њега истицала прали су свој веш. За тих петнаест дана колико је трајало њихово летовање, толико је заволео Златибор да га посеђује и на њему борави скоро сваке године. Његов боравак на Златибору подразумева обавезан одлазак на Око и то пешке. Вели да ће тако радити док буде могао да хода. На питање како му данас у трећем миленијуму изгледа порушено и скоро заборављено Око, дипломатски одговара да је природа остала лепа као што је и била, ни чобанске колибице и кућери се нису променили, а оно што су Немци и Бугари порушили за време II светског рата, није у овим условима тешко саградити, само кад се за то стекну услови.

О животу на Оку су причали и већ помињани казивачи, а нарочито се добро сећају тог живота протини синови и кћери. Они су тада били млади па њихова дотадашња летовања која су проводили радно у Бранешцима код протиног брата Мирка знатно су се променила са изградњом Ока. Око је тада према њиховом сећању било најпрестижније

летовалиште у Србији. Које је летовалиште у то време имало отворени базен као Око? Са тим питањем почињу сваку своју причу. О Оку су и новине писале сваки час, и њега су посећивале све значајне личности ондашњег јавног живота. Поред лепоте природе и удобности која се могла наћи на Оку, можда су тако бројни посетиоци веровали у чудесне моћи воде која је истицала из лековитог изовра и пунила базен за купање.

Послератни развој туризма на Златибору оријентисан је на Палисад и Краљеву Воду, односно Партизанске Водс. Вештачко језеро пројектовано пред сам рат, после рата је „кулуком“ и помоћу државе завршено, назив места је промењен као и концепција развоја туризма. Главни пут је пролазио преко Палисада и Партизанских Вода око кога се почсо градити нови Златибор. Држава није више улагала ни у какве објекте ван ових места. Рибница је сасвим запостављена, а Око је у потпуности заборављено. Пут је због неодржавања пропадао, њиме скоро нико више није ни пролазио. Остаци тесаног камена од Дечјег одмаралишта су одвучени у Чајетину за градњу неких друштвених објеката, све је препуштено пропадању.

О Оку је и даље бринуо само прота Симић. У Протином фонду у Библиотеци „Љубиша Ђенић“ под бр. 74. од 5. септембра 1955. године стоји његов текст у рукопису следеће садржине:

СПОМЕН ЧЕСМА „ОКО“ НА ЗЛАТИБОРУ

Северозајадно од Чајетине, Палисада и Партизанских вода удаљено око 3-4 км. налази се место зв. „Око“ обрасло буковом шумом, а има и чешинара.

У њом месту постојао је диван извор хладне и добре златиборске воде зв. „Око“.

Трудом одбора, помоћу мештана и државе подињено је 1930. год. спомен чесма „Око“ са споменом изињеним рајницима од 1912-1918. год. села Бранежаца и Семењева.

Дивна и велика свечаност је била у недељу по св. Илији 1930. год., када су спомен и вода освећени и предајени председнику оштинине Чајетина на чување од сирене одбора за поизање споменика и спомен чесме.

Доцније на Оку је подињено Дечије одмаралиште од сирене Цени. Хиџ. завода из Београда, подињено је и изграђено кујатило; најрављено око 10 дрвених зграда за летовање, исправљен мали ресиоран, пекарница итд. Уостине подињено је нова и лепа колонија за излетнике на Златибору.

Све је ово појављено и уништено прошлој раји од сирене Немаца и Бујара. Једино је остало спомен рајницима и чесма. Али и њих је зуб времена за ових 25 година постојања достигао оштинине.

На спомену је киша сајрала боју са слова, иако да се имена појинулих и уисајних не моју да чистију у постољу цемени је на везивању камена окрунио се и прејни рушењу самој споменика.

Но, највећа штетина учињена је на чесми-води. Решетка Гвоздена која је сиречавала уношење брлоја и зајварању одводној каиала, скинута је и однета од сирене хрђавих људи. Сада је одводни канал зајушен од шуме, тправе и разної брлоја. Вода не може да ошиче каналом, већ се изјева исход чесме у висини до 1 метара, захваћа и саму чесму и оштинине је неуостребљива. (Чесма је укојана у земљу више од 2м. и силази се басамацима за зајитиње воде; услед кречњака, иде извире вода на се није смела дизајти у висину, избила би на ново место.)

Ове Године о сабору по св. Илији било је на „Оку“ 3-4.000 душа. Нико није мојао поштинине ни чашу воде, услед излива воде, тпрдео је свети жеђ и жалио до чеја је ова вода дошла!

Надлежни оштинине. Управа у Чајетини требало би ову воду да оирави и решетки нову угради и канал прочисти. Зајим слова на спомену префарба масном црном бојом, преце-

ментира на спомену и чесми ојали цемени итд. За фарбање имена на спомену дале би прилој породице уисаних; али привајно нико не сме да куји прилој за тју циљ, - а оштинине. управа би моја кујитине прилоје.

Када се све доведе у исправност дати чесму, спомен и зигине Дечије одмаралишта и кујатила на чување Видаку Симићу, чија је кућа удаљена од споменика и воде свега 50 метара. За чување дати му тправу и прају у кујатилоу и Дечијем одмаралишту, која иде, ни у шта. Мештани су почили носитине и камење тесано са Дечије одмаралишта за своје пошребне. Вредност тесаној камена је велика и штинине је да се разнесе. Можда ће се на истом месту оштинине подињене Дечије одмаралишта.

Поштинине и чувајмо рајничке споменике ради њихове васштинине, историјске и културне вредности! Воду одржавајмо у чистиоштини ради здравља народа!

У сачуваном писму, упућеном Љубиши Ђенићу у Чајетину, само неколико реченица односи се на њихове приватне односе, све остало се односи на Око:

„Још прошлој лејни тпрудио сам се и заузимао, да се Спомен-чесма „Око“ поирави и слова на спомену префарбају. Ишао сам неколико прају код уравника овдашње Хиџенској завода і. др. Недељковића, био код председника наше оштинине (ужичке – п. а.) Милана Јевтовића као златиборској поштинике, председ. оштинине чајетинске Радована Косића, молећи их да се оирави вода на Оку и префарба споменик.

Једва сам успео да се тпрај рад уради овој пролећа. Баш када сам боловао од прити, изашао је на Око стиручњак Хиџенској завода Г. Лаиновић, ттехничар, тне поирави воду на Оку. Савез бораца је нашао човека, тне је префарбао слова на спомену Жао ми је, штинине сам био болестан, тне нисам мојао присуститовати једном и друћом раду. Како је урађено – не знам?!

Само Савез бораца каже ми Видак (протин синовац – п. а.) није хтинине да префарба слова на поштинине изнад чесме, – на којој је изложен историјај поизања Спомен-чесме на Оку: кад је подињено, чијом помоћу, ко је изградио пројекатј чесме и споменика, ко је био предузимач и ко су били чланови одбора за Грађење. На тпражење неких, председ. Савеза је рекао: „Нека тју поштинине префарбају уисници на истинине.“ Ситурно није хтинине збој поштинине Андрије Јевремовића, а можда и збој мене – као свештиненика! Срјска тсноштинине и себичност!

Написао сам пре поштинине дана тпрседнику оштинине Радовану и преторео та за тју нејажну од сирене Савеза бораца. Чесма, поштинине и Споменик све тно сачињава „Спомен-чесму Око“ и све је тпробало поиравити и слова префарбајити.

На поштинине је поштинине и Јован Пишчевић, чији су синови били првоборци. Један је и поштинине као прајтинине. Замисли да поше за Семењево син-доктор-Јованов (др. проф. Станислав-Грцо Пишчевић, Генерал-пуковник, дугогодишњи начелник Војно медицинске академије – п. а.) и сврајити се на чесму да тприне воде, штинине ће рећи: када чује и вди незахвалност Савеза бораца?!

Казао сам председнику да тпру прешку исправи до Виговдана тпр, – ако неће Савез бораца, нека оштинине префарба поштинине, – та макар ми поштинине на поштинине – илајити фарбање. Штинине је за оштинине 1000 дин? Више ситурно неће коштинине фарбање поштинине. Срамота!!!

Драјти мој земљаче, рекао сими прошле поштинине, ако имам каквих доштинине о „Оку и Златибору“, да тприне пошаљем за ваш музеј. Нештинине сам сачувао од доштинине, и ево тприне истине шаљем. Шаљем тприне и 10. комада фотографаја моја поштинине-чинодејствовања у Француској за време првој свештинине рајни (од 1915-1918. і.), јер сам био свештинине срјске колоније у Мондофену и Драјтону (Француска). Нека се и тприне чува у вашем музеју за поштинине, као улоја цркве у рајни. Теби шаљем 5 фотографаја за усштинине на мене – тприне земљача, који си ми тпринине мној поштинине за рад и успех мој на „Оку“ – Златибор.“

Затим следи неколико приватних реченица о породици па прота завршава своје писмо: „Ако будем пошао лејнос на Око, сврајити се до тприне, да се видимо и поштинине.“

Тебе и твоје срдачно поздравља и свако вам добро жели. Твој земљак, Раг. Симић, ироша у иензији. 17. јуна 1959. год.“

Рушевине Дечјег одмаралишта само се назире. Од лепог, како је прота звао купатила-базена у коме се у то време купала и позната глумица Добрила Матић, са својим друштвом, сада је ливада по којој пасу краве. Остао је само прелепи пејзаж и споменик као неми сведок и посматрач пропадања некадашњег најексклузивнијег летовалишта у Србији.

Књига из које су коришћени делови за овај рад *Око златиборско* је одштампана 2004. године и подаци из ње су наведени у овом раду. Промене до којих је дошло на Оку нису епохалне, али их свакако треба забележити.

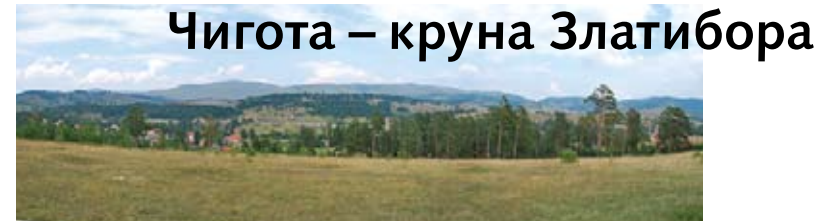
Један део Ока је ушао у генерални регулациони план насељеног места Златибор. Пут од Златибора, како се данас назива некадашња Краљева Вода или касније Партизанске Воде, до Ока дуг само четири километра у два наврата је асфалтиран, водовод поред пута је у изградњи, чесма Око је такође оправљена те се вода са овог лековитог извора може користити.

Не може се писати о Златибору а да се не истакне захвалност бар неколицини људи, наравно било их је много више у његовом развоју. Ми ћемо овде поменути само њих тројицу који су поред безграничног личног залагања и својим добротинствима подстакли и друге да се понесу њиховим примерима. Ту на првом месту истичемо важност рада Мијаила Јевремовића који је поред свог личног рада држави поконио суват Обудовицу на коме се развио туризам; затим проту Радосава Симића који је за изградњу свога Ока поконио очеву ливаду и јединог златиборског академика Миладина Пећинара који је на поклон своје крају урадио пројекат језера

Ево како чувени песник Славко Вукосављевић описује развој Златибора: За непуних сто година, рачунајући од последњих година деветнаестог века, на средишњем делу златиборског платоа, на некадашњим цветним пашњацима (суватима), растао је, после Првог светског рата брзо, а после Другог муњевито, данашњи туристички град Партизанске Воде. Садашњу већ густо изграђену целину коју сачињавају бројна насеља, нека са старим, друга са измењеним или новонасталим називима, уочи Другог светског рата чинили су два одвојена туристичка насеља: када се идући од Чајетине избије на плато наилази се најпре на Палисад, благо нангнут ка југу, а даље, доле, уз речицу Обудовицу, ка осојној падини, Краљева Вода. На оба места било је отприлике по двадесетак чврсто грађених вила и нешто дрвених зграда, као и више угоститељских објеката. Све су то градили људи различитог социјалног положаја, наравно, претежно имућнији. Били су то већином Ужичани или Београђани ужичког порекла, из познатих и угледних породица. Укључујући и остала туристичка насеља, као што су Рибница и Око, последњих година пред Други светски ратна на Златибору је летовало близу две хиљаде гостију, али, чинило се да се сви међусобно познају или бар знају једни за друге. Нека моја још жива познанства и пријатељства потичу из тих мојих дечечких, летњих златиборских дана.¹¹

И да закључимо: сада је већ научно сасвим доказано да се на Златибору отклањају многе здравствене тегобе ради чега и постоји Институт „Чигота“ који већ 50. година постепено проширујући своје стручне и смештајне капацитете достиже највиши научни ниво у области здравственог туризма.

Боса Росић, етнолог

Писати о Златибору, драгуљу међу планинама Србије, значи ангажовати сва чула да се поетски искаже лепота и блаженство које нуди ова планинска лепотица. Златибор баш као горска вила на 1.000 метара надморске висине нуди своје благо свим њеним посетиоцима-обожавачима. Јер ко једном дође да ужива у њеним благодетима радо јој се враћа као планини – оазису мира, спокоја, одмора и разоноде.

Чудесна планина, празник за око, мелем за душу и тело. Има своје боје и мирисе који у рано пролеће чине човека срећним. Миришу борови као мајчина душа, ливаде су покривене белим нарцисима. Испуне срце весељем и добротом. И болестан човек би запевао од такве милине. Предели за памћење. Брда, брежуљци, шумовита места и стазе за шетњу. Права природна раскош. Кажу, најлепше су златиборске зоре. А тек сунцем окупан, сија као најсјајнија звезда на небу. Ни магла ни киша не умањују златиборске чари. Лековит као његово лековито биље враћа снагу, лечи душу, загрева оптимизмом и надом. Зато није чудо што га зову златном, царском и краљевском планином.

Златибор има своју круну, било да је златна, царска или краљевска. То је „Чигота“, савремено лечилиште, Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма. Постоји 50 година. С временом је постала установа високих научних и стручних домета.

Данас је Специјална болница позната као носиоца здравственог туризма у овом делу Балкана.

Феномен овог лечилишта је у томе што по лек за штитасту жлезду и излечење долазе пацијенти из скоро целог света. Комплетну дијагностику обољења штитасте жлезде и прописану терапију могуће је обавити у најкраћем периоду, на чему нам могу позавидети медицинске установе светског гласа. Надалеко је чувена радиојодна терапија која се успешно примењује на одељењу нуклеарне медицине.

Први велнес програм на Балкану је познат надалеко као „Чигота“ програм и он траје двадесет и пет година. „Чигота“ заиста има изузетну будућност, што доказује број корисника који се повећава из године у годину. С обзиром на сурово време у коме живимо, све је већи број гојазних људи и пацијената са стресом изазваним метаболичким и кардио-васкуларним компликацијама. „Чигота“ успешно отклања те здравствене проблеме.

Као рехабилитациони центар за болести локомоторног система и опоравак након операција данас се издваја и заузима водеће место у нашем региону.

У будућности са правом очекујемо да ћемо задржати водећу улогу као незаобилазни носиоци здравственог туризма.

Свесрдним ангажовањем стручњака из ове установе, сарадника и професора побољшаћемо и унапредити квалитет рада.

Као наставно-научна база Медицинског факултета из Београда и даље ћемо развијати научне, просветене и специјализоване делатности по којима ћемо бити препознати у целом свету.

Вршилац дужности директора
др Александар Симић, специјалиста нуклеарне медицине

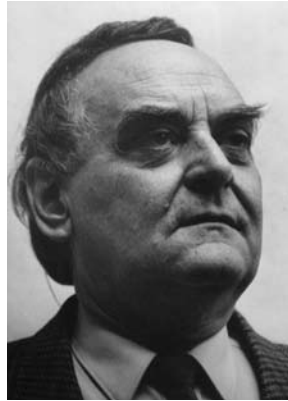
¹¹ Славко Вукосављевић, *Сећања и записи*, Београд, 2003, стр. 25 и 26.

Директори здравствене установе на Златибору

Ђорђе Глишић

Рођен је 1928. у Паризу. Дипломирао је 1956. на Медицинском факултету у Београду. Током 1957. одлази на рад у северну Црну Гору, а затим у Босну и Херцеговину. Као експерт Савезног Завода за међународну сарадњу упућен је на рад у Либију где остаје пет година. Од 1968. ради на Златибору. Специјалистички испит из интерне медицине положио је 1976. Директор лечилишта од октобра 1968. до маја 1980. у време најинтензивније изградње установе и формирања њених стручних и методских темеља. По напуштању Златибора, ради у Републичком СИЗ-у пензијског и инвалидског осигурања као председник другостепене лекарске комисије где је и пензионисан. Носилац је бројних признања и одликовања. Живи у Београду.

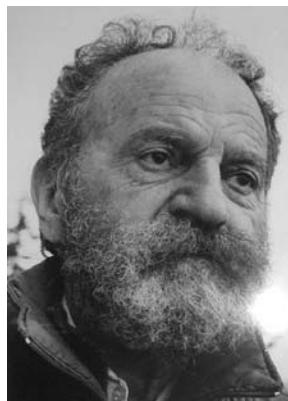
Петар Шишовић

Рођен је 1942. у Чајетини. Гимназију је завршио у Титовом Ужицу. Дипломирао је на стоматолошком факултету у Београду 1967. Специјалиста дечје и превентивне стоматологије. На основу одлуке Скупштине општине Чајетина руководи установом на Златибору од августа 1985. до фебруара 1989. Живи на Златибору.

Божидар Џелебџић

Рођен је 1927. у Београду. Гимназију је завршио у Београду. Медицински факултет у Београду уписа је 1946. године. Радио је у Белој Реци и Љубишу где је основао Дом здравља. Специјализирао неуропсихијатрију на Медицинском факултету у Београду. До преласка у Титово Ужице, током 1964. ради као начелник Психијатријске болнице у Београду. Оснивач неуропсихијатријског одељења болнице у Титовом Ужицу. Током 1972. одлази у Котор, а затим поново у Београд где у Централном затвору ради као специјалиста за судска вештачења. Директор Специјалног завода био је 1980. Умро је 1997. године.

Милосав Чутовић

Рођен је 1952. у Прањанима, општина Горњи Милановац. Гимназију је завршио у Чачку. Дипломирао је на Медицинском факултету у Београду. Од 1980. ради на Златибору. Специјалистички испит из интерне медицине положио је 1985. Последипломске студије из кардиологије завршио је 1994. године, а докторску дисертацију на Медицинском факултету у Београду одбранио је 1996. Током 1998. изабран је за доцента, а годину дана касније за ванредног професора за област балнеоклиматологије у оквиру катедре за физикалну медицину и рехабилитацију. Бирао је за посланика у скупштинама Републике Србије и Савеза Републике Југославије. Руководио је установом на Златибору од јуна 1989. године до октобра 2000. Живи у Београду.

Ненад Црнчевић

Рођен је 1963. године у Чачку. Средњу школу медицинског усмерења завршио је у Чачку. Дипломирао је на Медицинском факултету у Београду 1989. Од 1991. до данас ради у Институту на Златибору. Специјализацију из интерне медицине започео 1993. на Медицинском факултету у Београду. Специјалистички испит положио 1997. Уписан на последипломске студије и ужу специјализацију из кардиологије. Бави се општом интерном медицином, а посебно болестима срца и крвних судова. Од октобра 2000. године вршио је дужност директора Института. У мају 2002. године именован је за директора Института. Дужност директора обављао је до априла 2013. Живи на Златибору.

Установом су у краћим периодима као управници или вршиоци дужности директора руководили (азбучни редослед по првом слову презимена):

Миомир Лештаревић – неуропсихијатар, Ђетко Перовић – специјалиста нуклеарне медицине, Илија Поповић – интерниста, Светлана Поповић – специјалиста физикалне медицине и рехабилитације, Радмила Русимовић – интерниста

Привремена управа (1984-1985) – постављена одлуком Скупштине општине Чајетина. Чланови управе: Властимир Павловић, председник, др Владимир Гавриловић, Милија Јездимировић.

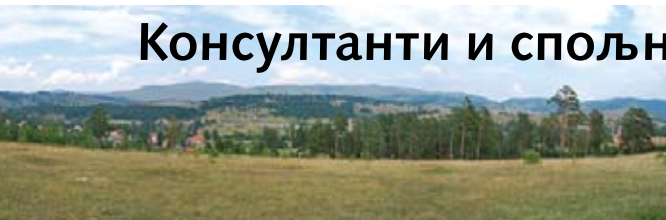

Симић Александар

Рођен је 1974. у Ужицу. Средњу школу медицинског усмерења завршио у Ужицу. Дипломирао на Медицинском факултету у Нишу 1999. Од 2001. до данас ради у Специјалној болници Чигота на Златибору. Специјализацију из нуклеарне медицине завршио на Медицинском факултету у Београду 2008. Вршилац дужности директора Специјалне болнице „Чиготе“ је од априла 2013. Живи на Златибору.

Консултанти и спољни сарадници

(азбучни редослед)

Захваљујући њима, растао је углед данашње Специјалне болнице „Чигота“:

Аврамовић Драгослав, интерниста, кардиолог, професор Медицинског факултета у Београду
Бјелогрић Миодраг, неуропсихијатар, примаријус
Богдановић Боривоје, неуропсихијатар, примаријус
Васиљевић Зорана, интерниста – кардиолог, професор Медицинског факултета у Београду
Весовић Потих Владислава, специјалиста физикалне медицине и рехабилитације, професор Медицинског факултета у Београду
Дрезгић Милка, интерниста, ендокринолог, професор Медицинског факултета у Београду
Ђорђевић Предраг, интерниста – ендокринолог, професор Медицинског факултета у Београду
Ђурић Душан, интерниста – ендокринолог, професор Медицинског факултета у Београду
Здравковић Михајло, интерниста – кардиолог, професор Медицинског факултета у Београду
Ивановић Бранислава, кардиолог, професор Медицинског факултета у Београду
Иланковић Никола, неуропсихијатар, професор Медицинског факултета у Београду
Јанковић Горан, интерниста, гастроентеролог, доцент Медицинског факултета у Београду
Јелић Светлана, ендокринолог, доцент Медицинског факултета у Београду
Јорга Јагода, специјалиста хигијене, професор Медицинског факултета у Београду
Кендерешки Александра, интерниста, ендокринолог, доцент Медицинског факултета у Београду
Костић Нада, интерниста, ендокринолог, доцент Медицинског факултета у Београду
Крговић Ксенија, ендокрини хирург
Крстић Миодраг, интерниста, гастроентеролог, доцент Медицинског факултета у Београду
Манојловић Драгољуб, интерниста ендокринолог, професор Медицинског факултета у Београду
Марић Јован, неуропсихијатар, професор Медицинског факултета у Београду
Маршуловић Зора, психолог
Милинић Никола, гастроентеролог, професор Медицинског факултета у Београду
Миловановић Димитрије, неуропсихијатар, професор
Милутиновић Петар, интерниста, ендокринолог и специјалиста нуклеарне медицине,
Мићић Јован, интерниста, ендокринолог, професор Медицинског факултета у Београду
Мицић Драган, интерниста, ендокринолог, професор Медицинског факултета у Београду, академик

Нешовић Милица, интерниста, ендокринолог, професор Медицинског факултета у Београду
Обреновић Биљана, интерниста, кардиолог, професор Медицинског факултета у Београду
Пауновић Владимир, неуропсихијатар, професор Медицинског факултета у Београду
Петровић Јован, професор факултета физичке културе у Београду
Петаков Милан, ендокринолог, професор Медицинског факултета у Београду
Пецељ Геџ Маја, специјалиста хигијене, професор Медицинског факултета у Београду
Поповић Бркић Вера, интерниста, ендокринолог, професор Медицинског факултета у Београду
Радосављевић Саво, интерниста, кардиолог, примаријус
Ршумовић Светлана, инжењер, нутрициониста
Станојевић Милица, интерниста, кардиолог, доцент Медицинског факултета у Београду
Тимотијевић Ивана, неуропсихијатар, професор Медицинског факултета у Београду
Хан Рубен, специјалиста нуклеарне медицине, професор Медицинског факултета у Београду
Чупковић Мирко, неуропсихијатар, примаријус
Целебџић Божићар, неуропсихијатар, примаријус
Шуљагић Страин, интерниста, примаријус.

Данашња слика о нама гаранција је успеха у будућности а у томе нам помажу:

Богдановић Радован, педијатар, нефролог, професор Медицинског факултета у Београду
Диклић Александар, ендокрини хирург, професор Медицинског факултета у Београду
Жарковић Милош, интерниста, ендокринолог, професор Медицинског факултета у Београду
Живаљевић Владан, ендокрини хирург, доцент Медицинског факултета у Београду
Живић Саша, педијатар, ендокринолог, професор Медицинског факултета у Нишу
Здравковић Драган, педијатар, ендокринолог, професор Медицинског факултета у Београду
Зорић Горан, ендокрини хирург
Маџут Ђуро, интерниста, ендокринолог, професор Медицинског факултета у Београду
Недељковић Белеслин Биљана, ендокринолог, асистент Медицинског факултета у Београду
Пауновић Иван, ендокрини хирург, професор Медицинског факултета у Београду
Трбојевић Божо, интерниста, ендокринолог, професор Медицинског факултета у Београду
Ђирић Јасмина, интерниста, ендокринолог, професор Медицинског факултета у Београду

Научна и стручна активност у Специјалној болници „Чигота“ од 2004. до 2014. године

Децембарски тиреоидолошки дани, стручни састанци посвећени болестима штитасте жлезде, хипертиреозидизму и хипотиреоидизму, одржавају се од 2004. Радови изложени на овим састанцима објављују се у Медицинском гласнику и доступни су у електронском облику.

Први српски конгрес о штитасте жлезди са међународним учешћем, 2010. Радови са Првог конгреса објављени су у Медицинском гласнику, доступни су и у електронском облику (<http://www.cigota.rs/gl/35>).

Други српски конгрес о штитасте жлезди са међународним учешћем, 2012. Медицински гласник (год. 17. бр 44 Supplement, jun 2012). Доступни у електронском облику (<http://www.cigota.rs/gl/44s>).

Поред основне делатности проучавања и лечења болести штитасте жлезде, лекари Специјалне болнице *Чигота*, као и сарадници са Медицинског факултета у Београду, истраживали су и клиничке видове других метаболичких поремећаја, посебно све актуелнији проблем гојазности.

Пројекат Превенција и лечење гојазности код деце и адолесцената у Србији урађен је 2007. године и објављен је у Медицинском гласнику (год. 12. бр. 23, јул 2007). Пројекат је доступан и у електронском облику на сајту (<http://www.cigota.rs/gl/23>).

Одржана су **три симпозијума о адолесцентној гојазности** (март 2010, март 2011, април 2012). Радови саопштени на симпозијумима доступни су и у електронском облику (<http://www.cigota.rs/gl/34>, <http://www.cigota.rs/gl/39>, <http://www.cigota.rs/gl/44>).

Први српски конгрес о гојазности, одржан 2012.

Радови су објављени у Медицинском гласнику и доступни на нашем сајту.

Трећи српски конгрес о штитасте жлезди са међународним учешћем, 29. мај – 1. јун 2014.

Научни радови лекара

Ђенић Александар

УТИЦАЈ ХИПОТИРЕОЗЕ И Л-ТИРОКСИН ТЕРАПИЈЕ НА МЕТАБОЛИЧКУ АКТИВНОСТ КОСТИ, Медицински гласник, Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2007, vol. 12, бр. 21 (*српски*)

THE INFLUENCE OF HYPOTHYREOSIS AND L-THYROXIN THERAPY ON METABOLIC BONE TURNOVER, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2007, vol. 12, iss. 21 (*english*)

ПРАКТИЧКИ ПРИСТУП ДИЈАГНОСТИЦИ ОСТЕОПОРОЗЕ, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2006, vol. 11, бр. 20 (*српски*)

PRACTICAL APPROACH DIAGNOSTICS OF OSTEOPOROSIS, Медицински гласник, Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2006, vol. 11, iss. 20 (*english*)

Ковачић Ката

УЛТРАЗВУК У ДИЈАГНОСТИЦИ ТИРОИДНИХ НОДУСА, Медицински гласник, Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2008, vol. 13, бр. 27 (*српски*)

ULTRASONOGRAPHIC DIAGNOSIS OF THYROID NODULES, Медицински гласник, Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2008, vol. 13, iss. 27 (*english*)

ТЕРАПИЈА ДИФЕРЕНТОВАНИХ КАРЦИНОМА ШТИТАСТЕ ЖЛЕЗДЕ РАДИОАКТИВНИМ ЈОДОМ-ИСКУСТВА НАШЕ УСТАНОВЕ, Медицински гласник, Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2014, vol. 19, бр. 51 (*српски*)

Лакетић Ненад

ULTRASONOGRAPHIC DIAGNOSIS OF THYROID NODULES, Медицински гласник, Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2008, vol. 13, iss. 27 (*english*)

УЛТРАЗВУК У ДИЈАГНОСТИЦИ ТИРОИДНИХ НОДУСА, Медицински гласник, Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2008, vol. 13, бр. 27 (*српски*)

THYROTIC CRISIS AFTER APPLICATION OF IODINE I-131 AT PATIENT WITH LARGE DIFFUSE GOITER, 2008, vol. 13, iss. 27 (*english*)

ТИРЕОТОКСИЧНА КРИЗА НАКОН ТЕРАПИЈСКЕ ДОЗЕ И-131 КОД ПАЦИЈЕНТКИЊЕ СА ВЕЛИКОМ ДИФУЗНОМ СТРУМОМ: ПРИКАЗ СЛУЧАЈА, Медицински гласник, Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2008, vol. 13, бр. 27 (*српски*)

ТЕРАПИЈА ДИФЕРЕНТОВАНИХ КАРЦИНОМА ШТИТАСТЕ ЖЛЕЗДЕ РАДИОАКТИВНИМ ЈОДОМ-ИСКУСТВА НАШЕ УСТАНОВЕ, Медицински гласник, Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2014, vol. 19, бр. 51 (*српски*)

Лешовић Снежана

Метаболички синдром код учесника програма Чиготица. Лешовић С. Медицински гласник, Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2010; 15(33):20-35.

Метаболички фактори ризика у гојазне деце и адолесцената. Лешовић С. Дани доктора Драгише Мишовића, Акутна стања у медицини, Зборник сажетака VII; 2010; 31. Постер презентација

First experiences of the Cigotica programme, Лешовић Снежана Ј, Ненад Црнчевић, Рада Петровић (ESPE) Prague, HORMONE RESEARCH, vol. 74 (suppl 3); 2010; 229 (Meeting Abstract) Постер презентација

Компликације гојазности и ефекти програма „Чиготица“ на телесну композицију и метаболичке параметре у гојазних адолесцената. С. Лешовић, Н. Црнчевић. Први конгрес педијатара Србије са међународним учешћем. Зборник сажетака, 2010.

Прва искуства програма Чиготица. Лешовић С. Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор. 2010; 15(34):59-81.

Усмено излагање на I Симпозијуму о адолесцентној гојазности

Програм „Чиготица“, Лешовић Снежана. Монографија Програм „Чигота“, Двадесет година, 2010; 78-81.

Педијатријска искуства програма Чиготица Лешовић С. Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор. 2011; 15(39):65-77.

Усмено излагање II Симпозијуму о адолесцентној гојазности

Значај аcanthosis nigricans у гојазне деце, Снежана Лешовић. Тимочки медицински гласник 2011; 36 Suppl. 1:8-9. Усмено излагање Тимочки дани 2011.

Преваленција метаболичког синдрома у гојазних адолесцената узраста од 12 до 18 године применом ИДФ критеријума, Снежана Лешовић, Ненад Црнчевић, Милосава Ђелкапић; Тимочки медицински гласник 2011; 36 Suppl. 1:47-48. Усмено излагање Тимочки дани 2011.

Treating pediatric obesity using an interdisciplinary supported treatment /Cigotica programme; Lesovic Snezana, Nenad Crncević (ESPE) Glasgow, HORMONE RESEARCH, vol. 76 (suppl 2); 2011; 322 (Meeting Abstract) Постер презентација

Програм „Чиготица“ – Мултидисциплинарно лечење гојазности код деце и адолесцената; Лешовић Снежана; Зборник радова XXXII Сабора лекара југозападне Србије и северне Црне Горе. Нова Варош 2011;11-15. Усмено излагање

Краткорочни ефекти програма „Чиготица“ на телесну композицију и метаболичке параметре у гојазних адолесцената; Лешовић Снежана; Зборник радова Педијатријски дани Србије, Ниш, 28–30. септембар 2012. године.

Клинички и лабораторијски налази код адолесцената у Програму „Чиготица“ од 2008. до 2012. године; Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2012; 17(46):106-116. Усмено излагање Први српски конгрес о гојазности 2012.

Апстракт Клинички и лабораторијски налази код адолесцената у Програму „Чиготица“ од 2008. до 2012. године Медицински гласник, Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2012, vol. 17, бр.46, Суплемент (66-67).

Metabolic abnormalities in adolescents with polycystic ovary syndrome С. Лешовић, И. Ракочевић, Љ. Плавшиц; International Symposium on Advances in PCOS, 16-17. November 2012, Belgrade, Serbia. Постер презентација

Трећи конгрес са међународним учешћем Друштва за дечју и адолесцентну психијатрију и сродне струке Србије одржан је од 23 до 26. маја у Специјалној болници „Чигота“ на Златибору. У раду конгреса у оквиру симпозијума Психомоторни поремећаји деце и адолесцената усмено излагање имала је др Снежана Лешовић: Компликације гојазности код адолесцената. Сажетак рада објављен је у Књизи апстраката на страни 70.

Стручни курс акредитован од Здравственог савета Србије: Гојазност деце и младих – превенција и лечење

Усмена излагања С. Лешовић: – Гојазност клинички аспекти

– Мултидисциплинарно лечење гојазности и Програм Чиготица 4. 10. 2011.

Стручни састанак акредитован од Здравственог савета Србије: Значај мултидисциплинарног лечења гојазности код деце и адолесцената др Снежана Лешовић. Предавања одржана: Златибор, Суботица, Крушевац и Краљеву.

– **МОЈИ ДРАГИ КИЛОГРАМИ** филм, сценарио и режија: Слободан Симојловић, продукција ЕБУ-РТС

Маринковић Снежана

МЛАДИ И ПУШЕЊЕ, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2005, vol. 10, бр. 13 (*српски*)

Симић Александар

ULTRASONOGRAPHIC DIAGNOSIS OF THYROID NODULES, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2008, vol. 13, iss. 27 (*english*)

УЛТРАЗВУК У ДИЈАГНОСТИЦИ ТИРОИДНИХ НОДУСА, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2008, vol. 13, бр. 27 (*српски*)

СТРЕС И ПСИХИЧКЕ ПРОМЕНЕ КАО УЗРОК, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2009, vol. 14, бр. 30 (*српски*)

STRESS AND PSYCHICAL CHANGES AS THE CAUSE AND CONSEQUENCE OF HYPERTHYROIDISM, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2009, vol. 14, iss. 30 (*english*)

ТЕРАПИЈА ДИФЕРЕНТОВАНИХ КАРЦИНОМА ШТИТАСТЕ ЖЛЕЗДЕ РАДИОАКТИВНИМ ЈОДОМ-ИСКУСТВА НАШЕ УСТАНОВЕ, Медицински гласник, Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2014, vol. 19, бр. 51 (*српски*)

Црнчевић Ненад

PREVENTION AND TREATMENT OF OBESITY IN CHILDREN AND ADOLESCENTS, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2007, vol. 12, iss. 23 (*english*)

INFORMATION TECHNOLOGY FOR IMPROVEMENT OF PATIENT REFERRAL SYSTEM FROM PRIMARY CARE TO SECONDARY AND TERTIARY CARE IN SERBIA: „THYRONET“-ELECTRONIC THYROID CONSULTATION NETWORK, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2009, vol. 14, iss. 30 (*english*)

23 године програма „Чигота“, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2012, vol. 17, бр. 44 (*српски*)

SCIENTIFIC RESEARCH, NEW TECHNOLOGY AND SOME ETHICAL ISSUES, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор 2009, vol.14, iss. 30 (*english*)

ПРЕВЕНЦИЈА И ЛЕЧЕЊЕ ГОЈАЗНОСТИ КОД ДЕЦЕ И АДОЛЕСЦЕНАТА У СРБИЈИ, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2007, vol. 12, бр. 23 (*српски*)

CHANGE MANAGEMENT FOR IMPLEMENTATION OF HEALTH INFORMATIONS OF HEALTH INFORMATICS PROGRAMS IN SERBIA, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2009, vol. 14, iss. 30 (*english*)

ЕЛАБОРАТ О ИЗГРАДЊИ ЦЕНТРА ЗА ДЕЧЈУ И АДОЛЕСЦЕНТНУ ГОЈАЗНОСТ „ЧИГОТИЦА“, Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2010.

THE PROJECT ON THE BUILDING OF THE CENTRE FOR CHILDRENS AND ADOLESCENTS OBESITY „СІГОТІСА“ Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2010.

Професори физичке културе

Шевкушић Јелена

Јовановић Јелена (2006) Ефекти различитих програма физичких вежбања у редукацији телесне масе, магистарски рад, Факултет физичке културе, Београд;

Шевкушић Јелена (2007) Утицај организованих физичких активности у редукацији телесне масе, „Међународна научна конференција Физичка активност и здравље“, зборник сажетака, Београд;

Митић Д, Шевкушић Јелена, (2008) Cooperation of health sistem and sports in solving problems of youth obesity ages 12 to 18 years, Sport and Health: From theory to practice, Sport for all kongress, Barselona

Шевкушић, Ј. (2010) Ефикасност програма физичких активности у редукацији телесне масе гојазне деце, пројекат докторске дисертације

Шевкушић Јелена: Улога физичке активности у програму „Чиготица“, у постизању и одржавању жељене телесне масе, Медицински гласник, Други симпозијум о адолесцентној гојазности, 2011, vol. 16, бр. 39, стр. 113-119.

Шевкушић Јелена: Облици и методе физичке активности адолесцената у програму „Чиготица“, Медицински гласник, Први Српски конгрес о гојазности, Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма, Златибор, 2012, vol. 17, бр. 46, стр. 129-134, Суплемент, Зборник сажетака

Психолози

Милановић Јасмина

Sedentary behavior at obese children and youth, 2012, vol. 17, iss. 44 (english)

Седентарно понашање код гојазне деце и омладине, Медицински гласник, Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2012, vol. 17, бр. 44 (српски)

METHODS OF PSYCHOLOGICAL SUPPORT IN OBESE CHILDREN AND ADOLESCENT USERS OF СІГОТІСА PROGRAMME, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2012, vol. 17, iss. 46 (english)

МЕТОДЕ ПСИХОЛОШКЕ ПОДРШКЕ КОД ГОЈАЗНЕ ДЕЦЕ И АДОЛЕСЦЕНАТА КОРИСНИКА ПРОГРАМА ЧИГОТА, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2012, vol. 17, бр. 46 (српски)

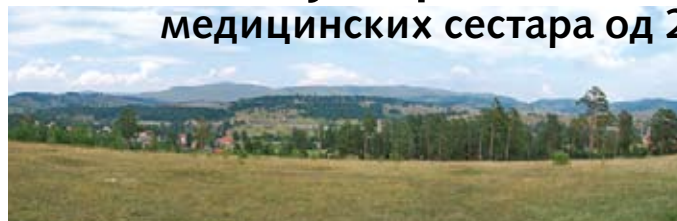
Митрашиновић Брашанац Јелена

ОДВИКАВАЊЕ ОД ПУШЕЊА УЗ ПОМОЋ РАЦИОНАЛНО ЕМОЦИОНАЛНО БИХЕЈВИОРАЛНЕ ТЕРАПИЈЕ, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, 2005, vol. 10, бр. 13 (српски)

Смиљанић Јелена

ПСИХОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ АДОЛЕСЦЕНАТА СА ПРЕКОМЕРНОМ ТЕЛЕСНОМ ТЕЖИНОМ, Медицински гласник Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма Златибор, vol. 18, бр. 50, 2013 (српски)

Рад и усавршавање медицинских сестара од 2003. до 2014. године

Од 2003. године у здравству у целини па и у нашој установи долази до промене статуса и метода рада здравствене неге.

Медицинске сестре настављају креирање здравствене неге и стручно усавршавање у Специјалној болници, Удружењима здравствених радника у Србији и иностранству. Пуну подршку и допринос раду медицинских сестара дало је тадашње руководство.

Више медицинске сестре су организовале процес здравствене неге, едукацију болесника и сестара, написале и објавиле Делокруг рада, Стандарде и нормативе рада о болестима штитасте жлезде и других ендокриних болести. Без подршке руководства Савеза здравствених радника Србије, успели смо са успехом да објавимо *Вогич добре њраксе из ендокринолоџије*.

Од 1989. године у нашој установи спроводи се Процес здравствене неге. Захваљујући руководиоцима и вишим медицинским сестрама, које су биле и још увек су ентузијасте у борби за унапређење здравствене неге и струке, овакав метод рада и усавршавања сестара дао је резултате у наведеном периоду. Усавршавање се спроводило на нивоу установе, ван установе кроз курсеве и семинаре и ванредно школовање у Вишој и Виској медицинској школи.

Уз помоћ виших медицинских сестара-ментора за здравствену негу усавршавање и здравствено васпитни рад (Д. Радојевић, М. Тешкић, С. Лазаревић и других сестара) здравствена нега ендокринолошких болесника је била квалитетнија у односу на дотадашњи рад.

Процес здравствене неге плански се ради и са гојазним одраслим особама и са гојазном децом.

Године 2004. је објављена *Монографија* наше Специјалне болнице у којој је приказан рад сестара и забележено преко педесет стручних радова објављених у публикацијама Савеза здравствених радника Србије, нашег часописа *Медицински гласник, Сестринско ојледало, Сестринство* и другим стручним часописима.

Овакав метод рада и рад струковне организације помогао је и подржао тадашњи директор наше Специјалне болнице и наш рад смо крунисали објављивањем Делокруга рада сестара у ендокринолоџији.

У склопу процеса здравствене неге било је неопходно израдити и полазне основе у сарадњи са свим профилима здравствених радника – *Приручник за оболеле од хипертиреозе и других болести штитасте жлезде* који није штампан за ширу употребу.

Стручно усавршавање на нивоу Специјалне болнице „Чигота“ али и ван болнице у асоцијацијама се до октобра 2003. године одвија кроз стручне састанке и излагање радова читањем.

Интернистичка секција при Друштву медицинских сестара и техничара Србије је радила у великој групи, није била подељена на мање секције. Нису предлагане измене метода рада секције нити су доношени закључци за увођење вредновања квалитета пружених услуга у интерној медицини и ендокринолоџији.

Зато је на предлог Управног одбора Удружење здравствених радника у ендокринологији „Златибор“ у склопу нашег некадашњег Института, данашње Специјалне болнице, потекла иницијатива да се из велике интернистичке секције издвоји ендокринолошка група сестара и формира Ендокринолошка секција Друштва медицинских сестара и техничара Србије ради квалитетнијег рада.

Промена метода рада ендокринолошке секције изазвала је промене у Удружењу јер је квалитет подигнут на виши ниво. Тадашње руководство у Савезу здравствених радника је променило метод рада.

Сестре Специјалне болнице су активни чланови Савеза здравствених радника од 1973. године. Објављено је преко осамдесет стручних радова из специјалне неге и рехабилитације ендокринолошких и гојазних болесника.

Ендокринолошка секција при Друштву медицинских сестара и техничара Србије формирана је 27. 10. 2003. године на предлог Извршног одбора Удружења медицинских сестара и техничара „Златибор“. Први председник Ендокринолошке секције била је Даница Радојевић, Специјална болница Златибор, подпредседник Лидија Џунић Златановић, Здравствени центар Пирот, а секретар Лела Мијалковић, Здравствени центар Зајечар. Извршни одбор су сачињавале сестре из целе Србије (Пирота, Ваљева, Земуна, Ужица, Златибора, Врњачке Бање, Београда итд). Оне су у потпуности измениле начин рада секције.

Уз помоћ и подршку Верице Ђорлуке, више медицинске сестре, инжењера организације рада, професорке Слободанке Манојловић, сестара Клиничког центра Србије и Удружења медицинских сестара и техничара Клиничког центра Србије „Сестринство“, успели смо да планирамо, обрадимо и документујемо:

- Корене сестринства у ендокринологији
- Делокруг и стандарде рада сестара у ендокринологији а
- Континуирано усавршавање ендокринолошких сестара смо плански спроводили на нивоу матичних установа Регионалних центара и Републичком нивоу.

Први стручни скуп Ендокринолошке секције одржан је од 12. до 14. марта 2004. године на Златибору под покровитељством нашег Института, данашње Специјалне болнице и Удружења здравствених радника у ендокринологији „Златибор“ уз учешће професора Више медицинске школе из Београда, сестара Клиничког центра Београд и из других здравствених установа из Србије и Републике Српске.

Тада су донети конкретни предлози и појединачни задаци за израду историјата, делокруга рада и стандарда сестара у ендокринологији. Формирана је радна група за њихову израду.

Други стручни скуп Ендокринолошке секције одржан је од 5. до 6. октобра 2004. године у Соко Бањи. Учешће у изради делокруга, стандарда и норматива рада у ендокринологији узело је четрдесет сестара из свих крајева Србије.

Трећи стручни скуп Ендокринолошке секције одржан је од 10. до 12. марта 2005. године у Бањи Врујци.

Тада су обрађени приспели радови из Делокруга рада у ендокринологији и извршена ревалоризација дотадашњег рада и предложена радна група за штампање, тј. документовање *Водича добре праксе из ендокринологије и ендокрине хирургије*. Формиран је издавачки одбор од четири сестре из унутрашњости Србије, а за председника је именована Слободанка Манојловић.

Четврти стручни скуп Удружење здравствених радника у ендокринологији „Златибор“ и других сестара из ендокринолошких установа одржан је од 12. до 13. октобра 2006. године

у Врњачкој Бањи. Тада смо радили без подршке Друштва медицинских сестара и техничара Србије али смо извршили евалуацију дотадашњег рада, припремили за штампање Водич добре праксе у ендокринологији. Овакав начин рада није одговарао руководству Савеза здравствених радника Србије па активност Ендокринолошке секције почиње да јењава а руководство и Извршни одбор секције су суспендовани почетком 2006. године.

Желели смо и тражили да сарадња буде императив професије без обзира на то у којој су професионалној асоцијацији сестре чланови, уколико им је циљ идентитет, интегритет сестринства, статус и адекватни систем вредновања професије.

Успели смо, на шта смо веома поносни да све што смо радили и урадили од 2003. до 2014. године објавимо. То ће служити следећим генерацијама за квалитетнији рад у струци.

Оно што нисмо успели а нису успели ни други, а што је била наша жеља, јесте да се наше асоцијације удруже у једно Национално удружење сестара, да свако ради на свом струковном нивоу и у својој асоцијацији а сви заједно допринесемо јачању националне асоцијације, а самим тим и струке.

Стручни радови сестара и других здравствених радника од 2004. до 2014. године

Даница Радојевић, Милијана Антонијевић Тешић: Од лечилишта до Института и Специјалне болнице. УМСТ, КЦС „Сестринство“ Београд, 2004, стр. 22-24

Даница Радојевић, Мира Мишовић: Општа и специјална нега оболелих од хипертиреозе, Први конгрес медицинских сестара-техничара Републике Српске са међународним учешћем, Јахорина 2006. Зборник радова

Даница Радојевић, Милијана Тешић: Историјат развоја сестринског рада и едукације у ендокринологији Специјалне болнице за штитасту жлезду и болести метаболизма „Златибор“, 2000-2010. Књига сажетак „Историјат сестринства“ и „Делокруг рада“, IV конгрес о коренима и развоју сестринске професије, стр. 42 и 43.

Даница Радојевић, Милијана Тешић, Светлана Лазаревић: Правилан начин живота-најбољи лек. Часопис „Здрав живот“, фебруар 2005, стр. 80.

Даница Радојевић, Милијана Тешић, Светлана Лазаревић: Делокруг рада више медицинске сестре-здравственог васпитача-едукатора. Зборник радова II конгреса медицинских сестара и техничара Републике Србије – Удружења медицинских сестара-техничара КЦС „Сестринство“. Лицеј, септембар 2006. Београд, стр. 320

Даница Радојевић, Ивана Тимотијевић: Како живети са хипертиреозом и да побољшање потраје, Часопис „Здрав живот“, јануар 2005.

Верица Ђорлука, Жана Алексић, Мирјана Ђерић, Зора Петровић, Добрила Пејовић и Зорица Милошевић: *Водич за медицинске сестре техничаре и бабице*, Београд, 2007. (друго допуњено издање стандардизоване активности здравствене неге и збрињавање пацијената. У изради *Водича* учествовале су и сестре Института за штитасту жлезду и метаболизам „Златибор“ (**Даница Радојевић, Милијана Тешић, Светлана Лазаревић и Љиљана Чумић**) кроз стручне радове припрема пацијената за радиоизотопски третман (215 стр. Водича), учење о здрављу, индивидуални рад са пацијентом стр. 231. и 233.

Даница Радојевић, Милијана Тешић, Светлана Лазаревић: Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији: НАЦИОНАЛНИ ДЕЛОКРУГ РАДА МЕДИЦИНСКИХ СЕСТАРА-ТЕХНИЧАРА ЕНДОКРИНОЛОГИЈЕ и ЕНДОКРИНЕ ХИРУРГИЈЕ, Београд, 2005.

Слободанка Манојловић, Милијана Тешић: Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 15-16

Слободанка Манојловић, Милијана Тешић: Стандардизоване активности процеса здравствене неге. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 19-45

Милијана Тешић, Љубиша Милекић, Милијана Лојаница: Успостављање првог контакта са амбулантним пацијентом. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 95-98

Љубинка Спасенић, Даница Радојевић, Милијана Лојаница: Прихват пацијента на ендокринолошко одељење и његов смештај. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 98-101

Слободанка Манојловић, Милијана Тешић, Љубиша Милекић: Збрињавање ендокринолошког пацијента пре и после хируршког захвата. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 101-104

Оливера Милошевић, Милица Доганџић: Исхрана пацијента са дијабетесом мелитусом. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 105-109

Оливера Милошевић, Милица Доганџић: Исхрана пацијента са хиперлипидемијом. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 110-113

Оливера Милошевић, Милица Доганџић: Исхрана пацијента са хипертиреозом. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 114-117

Милица Доганџић, Оливера Милошевић: Исхрана пацијента са хипотиреозом. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 117-121

Милица Доганџић, Оливера Милошевић: Исхрана гојазног пацијента. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 121-128

Милица Доганџић, Оливера Милошевић: Исхрана пацијента са остеопорозом. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 128-131

Милица Доганџић: Значај и могућност нутритивног програма „Чиготица“ у усвајању здравог начина исхране. Медицински гласник бр. 39. март 2011, стр. 120-123

Милица Доганџић: Принципи исхране адолесцената у програму „Чиготица“ и религијске норме исхране деце и младих. Медицински гласник бр. 44. јун 2012, стр. 82-87

Светлана Златић: Хигијенско-санитарна контрола намирница, оброка и исхране пацијента. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 132-136

Весна Милојевић, Слободанка Стојковић: Узимање узорак крви за одређивање холестерола код оболелих од штитасте жлезде. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 142-144

Весна Милојевић, Јелена Буквић: Узимање узорак крви за одређивање укупног калцијума у серуму код оболелих од штитасте жлезде. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 144-146

Милијана Тешић, Светлана Лазаревић, Душица Лучић: Узимање узорка крви и извођење ТРХ теста. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 165-167

Милијана Тешић, Даница Радојевић, Љубиша Милекић: Припрема ендокринолошког пацијента за први или контролни преглед. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 188-191

Светлана Лазаревић, Мира Мишовић, Биљана Јанковић: Припрема пацијента за фиксацију штитасте жлезде. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 192-194.

Милијана Тешић, Срећко Михаиловић, Станица Веланац: Припрема пацијента за сцинтиграфију штитасте жлезде И-131 или ТЦ-99. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 194-198.

Милијана Тешић, Светлана Лазаревић, Дана Костић-Комарица: Припрема пацијента у болничком одељењу за радиоизотопски третман сцинтиграфије штитасте жлезде. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 198-200.

Даница Радојевић, Мира Мишовић: Припрема пацијента за лечење РАИ-131. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 200-204.

Милијана Тешић, Милена Лазаревић, Срећко Михаиловић, Нада Власоњић: Припрема пацијента за сцинтиграфију надбубрежних жлезда. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 206-210

Даница Радојевић, Ката Мићић, Душица Лучић: Припрема пацијента за аспирациону биопсију штитасте жлезде (ФНА). Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 210-213

Милијана Тешић, Лепосава Ивановић, Вера Јовановић, Јелена Јеремић: Припрема пацијента за ултразвучни преглед штитасте жлезде. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 213-215

Миљана Тешић, Љубиша Милекић, Љуба Лојаница: Припрема пацијента за ултразвучни преглед надбубрежних жлезда. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 218-220

Даница Радојевић, Миљана Тешић, Миланка Михаиловић: Припрема пацијента за остеодензитометрију. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 220-221

Миљана Тешић, Вера Пантовић, Славица Чумић: Припрема гојазног пацијента за антропометријска мерења. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 222-224

Миљана Тешић, Тања Драговић, Снежана Караџић: Припрема пацијента за операцију штитасте жлезде са хипертиреозом. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 228-231

Миљана Тешић, Љубиша Милекић, Ката Мићић: Припрема пацијента за операцију тумора штитасте жлезде. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 231-234

Љиљана Чумић, Драгица Јоксимовић: Едукација гојазног пацијента. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 253-256

Миљана Тешић, Даница Радојевић, Светлана Лазаревић: Едукација пацијента са болестима штитасте жлезде. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 256-259

Даница Радојевић, Миљана Тешић: Едукација пацијента након хируршког лечења штитасте жлезде. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 259-262

Даница Радојевић, Миљана Тешић, Виолета Анђић: Едукација пацијента са остеопорозом. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 270-274

Даница Радојевић, Миљана Тешић, Светлана Лазаревић: Едукација пацијента оболелих од штитасте жлезде. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 276-279

Светлана Лазаревић, Миљана Тешић: Едукација пацијената оболелих од штитасте жлезде по Волпеовој методи. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 279-181

Оливера Милошевић, Даница Радојевић: Едукација гојазног пацијента за припрему дијеталног оброка. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 281-285

Љиљана Чумић, Светлана Лазаревић, Јелена Шевкушић: Едукација пацијената са болестима штитасте жлезде за спровођење физичке активности-интервални тренинг.

Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 285-287

Даница Радојевић, Миљана Тешић: Едукација пацијената оболелих од штитасте жлезде (рад у великој групи). Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 288-291

Миљана Тешић, Даница Радојевић, Борка Богићевић: Нега пацијента са повишеном функцијом штитасте жлезде-хипертиреозом. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 299-302

Миљана Тешић, Светлана Лазаревић, Весна Младеновић: Нега пацијента са смањеном функцијом штитасте жлезде-хипотиреозом. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 302-305

Даница Радојевић: Нега пацијента са упалом штитасте жлезде. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 306-308

Миљана Тешић, Даница Радојевић, Владанка Тодоровић: Нега пацијента са тиреотоксичном кризом. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 308-311

Љиљана Чумић, Милка Шкодрић, Светлана Лазаревић: Нега пацијента са Тхуреотохицизмом. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 311-314

Даница Радојевић, Драгица Вујић, Милка Шкодрић: Нега пацијента са хипотиреоеидном комом. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 314-317

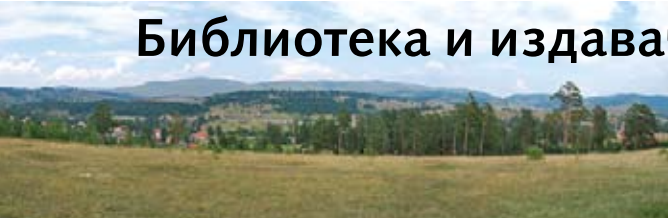
Даница Радојевић, Александра Весовић: Нега пацијента са дијабетесном кетоацидозом. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 328-331

Миљана Тешић, Љубиша Милекић, Оливера Милошевић: Нега гојазног пацијента. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 344-348

Даница Радојевић, Миланка Михаиловић, Александра Весовић: Нега пацијента са остеопорозом. Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј Београд, 2010, стр. 352-355

Даница Радојевић, виша медицинска сестра
Миљана Тешић, висока струковна сестра на специјализацији из клиничке неге

Библиотека и издавачка делатност

Специјална библиотека „Чиготе“

Здравље нације зависи од медицинских институција и стручњака који у њима раде, превентиве која се примењује и информисаности. Усавршавање здравствених радника у области медицинских наука и обавештеност појединаца заинтересованих за своје здравље, зависи од доступности информација из те области. Осим што је нужно да информација буде доступна, још је важније да она буде релевантна. За то су специјалне библиотеке при медицинским установама незаменљив део процеса рада.

Једна од таквих институција, која поред лечења пацијената оболелих од тироидне жлезде, болести метаболизма, нарочито гојазности, улаже и у научни рад, превентиву, праћење савремених достигнућа у области медицине јесте и Специјална болница „Чигота“, која у свом саставу тридесет пет година има Специјалну библиотеку. Библиотека учествује у организацији предавања, стручних састанака, семинара, симпозијума и конгеса. Својевремено Завод, а сада Специјална болница, од свог оснивања је наставна база Медицинског факултета из Београда.

Постати модеран библиотечно-информациони центар који ће подстицати и подржавати проток информација неопходних за научно-истраживачки и стручни рад циљ је деловања библиотеке. Истовремено она тежи да благо звано информација пружи као најквалитетнију услугу својим корисницима у форми књиге, часописа, електронске базе података и културно-образовних садржаја доступних широј друштвеној заједници.

Мисија Специјалне библиотеке „Чиготе“ је да ефекти коришћења њених услуга и ресурса буду препознатљиви код корисника који мењају и усавршавају свој професионални и лични живот. Циљ је, не само да покаже своје унутрашње резултате и квантитативне перформансе пословања већ и да укаже на друштвене ефекте свог деловања.

Подстицај и подршка научно-истраживачком и стручном раду као и слободном приступу свим информацијским изворима уз обавезну дигитализацију постојећих фондова је императив у пословању.

У електронском облику, у електронским претраживачким базама, Медицински гласник, стручни и научни часопис Специјалне болнице „Чигота“, присутан је више од десет година. Његово редовно излагање траје осамнаест година. Часопис је двојезичан што говори да је доступан најширој медицинској заједници.

Употреба иновативних технологија омогућиће висок степен продуктивности и одговорност у употреби јединствених записа људске креативности уз обавезно поштовање ауторских права. На тај начин се непрестано побољшава процес рада, посупака и услуга ради испуњавања циљева којима служимо.

Од 2004. године до данас одржане су 122 књижевне вечери, а фонд је богатији за 3 311 књига.

Са Народном библиотеком Ужице организована су годишња саветовања библиотекара Србије на Златибору (2005-2008).

Од 2004. до данас одштампано је четрдесет бројева *Медицинског гласника*. *Медицински гласник* је излазио од 1990. до 1993. Нова серија *Медицинског гласника* покренута је 2000. године. У децембру 2013. изашао је педесети број часописа.

Стручни радови:

Укратко о КоБСОН-у/ Мирјана Црнчевић, Међај, бр.60/61 (2006)

СЦИИндекс у пракси библиотеке „Чиготе“ / Мирјана Црнчевић, Специјална библиотека „Чиготе“: првих тридесет година, Златибор, 2009. стр. 29-31

„Медицински гласник“ – медицински часопис у отвореном приступу, рад саопштен на XI међународној конференцији отворен приступ знању у библиотекама (Open Access to Knowledge in Libraries) 26. октобар, 2012. и објављен у Зборнику радова са једанаесте међународне конференције.

Предавања:

Медицински гласник Чиготе: КоБсон и СЦИИндекс у Специјалној болници Чигота, предавање одржано на Високој пословно-техничкој школи, 22. 2. 2011. у организацији Народне библиотеке Ужице и Високе пословно-техничке школе из Ужица.

Монографије:

Мирјана Црнчевић: Специјална библиотека Чиготе: првих тридесет година, Златибор: Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма, 2009.

Програм Чигота: двадесет година (приредили Драгутин Бацко Грегорић и Мирјана Црнчевић), Златибор: Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма, 2010.

Мирјана Црнчевић: Медицински гласник: историја и библиографија, Златибор: Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма, 2013.

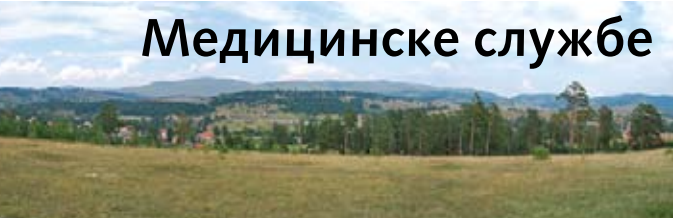
Каталоги:

50 година Специјалне болнице „Чигота“ 1964-2014

Аутор изложбе и каталога Мирјана Црнчевић

Издавач: Специјална болница „Чигота“

Мирјана Црнчевић, виши библиотекар Специјалне болнице „Чигота“

Интерно одељење

Оснивањем Специјалног стационарног лечилишта за хипертиреозу 1964. године основано је интерно одељење са једним лекаром и две медицинске сестре. Иако су се називи установе релативно често мењали од Лечилишта, Института, па до данас препознатљивог назива Специјална болница „Чигота“, делатност се није мењала. Од оснивања, па до данашњих дана у оквиру интерног одељења обавља се рехабилитација, лечење и едукација пацијената са обољењима штитасте жлезде и болестима метаболизма.

Интерно одељење је сада модерно опремљена служба са болесничким постељама стандардизованог смештаја, добро едукованим кадром који чини пет лекара специјалиста интерне медицине, десет медицинских техничара и две медицинске сестре са завршеном високом струковном школом. У оквиру одељења функционише и полуинтензивна нега са целодневним медицинским надзором. Успешан рад је окарактерисан излечењем обољења и смањењем инциденце рецидива хипертиреозе пацијената који су прошли рехабилитациони третман у оквиру установе. Током хоспитализације на одељењу, упоредо са лечењем и рехабилитацијом обавља се и едукација пацијената о поремећају метаболизма са посебним освртом на обољења штитасте жлезде.

Рад службе интерне медицине заснован је на кординираној сарадњи амбулантно-поликлиничке службе са кабинетом за ултразвучну дијагностику и кардиопулмоналним кабинетом, РИА и биохемијском лабораторијом, као и службом нуклеарне медицине. Отварањем новог одељења за продужену медицинску рехабилитацију ортопедских пацијената 2011. године, успостављена је и кординисана сарадња са Службом за физикалну медицину и рехабилитацију и успостављен целодневни медицински надзор и медицинска нега углавном тешко покретних и полупокретних болесника коју обавља медицински кадар интерног одељења уз сталну супервизију, дијагностику и лечење коморбидитета пацијената на постоперативној рехабилитацији.

Увођењем јединственог информационог оперативног система 2005. године у оквиру установе омогућена је још боља сарадња, кординација и компатибилност служби ради што веће ефикасности и побољшања квалитета услуга.

Опремањем новим апаратима за ултразвучну дијагностику, апаратом за ултразвук срца, уз постојеће апарате за ергометрију и холтер притиска, као и отварањем кабинета за остеодензитометрију (DEXA) знатно је побољшана квалитетна дијагностика обољења, чији је циљ што успешније лечење, рехабилитација и откривање коморбидитета пацијената већ упућених у нашу установу.

У корак са опремањем савременом медицинском опремом ишло је и стручно усавршавање кадра из области интерне медицине уз сталну супервизију и сарадњу наставно-научног кадра Медицинског факултета у Београду, посебно Клинике за ендокринологију, Клинике за кардиологију и гастроентерологију КЦС. Њихов стручни надзор, бројна стручна предавања, непрестана едукација кроз заједнички амбулантни и клинички рад омогућили су да изградимо јединственост и препознатљивост рада наше установе у оквиру Златиборског округа, Републике Србије, а и шире. Подлога за још успешнији рад сигурно је и у об-

новљеној сарадњи са Медицинским факултетом у Београду у оквиру постављења наше установе као једне од наставно-научних база Медицинског факултета у циљу што успешније обостране сарадње, размене практичних искустава и прерастања установе у успешан научно-истраживачки центар. Таквим повезивањем омогућени су, а и побољшани контакти са другим медицинским установама у оквиру државе, али и успостављен контакт и сарадња ван наших граница, посебно са Руском Федерацијом и земљама у региону. Циљ нам је да стручни медицински кадар наше установе добије и академска звања (магистеријуме и докторате), да знања и искуства у оквиру свакодневног амбулантног и клиничког рада преточе у научне радове и да одговорним, ефикасним и што квалитетнијим радом уз већ препознатљиву љубазност поставимо темеље установе каква треба да буде у веку у коме живимо, без обзира на већ добро нам познате економске прилике.

Користећи погодне природно-климатске ресурсе места на коме се налази болница, усавршавањем запослених и набавком опреме отварају се врата за могуће нове делатности и поља рада. Убрзани темпо савременог живота уз лоше животне навике довео је до развоја бројних обољења препознатих као болести лошег животног стила (гојазност, хипертензија, шећерна болест, метаболички синдром...). У оквиру добро препознатљивог Чигота програма, већ 25 година успешно се бавимо том здравственом проблематиком. Али ту не желимо да станемо! Сталним проширивањем сарадње, тимским радом и усавршавањем жеља нам је да прерастемо у савремени рехабилитациони и поликлички центар са вишеструком делатношћу и поливалентном рехабилитацијом.

Одсек за специјалистичко-консултативне прегледе и дијагностичку обраду

Састоји се из дела за евиденцију пацијената, ултразвучног кабинета и кабинета за кардиопулмоналну дијагностику. У оквиру одсека ради пет медицинских техничара, једна медицинска сестра са завршеном вишом медицинском школом и два медицинска техничара са завршеном високом струковном школом. Дијагностичке процедуре и амбулантни рад спроводе лекари интерног одељења и одељења нуклеарне медицине. Поред амбулантног рада лекара наше установе обављају се и консултативно-амбулантни прегледи лекара Клиничког центра Србије, односно професора Медицинског факултета у Београду. Годишње се уради око 6000 прегледа ендокринолога, а просечан годишњи број амбулантних прегледа је око 21000.

Кабинет за ултразвучну дијагностику је почео да ради 1989. године. Почетак је био скроман. Били смо опремљени са једним апаратом за ултразвучну дијагностику („Picker LS-2400“ са линеарном сондом од 5 MHz). Интензивном обуком лекара за рад на апарату, појединачним стручним усавршавањем, уз едукацију и супервизију наставно-научног кадра Медицинског факултета унапредили смо знања и проширили дијагностичко поље рада. Опремањем новим апаратима за ултразвучну дијагностику 1999. године („Aloka SSD- 500“) и 2008. године

(„Logiq 3 pro“ и „Logiq 100“), поред ултразвучне дијагностике штитасте жлезде и меких ткива врата у дијагностичке процедуре увршћени су и ултразвучни прегледи абдомена, дојке, дечјих кукова, коштаног-зглобног апарата. Годишње се просечно уради између 7000 и 7500 ултразвучних прегледа, а од тога више од две трећине су прегледи врата и штитасте жлезде. Поред ултразвучне дијагностике у оквиру Кабинета за ултразвук свакодневно се раде и аспирационе биопсије штитасте жлезде, просечно око 1200 годишње. Патохистолошке анализе и прегледе раде професори Института за патологију Медицинског факултета у Београду. Поред „слепе“ биопсије раде се и биопсије вођене ултразвуком. Тиме се за веома кратко време и са високим степеном сигурности упућује и потврђује дефинитивна дијагноза обољења штитасте жлезде.

Пацијетни са сумњом на обољења срца и крвних судова бивају упућени у Кабинет за кардиопулмоналну дијагностику. Функционално стање коронарне резерве срца испитује се тестом оптерећења на „традемилу“ Бруцовим протоколом. Пацијенти са осцилацијама крвног притиска, они који се лече од хипертензије или да би се испитала ефикасност антихипертензивне терапије упућују се на двадесетчетворочасовни Холтер крвног притиска. Том методом добија се јаснија и прецизнија слика дневних варијација крвног притиска и процењује ефикасност ординираних терапија код наших пацијената. Опремањем апаратом за ултразвук срца („Vivid 3“) од 2009. године започела је и ехосонографска дијагностика обољења срца и крвних судова. Планирано је и опремање кабинета двадесетчетворочасовним Холтер ЕКГ-ом и апаратом за спиromетрију чиме би била употпуњена дијагностика кардиопулмоналних обољења и омогућено планирано проширивање сарадње са спортским организацијама и клубовима. У оквиру физичко-кондиционих припрема спортиста спроводи се провера здравственог стања, односно провера кардиореспираторних капацитета спортиста.

Циљ је и проширивање сарадње са радним организацијама, у оквиру које би се, поред рехабилитације радника и рекреативног одмора, спроводили и систематски прегледи уз допунску дијагностику обољења.

Др Александар Ђенић,
специјалиста интерне медицине

Одељење нуклеарне медицине

Почетком седамдесетих година 20. века, пратећи светске трендове дијагностике обољења, визија тадашњег директора наше установе др Ђорђа Глишића, довела је до формирања Службе нуклеарне медицине. У почетку са скромном опремом и малим бројем кадрова, ова служба се борила и са предрасудама у вези са применом радиоактивних изотопа. Значајну подршку у почетним годинама постојања Службе пружили су еминентни стручњаци, професори Медицинског факултета Универзитета у Београду, др Петар Милутиновић и др Рубен Хан. Истрајност на овом путу довела је данас до постојања Одељења нуклеарне медицине коме гравитира популација од више од 600.000 људи из три суседне државе – Србије, Црне Горе, БиХ.

У годинама након несреће у Чернобиљу када је цео свет зазирао од радиоактивности као термина, Специјална болница „Чигота“ је 1987. храбро ушла у терапијску примену радиоактивног јода у лечењу појачане функције штитасте жлезде. У почетку оспоравана, ова процедура је с временом постала пример комфоног модалитета лечења одређеног поремећаја. До данас, више од 3300 пацијената је решење свог проблема са штитастом жлездом потражило у овој методи.

Иако већ деценијама Одељење нуклеарне медицине Специјална болница „Чигота“ представља највећу подршку пацијентима са територије Србије, Црне Горе, Босне и Херцеговине и из околних земаља, нисмо се зауставили на томе. Од 2004. године наше Одељење је широм отворило врата за пацијенте са територије Руске Федерације и целог руског говорног подручја. Ова успешна сарадња се ове године крунише малим јубилејом – 10 година сарадње и пуно задовољних пацијената који добар глас наше установе шире по највећој држави света.

Од 2010. године на Одељењу нуклеарне медицине почиње са радом терапијски блок за пријем пацијената оперисаних од диферентованих карцинома штитасте жлезде. На

овај начин је Специјална болница „Чигота“ постала једна од пет установа у Републици Србији које спроводе овакав начин лечења. У терапијском блоку Одељења до сада је лечено више од 400 пацијената.

Својим скромним техничким могућностима дајемо значајан допринос у дијагностици обољења и као партнерска грана медицине са интернистичким и хируршким гранама годишње обезбеђујемо више од 2000 процедура. У те процедуре се убрајају скинтиграфије костију, бубрега, јетре, штитасте жлезде, плувачних жлезда, параштитастих жлезда, плућа.

Стремљења у будућност Одељења нуклеарне медицине Специјална болница „Чигота“ се могу дефинисати кроз термине: ефикасност, стручност, пожртвованост.

Ефикасност одељења се огледа у плановима за унапређење опреме и капацитета. Амбуланта за штитасту жлезду ће набавком нова два савремена ултразвучна апарата омогућити да број пацијената који нас посете током године далеко пређе број од 25000 колико их је сада. У најближим плановима је набавка савременог хибридног система SPECT/CT или SPECT/MRI који би смањио време снимања пацијената и самим тим увећао њихов број. Набавка оваког система који би преко система мрежног сервера PACS омогућавао ефикасну обраду студија пацијената од највећег је значаја за унапређење квалитета рада и повећање броја процедура које се могу обавити у нашој установи. Нов апарат за фиксацију И-131 заједно са проширењем капацитета терапијског блока за још две собе знатно ће

смањити листе чекања, а повећати тачност изведених анализа и углед нашег Одељења.

Стручност истичемо као постојећи тренд који ћемо неговати и у будућности. Три лекара специјалиста нуклеарне медицине и четири техничара, сви са обављеном сертификованом обуком за рад са отвореним изворима зрачења и константним усавршавањем кроз стручне скупове, радо ће одговорити на сваки проблем пацијената.

Као установа са развијеним интернистичким одељењем и лекарима који се успешно баве кардиологијом планирамо увођење процедура нуклеарне кардиологије чиме бисмо заокружили комплетну кардиолошку дијагностику. Овај успех би био од највећег значаја за пацијенте из целог региона јер на површини већој од двеста педесет квадратних километара услуге нуклеарне кардиологије нису доступне.

Одељење нуклеарне медицине нема радно време. Седам дана у недељи посвећени смо раду са пацијентима. Тако је било у пионирским данима увођења нуклеарне медицине у Западној Србији, тако ће бити и сутра са савременом опремом, ефикасним процедурама и љубазним особљем нашег Одељења.

др Ненад Лакетић, специјалиста нуклеарне медицине

Служба физикалне медицине и рехабилитације од 1971. до 2014. године

Током седмогодишњег рада овог прелепог овог прелепог ваздушног лечилиста указала се потреба за радном, окупационом и физикалном терапијом за пацијенте оболеле од стигмате злезде, па је у септембру 1971. у старом здању Виле „Чигота“ и оснивана ова служба.

У почетку су на лечењу у Заводу боравили пацијенти из свих делова Југославије у трајању од три недеље до три месеца, а трошкове њиховог боравка сносио је Фонд за здравствену заштиту. У мањем броју су боравили и лечени у стационарним условима психотерапијом и пацијенти из Општине Чајетина.

Уводи се индивидуална терапија, разговор са неуропсихијатром и радним терапеутом, као и групна терапијска заједница. Више часова дневно пацијенти су проводили у радној терапији, бавећи се и радним активностима према својим склоностима и здравственом стању.

Изградњом А блока 1972. године у нове просторије преноси се радна терапија и оснива се физикална терапија. У малом импровизованом простору организује се и апаратурна и кинезитерапија. Први апарат који је набављен је Сименсов сонодинатор с дијадинамичким струјама и ултразвучном терапијом, па је почела да се користи и класична физикална терапија. Почео је да ради и један физијатар и један физиотерапеут.

За физикалну терапију адаптирана је једна болесничка соба на шестом спрату А блока, а за радну терапију је коришћена једна лекарска ординација на трећем спрату.

У оквиру радне терапије, у друштву и пријатној атмосфери пацијенти су уз музику, часописе, разне технике сликања, бакрорез, чворовање, ткање, вез, заборављали на своје проблеме и бриге. На коришћењу им је била и скромна библиотека са књигама које су позајмљене из библиотеке у Чајетини. Резултати ове терапије су статистички праћени и обрађени и успешно представљени у раду на Конгресу здравствених радника 1974. године у Опатији.

Изградњом другог дела, тј. Б блока Завода 1976. физикална медицина и рехабилитација се проширује. Опремљена је сала за кинезитерапију, просторија за парафинотерапију, набављена је хидрогалванска када, апаратурна сауна, јоносон-бад, инфраруз, ултравиолет, неуронтон на коме је рађена електростимулација и електродијагностика.

Велики проблем је био да се обезбеди адекватни стручни кадар, па су због повећаног обима после обучавање медицинске сестре за рад у електро, хидро, парафино и радној терапији које су се по годинама у зависности од потреба и смењивале. Почела је да се примењује и мануелна масажа.

Лече се пацијенти са свежим ожиљком након операције штитасте жлезде код којих се примењује и кинезитерапија због слабост мишића.

Почиње да ради и амбуланта за лечење електро терапијом, кинези терапијом и хидротерапијом пацијената са подручја Чајетине, као и других здравствених осигураника.

Посебна пажња се посвећује развоју локомоторног апарата школске деце и омладине, као и кинезитерапији радикалне деформитета у децем узрасту кроз групни и индивидуални рад. У почетку је кинезитерапију, корективне вежбе са децом предшколског, школског узраста и омладине, радио професор физичке културе. Повремено се у основној школи у Чајетини организују предавања о правилном држању тела у фази раста и развоја.

Од 1978. до 1982. године у Специјалном заводу „Златибор“ ангажује се др Драган Симић спец. физијатар, а затим физијатри Опсте болнице Ужице.

У то време формирано је одељење за лежеће болеснике са десетак постеља, по једна мушка и једна женска болесничка соба. Њихов боравак је одобравала лекарска комисија.

Од 1982. до 1986. године у јединици за физикалну медицину и рехабилитацију радио је један физијатар, др Светлана Поповић, један физиотерапеут, један масер и једна медицинска сестра. Консултант и стручни сарадник био је проф. др Живојин Цоњић из Београда. Услуге су пружане и пацијентима на стационарном лецењу, као и амбулантним пацијентима у солидно опремљеној кинези сали у којој су добијали електротерапију у шест кабина, хидромасажу у апаратурној сауни, апликација топлотних процедура, као и окупационо-радну терапију.

Од 1986. до 1991. године рехабилитациону јединицу је водила специјалиста физијатар др Стоја Шућур, а терапеутски кадар је повећан доласком нових терапеута и масера.

Од 1991. јединица прераста у Кабинет за физикалну медицину и рехабилитацију, у оквиру које раде специјалисткиње физикалне медицине др Стоја Шућур и др Милева Соколовић, које због све већег броја пацијената уводе и нове методе и физикалне процедуре. Служба се проширује запошљавањем нових терапеута, масера и активно се укључује у

„Чигота програм“ пружајући корисницима услуга велики број услуга-антицелулит програм за гојазне, мануелна масажа, хидромасажа, апаратурна сауна, лимфна дренажа.

Од 1993. године Кабинет сарађује са Катедром за физикалну медицине и рехабилитацију Медицинског факултета у Београду. Консултативне прегледе је обављала проф. др Станислава Весовић Поттић заједно са специјалистима Института.

У том период се у Кабинету обавља и настава из балнеоклиматологије коју су похађали и доктори на специјализацији и субспецијализацији из читаве СРЈ.

Други пут од оснивања физикалне медицине и рехабилитације 1996. године отворено је одељење са лежећим пацијентима са 10-15 постеља, мада је током свих претходних година било појединачних случајева на раној рехабилитацији смештених преко Фонда за здравствено осигурање.

Године 1999. специјализацију завршавају др Љубица Вукомановић и др Ксенија Чумић, па се служба појачава кадровски, а од 2003. године специјализацију завршава и др Милан Николић.

Сваким даном су расле потребе за разноврсним услугама, па је служба 2004. године употпуњена и козметичким салоном, у којем су запослене две козметичарке.

Отворен је Релакс центар у оквиру базена са финском сауном, турским купатилом, кадама за подводну масажу, соларијумом.

Кабинет се пратећи савремене трендове у бањама у свету осавременује, просторно се шири и опрема са савременим апаратима као што су Биоптрон лампа, ласеротерапија, електромагнетна терапија, апарат за лимфну дренажу, апарат за електростимулацију, ТЕНС, повећава се број запослених стручњака.

Од 2004. у служби раде специјалисти физикалне медицине и рехабилитације др Ксенија Чумић и др Милан Николић. Они раде велики број амбулантних прегледа у току дана, са тимом од четрнаест физиотерапеута, две козметичарке и три масера.

Од 2006. је проширена сарадња са Фондом здравства, постајемо Одељење за физикалну медицину и рехабилитацију, повећава се број болничких постеља о трошку Фонда на четрдесет пет, са индикационим подручјем и то – политрауме, операцијом ДХ, запаљенске реуматске болести, уградња ендопротеза колена и кука, па је за ту сврху адаптиран 3. спрат Б блока, где је опремљена и просторија за кинезитерапију, електротерапију и магнетотерапију, као хидрокинезитерапија у базену, под надзором физиотерапеута.

Велики број спортиста, од којих су многи у самом врху домаћег и иностраног спорта лечени су у нашем Кабинету. Последњих десетак година се бавимо и дијагностиком повреда меких ткива – УЗ, мерење коштане густине ДХА.

Данас се посебан акценат ставља на превенцију деформитета код деце, па смо и део тима који учествује у систематским прегледима деце предшколског и школског узраста.

У „Чиготица програму“ смо део тима који има активну улогу у превенцији гојазности и корекцији деформитета код деце.

Кроз нашу амбулантну данас прође свакодневно велики број пацијената с дегенеративним, реуматолошким, васкуларним, неуролошким обољењима и у стањима након повреда.

Током последњих година овај Кабинет је великом броју приправника омогућио шестомесечни стаж по завршеној Вишој медицинској школи, а студентима је омогућена пракса у току школовања. Морамо нагласити и сарадњу са Средњом медицинском школом у Ужицу, чији су ђаци такође у овој установи на пракси.

Шта након четрдесет три године постојања ове службе педесет година постојања ове Установе рећи о њеној будућности?

Верујемо да је физикална медицина и рехабилитација медицинска грана будућности коју треба развијати, унапређивати и приближавати светским стандардима, јер, свет не може без рехабилитације, не може без топле реци, нежног додира, пажње и разумевања, бриге и хуманости.

Наш, пре готово пола века започети посао, а то је да се бринемо о психичком и физичком здрављу људи коришћењем најсавременије апаратуре, али и висококвалитетном услугом и пре свега хуманим односом према сваком пацијенту уз тимски рад, сигурно ће нам и у будућности дати задатак да то што радимо, радимо још боље и резултат сигурно неће изостати.

Преданим радом и ентузијазмом велики допринос у развоју и раду овог Одељења дале су специјалисте физикалне медицине и рехабилитације које су радиле у овој Установи: др Драган Симић (1978-1982), др Светлана Поповић (1982-1986), др Стоја Шућур начелник Одељења (1986-1996), др Милева Соколовић (1991-2005), др Љубица Вукомановић (1999-2002), др Ксенија Чумић Павловић, начелник Одељења (1999-), др Милан Николић (2003-).

Др Ксенија Чумић,
специјалиста физикалне медицине и рехабилитације

Кабинет за остеодензитометрију

Први ултразвучни апарат
SOUNDSCAN MYRIAD 2000

Кабинет за остеодензитометрију почео је да ради 21. децембра 2001. године. Први апарат био је SOUNDSCAN MYRIAD 2000. Набављен је на ини-цијативу проф. Драгана Мицића уз свесрдну помоћ господина Рафаела Алтараца, менаџера фирме „Фармадис“ из Израела.

Овај апарат је радио на принципу ултразвучног мерења квалитета кости периферног скелета. Њиме су могле да се се измере одређене карактеристике костију које су у вези са квалитетом и структуром кости, а које су корисне за предвиђање степена ризика од појаве фрактуре. Међутим, он се није могао користити за прецизну дијагнозу остеопорозе и праћење ефекта терапије јер регистроване промене у пети или другом делу периферног скелета не морају да одражавају промене минералне коштане густине кости (енгл. Bone Mineral Density – BMD) у кичми или куку.

У то време, у Златиборском региону, једино је наша установа поседовала овај апарат, па су пацијенти ту упућивани на скрининг испитивања остеопорозе а за прецизну дијагнозу и праћење ефекта лечења у веће здравствене центре у Србији који су поседовали савременије апарате (DEXA или DXA).

Према препоруци Светске здравствене организације (СЗО), „златни стандард“ за дија-

гнозу остеопорозе је дензитометрија. Највише се користе дензитометри који су засновани на методи двоструке апсорпциометрије X зрака (енгл. Dual Energy X-Ray Absorptiometry – DEXA). То је метода која користи x-зраке две јачине у врло малој дози које се пропуштају кроз кост, иза кости сензори мере x-зраке које су прошле кроз кост, а резултат се обрађује електронски. Разлика енергије пропуштених и апсорбованих x-зрака омогућује процену минералне коштане густине.

У складу са препоруком СЗО, а како би наша установа постала рефертни центар за дијагнозу, праћење и лечење остеопорозе, одлучено је да се набави апарат најновије DEXA технологије. Крајем 2007, сопственим средствима, купљен је апарат EXPLORER HOLOGIC који је задовољавао све прописане критеријуме. Њиме је омогућено безбедно и неинвазивно мерење коштане минералне густине (BMD) као и откривање асимптоматских патолошких фрактура на кичменим пршљеновима. Убрзо је одобрено да преглед на овом апарату буде на терет здравственог осигурања, па пацијенте из Златиборског региона комисије за остеопорозу више нису упућивале у Београд, већ у нашу установу.

Апарат Hologic – Explorer

За прва 2 месеца рада, крајем 2007. године прегледано је 246 пацијента. Тај број се из године у годину увећавао. Тако је у току 2008. прегледано 2122, а већ наредне године 3609 пацијената. Током 2010. прегледано је 3974, а 2011. године 4039 пацијената. У 2012. години прегледано је 4372, а 2013. године 4056 пацијената.

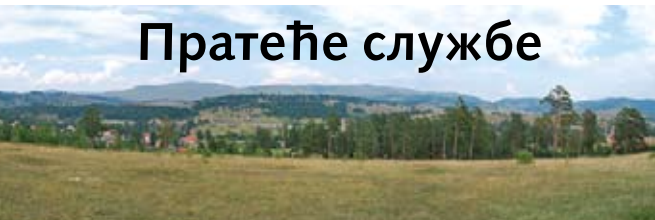
Остеопороза је „нема“ болест, почиње подмукло, без симптома и најчешће се открива тек када се деси прелом неке кости. Зато је и зову „тихи крадљивац костију“. У последње време ова болест добија на значају јер поприма размере епидемије и постаје социјално-економски проблем. Зато је потребно открити је и лечити на време, како би се спречиле озбиљне последице и компликације.

У односу на број прегледаних пацијента Специјална болница за штитасту жлезду и метаболизам постала је значајан фактор у борби против ове масовне незаразне болести не само у Златиборском региону већ и на територији читаве Србије. Надамо се да ће се овај тренд и наставити, па је потребно даље осавремењавање кабинета у складу са светским медицинским трендовима, као и даље усавршавање и обука стручњака.

др Милан Николић,
специјалиста физикалне медицине и рехабилитације

Пратеће службе

Информациони систем у Специјалној болници „Чигота“

У последњој деценији прошлог века рачунари су, као незаобилазно технолошко достигнуће, полако улазили у Специјалну болницу „Чигота“ и постајали све неопходнији у раду. У почетку је то било спорадично и у складу са трендовима који су подстицали поједине секторе у Специјалној болници „Чигота“ да почну да осавременењују и убрзавају процес рада. Сасвим логично и по инерцији делатности, којом се наша установа бави, рачунари су се прво појавили у лабораторијама и лекарским ординацијама. Дијагностички и биохемијски извештаји који су се формирали добили су савремене форме и били у складу са захтевима медицине, постајали веома употребљиви у размени података са надређеним институцијама. Лекарски извештаји су исписивани у савременим едиторима текста које су нам омогућили рачунари и на тај начин полако и бесповратно потиснули писаће машине. Службе за економске, кадровске и хотелске послове су такође увеле рачунаре као основно средство за ефикаснији и поузданији начин рада. Висока цена рачунара и пратеће опреме је диктирала број корисника, тако да је на почетку ова технологија уведена према статусу приоритета у нашој установи. Релативно мали број запослених је поседовао знање и умеће за рад на компјутеру. С временом су се информације о пословима, претворене у електронске податке и ускладиштене на рачунарима, меморисале, гомилале и постајале доступне само локалном кориснику. Информације су у службама текле кроз папире, штампане из апликација на рачунарима, слабо употребљиве, физички преносене од места до места. Ти исти подаци су се поново, простим уношењем на неком другом рачунару употребљавали даље у послу.

Појавом рачунарских мрежа направљен је огроман помак у ефикасности у послу. Информације, генерисане на појединачним рачунарима, путовале би у електронском облику до жељеног корисника, обрађиване даље или враћане на почетну дестинацију. Овакав револуционарни помак у обрађивању података и њиховом коришћењу омогућио је потпуни комфор и отворио нову еру у информационим технологијама. У нашој установи успостављено је неколико локалних мрежа рачунара које су заокружиле послове у појединим секторима. Служба за економске и правне послове, служба хотелске рецепције и угоститељства, медицинска служба и лабораторије, постале су независне целине које су користиле податке у својим локалним рачунарским мрежама.

Библиотека Института, са знатним фондом књига и стручне литературе упоредо развија свој информациони систем. Књиге су евидентирани у електронској бази података и њихов ток се прати кроз апликацију. Пионирским увођењем интернета у Специјалну болницу „Чигота“, библиотека доноси нову димензију у савременој комуникацији наше установе са спољним светом. Она у једном периоду преузима и улогу радионице у којој се реализују пројекти *Медицинској илустрације* у електронској форми и интернет портала наше установе. *Медицински илустрацијски лист* није само писана папирна форма већ и електронско издање, високо котирано у домаћој и светској медицинској јавности. Интернет портал наше установе постаје место на коме се могу пронаћи све битне информације о Институту, његовој делатности и актуелним збивањима. Ту је и архива *Медицинској илустрације* у електронској форми у којој се могу пронаћи најзначајнији радови наших и светских стучњака из ове области медицине.

У последњој декади, информационе технологије су део сваког сегмента наше установе. Глобални развој најсавременијих достигнућа у овој области подстакло је стварање свеобухватног информационог система. Најзначајнији корак у том смеру догодио се 2005. године када је из сопствених средстава купљен софтвер који је повео све претходно поменуте целине. Он је омогућио потпуно аутоматизацију послова унутар Специјалне болнице „Чигота“ а у исто време створио могућност за одговарајућу комуникацију са надређеним министарством, фондом и институтима. Изведене су потпуно нове инсталације рачунарске мреже кроз целу зграду, оформљена серверска просторија, уведена интернет веза до сваког корисника у мрежи. Запослени потпуно независно раде у неколико пословних апликација у мрежи, према усвојеном правилнику о рангу приступа појединачним базама података. Подаци се свакодневно снимају и чувају на серверима. Медицинска апликација у амбулантном и стационарном протоколу је омогућила формирање огромне базе података о пацијентима који су посетили установу у претходној деценији. Ови подаци ће у будућности, према плану, ући у електронске здравствене картоне грађана. Наш информациони систем омогућава веродостојне податке који се перманентно достављају надлежним установама. Треба напоменути да се наша установа у потпуности сврстала у ред оних које су према држави потпуно транспарентне у смислу пословања јер је примењен двосмерни проток података кроз интернет.

Постоје амбициозни планови за будућност у овој области. Реализација ће умногоме зависити од економске ситуације и стратегије државе. Неопходно је одржати овакав систем на постојећем нивоу функционалности, јер је на завидном нивоу у поређењу с нашим окружењем. Оно чему стремимо је да обнављамо опрему и технолошки унапредимо систем, оформимо радну јединицу у овом сектору, на коју имамо право према државним уредбама, подигнемо ниво знања запослених у овој области. Сигурни смо да ће се решења у овој области наметати сама у складу с трендом развоја технологија.

Петар Ђосић, дипломирани инжењер електротехнике
Администратор информационог система Специјалне болнице „Чигота“

Служба маркетинга и продаје

Служба маркетинга почела је да ради 1991. године када је због новог и савременог начина пословања основана у Београду Агенција „Чигота“. Првим руководиоцем и организатором маркетиншких активности сматра се Љиљана Мики Маринковић као саветник за маркетинг и развој. Захваљујући промотивним активностима, пре свега, промоцији програма Чигота, тј. промоцији здравих стилова живота, име ЧИГОТА је полако постало бренд Специјалне болнице. Тако данас гласи скраћено име установе Специјална болница „Чигота“.

Преко Агенције „Чигота“ понуда Специјалне болнице је присутна на нашем највећем, београдском, тржишту. Године 1999. у седишту агенције основано је Предузеће за туризам, маркетинг и менаџмент „Чигота“ доо са идејом да на тржишту Београда буде проширено маркетиншко и продајно присуство Специјалне болнице.

Постављењем Михаила Трнавчевића, дотадашњег шефа продаје Специјалне болнице, на место директора „Чигота“ доо долази практично до обједињавања маркетинга и продаје у јединствену целину, што је и један од модерних организационих начина јер једно без другог не иду. Маркетиншки концепт пословања подразумева креирање производа на основу потреба потрошача, а продаја учествује у остваривању профитабилних операција, тј. продаја креира производ и пласира га циљним групама.

У ту сврху остварена је сарадња с многим туристичким агенцијама, нарочито последњих неколико година са агенцијама које се баве конгресним туризмом с којима је „Чигота“ организовала велики број конгреса, семинара и саветовања. Конгресни туризам постао је битан сегмент пословања, а захваљујући свеукупној доброј организацији и услузи и у наредном периоду тај вид туристичке понуде заузимаће значајно место у нашем пословању.

У сегменту здравственог туризма, поред програма „Чигота“ као нашег заштитног знака који се континуирано промовише у свим медијским наступима, сајамским манифестацијама, промотивним кампањама, значајан допринос је дат у стварању, развоју и промоцији програма „Чиготица“ који постаје све важнији део понуде Специјалне болнице и у комерцијалном смислу. Служба маркетинга знатно доприноси популарисању овог програма.

Све време се прати задовољство корисник наших услуга. Резултати се добијају спровођењем анкета и директним разговорима с клијентима, као и анализом књиге утисака. На основу добијених сазнања и уз сарадњу с другим службама настоји се да се евентуални недостаци отклоне а да се добре услуге подигну на још виши ниво. Пратећи савремени развој информационе технологије „Чигота“ је због што боље свакодневне комуникације с клијентима активна на глобалним друштвеним мрежама. Развијена је и информативна СМС комуникација.

Такође не занемарују се и класични електронски и штампани медији преко којих одржавамо редовну комуникацију с тржиштем.

Пажљиво пратећи потребе корисника и потенцијалних корисника, као и савремене туристичке трендове а желећи да буде и даље јединствена у својој понуди као до сад, Маркетинг служба непрестано ради на усавршавању постојеће понуде и развоју нових сдржаја. У блиској будућности на тржишту ће се појавити дорађени осавремењени сдржаји у оквиру програма „Чигота“. Нови програм, с радним називом „Чигота+“, намењен је популацији у зрелим годинама. Такође, ради се на понуди за пословни свет који ће кроз нове програме бити у могућности да се бори против негативних ефеката савременог начина пословања. Врло занимљив део требало би да буде обнављање превентивне дијагностичке понуде спортске медицине.

За све ове будуће пројекте Специјална болница већ има најважнији ресурс а то су запослени који поседују непоходна знања и вештине. Врло битан фактор за реализацију нових планова биће и адекватна подршка у осавремењивања инфраструктурних садржаја.

Зоран Ристановић, мастер менаџер, в. д. директора Чигота доо

Одељење за опште и правне послове

Специјална болница од оснивања има Службу за опште и правне послове. Од доношења Правилника о организацији и систематизацији радних места 2011. године служба је

организована као Одељење за опште и правне послове. Ово Одељење чине дипломирани правник, секретарица директора, референт писарнице и архиве, дактилограф, возачи и референт за интерну контролу.

Одељење за опште и правне послове се бави праћењем позитивних законских прописа, њиховим тумачењем и применом, израдом општих и појединачних правних аката, те заступањем Специјалне болнице пред судом и другим државним органима. Правник је у претходном периоду обављао и посао заштитника пацијентових права, односно поступао по приговорима пацијената због ускраћивања права на здравствену заштиту или поступака здравствених или других радника. У Одељењу се обављају и административни послови, пријем, регистровање и архивирање докумената, као и послови интерне контроле.

И у наредном периоду највећи правни изазов биће усклађивање специфичне природе Специјалне болнице као здравствене установе, с једне стране, и угоститељског објекта, с друге, потом индиректног корисника буџета Републике Србије, али и правног лица које послује по тржишним принципима.

Марина Мићуновић, дипломирани правник

Финансијско-рачуноводствена служба

Задаци финансијско рачуноводствене службе су: организација и обављање послова у рачуноводству; контрирање финансијске документације; израда периодичних и завршних рачуна; учествовање у изради финансијског плана; проучавање и спровођење законских прописа који регулишу материју из области материјално финансијског пословања; пријем и припрема документације за обрачун, ликвидацију и књижење; књиговодствени послови и припрема извештаја за органе управљања, који се односе на финансијско и материјално пословање; готовинске исплате; обрачун и исплата личних доходака; вођење благајничког дневника, контрола финансијске документације са формалне, суштинске и рачунске стране; контрола документације у погледу обрачуна, потписа и овере; вођење материјалног књиговодства; књижење залиха по количини, вредности у оквиру материјалног књиговодства; израда статистичких извештаја.

Служба је данас технички и кадровски добро опремљена. Свако радно место је опремљено и интегрисано рачунаром. У служби ради осам радника:

- три високообразована радника – економски факултет (финансијски руководилац, шеф рачуноводства и референт за план и анализу)
- пет економских техничара (благајник, обрачунски радник, књиговођа, ликвидатор, контролор).

Последњих десет година из ове службе у пензију је отишло пет радника и њихови послови су прерасподељени на постојеће раднике Специјалне болнице.

На финансијско рачуноводствену службу се ослања референт набавке (средња стручна спрема) као и магацин, где раде три радника. Службе су компјутерски повезане са кухињом, домаћинством, техничком службом и рачуноводством.

Бранко Ђудић, финансијски руководилац

Служба за физичко-техничко обезбеђење и противпожарну заштиту

Послови овог одсека се састоје од двадесетчетворосатног обезбеђивања објекта, гостију, пацијената, запослених.

Наш рад је директно повезан са службом рецепције, техничком службом и домаћинством, као и са ПУ Чајетина.

Од 2006. у објекту је постављен систем даљинског надгледања, који у одређеним ситуацијама поједностављује посао.

Служба је учествовала у изради два планска акта а потом их и спроводи:

- Акт о процени ризика од насталих повреда на раду или оштећења здравља, односно обољења запослених на радном месту и у радној околини са начином и мерама њиховог отклањања.
- План евакуације из објекта.

Од 2004. службу је чинило пет радника, један радник је отишао у пензију, а на његово место је прераспоређен радник из друге службе Специјалне болнице.

Небојша Глишовић, руководиоца службе

Служба техничког одржавања

У објекту од 16.500 квадратних метара, који има сопствени систем грејања и топле воде, базен, вешерај, кухињу, ресторани, ординације, блокове са медицинском опремом, смештајни капацитет и многе друге садржаје, техничка служба има свакодневне активности али и непланиране послове. Послове обављају самостално и са спољним сарадницима. Учествовали су у већини инвестиционих послова у објекту:

- реновирање „А“ блока (6 етажа);
- замена столарије;
- реновирање теретане и сале за вежбе;
- реновирање конгресне сале и фоајеа;
- раздвајање система грејања за базен и топлу санитарну воду.

Предраг Марић, руководиоца службе

Домаћинство

Објекат Специјална болница „Чигота“ налази се на плацу од пет хектара, површине 16.347 квадратних метара и има 352 кревета у 186 смештајних јединица, медицински део, базен, салу за вежбе и теретану, ресторани, аперитив бар, летњу башту, спортске терене, вешерај.

Задатак службе домаћинства је да се брине о основним потребама гостију, пацијената и запослених, о удобности и сигурности објекта, поштовању хигијенских стандарда и одржавању чистоће. Све те обавезе извршавају се у сарадњи са осталим службама у објекту.

Последњих десет година доста је учињено на побољшању смештајних капацитета (реновирање „А“ блока са 76 смештајних јединица и 125 кревета, реновирање 12 апартмана, замена намештаја, итисона, осавремењавање инвентара...).

Службу чини тридесет пет радника.

Нада Милошевић, домаћица Специјалне болнице „Чигота“

Галерија „Чигота“

Галерија „Чигота“ окупља уметнике и излаже њихова дела, на задовољство не само гостију Специјалне болнице „Чигота“ већ и посетилаца Златибора и околине. Од 2004. организоване су 134 изложбе а 27 аутора је први пут излагало управо у нашој галерији. Настављена је сарадња са ликовним колонијама, које су организоване на Златибору (ЛК „Трнава“, ЛК „Чудне радости свемира“, ЛК „Православне цркве Златибор“), као и са удружењима ликовних уметника.

Весна Милуновић (сликарка из Париза, рођена у Ужицу), Звонко Тилић (професор графике на Ликовној академији у Новом Саду), Слободанка Ракић Шефер (академска сликарка из Београда), Коломан Новак (академски вајар из Београда) и још 39 сликара је излагало 2005. године.

Следеће године је своје радове публици представио 21 уметник: Мирјана Савова, сликарка из Бугарске; Милија Белић, сликар из Париза; Љубивоје Јовановић, сликар из Ариља; а највише пажње су привукле три изложбе фотографија Хиландара које су снимиле Жарко Чигоја, Рајко Каришић и Миодраг Бранковић.

Програм галерије се од тада мења. Поставке су везане за туристичку сезону, тако да у јануару има могућности две а у току лета девет-десет изложби.

Све више се шанса даје младим, још неафирмисаним уметницима (Владислава Мијушковић – Ужице, Милена Вермезовић – Златибор, Анастасија Богдановић – Чајетина, Дражен Милић – Требиње), али и онима с којима већ дуго сарађујемо (Драгослав Хусар – Панчево, Јанко Лацо – Зрењанин, Јелена и Бојан Савић – Београд, Слободан Станић-Џинги – Ужице, УЛУБ...).

Нада Милошевић, руководиоца галерије

Служба угоститељства

Данас, после педесет година постојања служба угоститељства је незаобилазна карика у ланцу пословања Специјалне болнице „Чигота“. Од обичних угоститељских послова служба се развијала, усавршавала и постала професионална служба која завршава најсложеније угоститељске послове, како у ресторанима Специјалне болнице тако и ван ње. Развојем „Чигота“ понуде служба је добијала на значају и запошљаван је стручан и квалитетан кадар куvara, конобара, пекара, месара, посластичара и нутрициониста.

Служба угоститељства има четрдесет пет радника и обавља послове у простору једне кухиње од 400 метара квадратних, три ресторана (главни са 350 места, ресторан „Златиборско небо“ од 170 и „Бели ресторан“ са 80 места). У саставу службе је аперитив бар са 80 места, „Снек“ бар и тераса са 80 и летња башта са 60 места.

Проширењем понуде створено је шест различитих врста кухиње и данас је то права фабрика хране са 1200 припремљених оброка дневно:

- „Чигота“ кухиња која је заштитни знак установе, која већ 25 година стручно и професионално припрема и сервира храну корисницима „Чигота“ програма;

- друга кухиња припрема и сервира храну комерцијалним гостима а базира се на принципу шведског стола;
- трећа кухиња је најновија, односно најмлађа као и програм „Чиготица“ којем је намењена;
- четврта кухиња припрема и сервира оброке пацијентима на лечењу и опоравку уз стручни надзор лекара и нутрициониста;
- пета кухиња је најзахтевнија и пружа могућност исказивања креативности у културарству и послуживању а то су пословни и свечани ручкови, приједи, банкети и коктели, у објекту, али и пикници у договору са клијентима;
- шеста кухиња припрема храну за запослене.

Да би све ове сложене послове успешно обавили потребна је свакодневно непрестано усавршавање кадрова. Запослени су одлазили у посете хотелима са четири или пет звездица и похађали предавања Високе хотелијерске школе из Београда да би након тога стечена знања примењивали на својим радним местима.

Уговорене послове, који превазилазе наше капацитете, реализујемо изван простора Специјалне болнице „Чигота“. Тако смо претходне четири године организовали коктеле и свечане вечере за потребе Педијатријске школе са 600 учесника и коктел вечеру за Конгрес опште медицине са 1200 учесника у спортској дворани која је специјално преуређивана за овакве догађаје.

Незаменљиви смо на сајмовима туризма и скуповима за кориснике „Чигота“ програма у Београду, Новом Саду, Бањој Луци и другим местима.

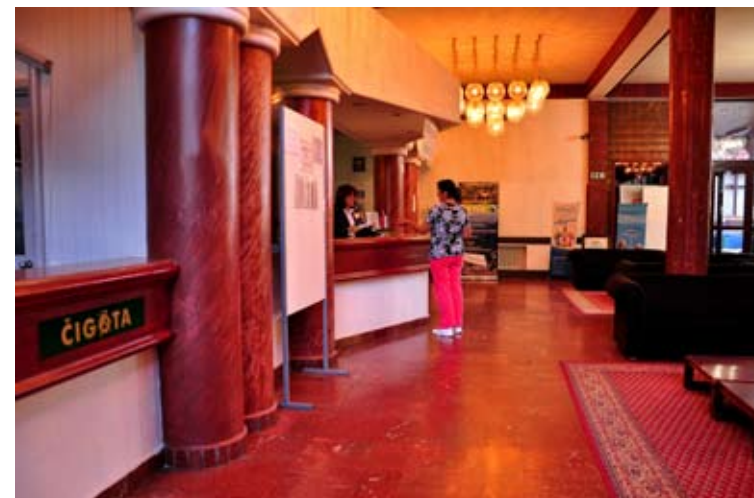
Ивко Младеновић, управник угоститељства

Рецепција

Од 2004. године до данас у служби је извршен низ значајних активности.

Током 2005. године уведен је компјутерски програм који се и сада користи и који је повезан са осталим службама у оквиру установе. Највећи део пословања се ради унутар програма као и фискализација свих наплаћених услуга.

Извршена је промена нумерације соба после реновирања „А“ дела објекта и уведене нове телефонске линије преко дигиталне централе која омогућава директно бирање свих соба и службених локала у Установи.

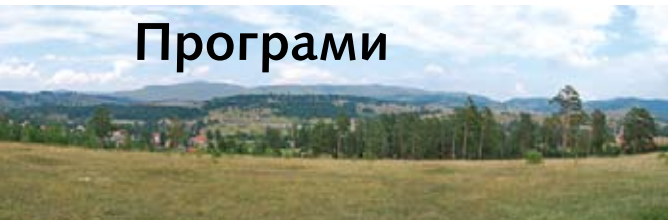
Омогућено је коришћење бежичног интернета у већем делу установе.

Данас у служби ради један радник с високом стручном спремом, један радник с вишом стручном спремом, један радник с петим степеном стручне спреме и шест радника са четвртим степеном стручне спреме.

Радојко Јелисијевић, шеф рецепције

Програми

Програм „Чигота“ некад и сад

Од скромног почетка 1989. године корчамо ка још једном великом јубилеју. Двадесет пет година трајемо и растемо. Добро познате и више пута помињане статистике, проценти и резултати потврда су вишегодишњих успеха и квалитета Програма Чигота. Истрајан и предан рад и упорност, поверење више од педесет хиљада учесника, стручност, организација и безрезервна подршка градили су Чигота програм свих ових година. Радимо, мењамо се, напредујемо и растемо на путу ка здравим навикама и бољем и квалитетнијем животу.

Програм „Чигота“ намењен смањењу и превенцији гојазности, очувању и побољшању здравља и физичких способности званично је почео 18. новембра 1989. године са само једном гошћом. Десет месеци касније, када сам и ја постала део Чигота тима, број учесника у групама већ се знатно повећао. Групе од педесет, брзо су прерасле у групе од двеста учесника па и више. Од када постоји програм већину полазника чине жене, у почетку учеснице су биле углавном средњих година, а сада програм пролазе жене различите доби. Осим тога број дана боравка се са првобитних седам дана приметно повећао, па сада има гостију који у континуитету остају и дуже од шест месеци. Наизглед једноставан програм обухвата коренито мењање лоших навика у исхрани и начину живота. Упознавање и едукацију о правилној исхрани и избалансираном уносу и потрошњи енергије, подизање нивоа физичке културе уз сталну мотивацију и подизање морала.

За што ефикасније резултате учесника у програму задужен је велики број служби. Данашњи „Чигота“ тим на челу са шефом програма др Александром Ђенићем чини шест професора физике културе: Предраг Чоловић, Јелена Шевкушић, Драгана Пржуљевић, Милош Радан, Иван Лазаревић и Владимир Шекушић, два дијететичара: Оливера Милошевић и Милица Доганчић и нас девет медицинских техничара: Славица Чумић, Светлана Благојевић, Татјана Цвијановић, Катарина Планинчић, Миља Вуковић, Драгана Милаћвић, Надица Дабић, Јелена Буквић и Никола Јеремић. Директно повезани са про-

грамом су лекари специјалисти и медицинско особље Специјалне болнице „Чигота“. Значајна подршка функционисању програма су службе лабораторије, рецепције, кухиње, конобара, служба за одржавање хигијене и техничко особље.

За четврт века ушли смо у животе многих и променили их, а они су мењали нас. Многобројна прородица Чигота коју чине и они који долазе и они који их дочекују заснована је на поверењу, повезана је заједничком жељом да се оствари зацртани циљ – здрав живот, проткана је бројним пријатељствима а успехе је остварила стручношћу, радом и узајамном подршком. Најстарија учесница Чигота програма има 84 година, најмлађи Чиготаш седам. На програм долазе и целе породице, брачни парови, самци, а од пре неколико година и деца. Међу учесницима има оних који се враћају више пута, који се овде осећају као домаћи. Они који су ту први пут, увек су пријатно изненађени љубазношћу и позитивном породичном атмосфером.

Програм „Чигота“ који је осмислио тим стручњака пре две и по деценије заснован је на едукацији у исхрани, нискокалоријској дијети, дозираној физичкој активности и психолошкој подршци у циљу одбацивања погрешног начина живота и прихватања здравих животних навика. Основе програма остале су исте, док су услови за рад и спровођење програма пратили потребе учесника. Некада су се историје отварале ручно, данас су ту компјутери и одлични програми који скраћују време уноса података. На почетку смо имали механичке ваге које су мериле до 120 кг, касније су замењене дигиталним које мере и граме. Поткожно масно ткиво се мерило калипером, а индекс телесне масе, проценат масти рачунао се дигитроном. Данас постоје савремене ваге које имају могућност мерења масе до 250 кг. Осим тога одређују идеалну тежину, БМИ, проценат масти, уз прецизну анализу удела масти, мишића, течности у телу на основу које представљају и графички приказ тренутног изгледа тела.

На путу ка здравом животу и победе воље над погрешним радним навикама неизоставан елемент „Чигота“ програма је физичка активност. Активности умереног интензитета које се спроводе увек уз стручни надзор обухватају: шетње, вежбе у базену комбиноване са пливањем и вежбе у сали. Не могу да не издвојим шетње у које сам већ дуго година водила бројне групе. Брзо ходање, дружење и уживање у прелепој природи Златибора у оквиру Чигота програма увек даје позитивне резултате. Из године у годину и ту су приметне промене. У почетку смо одређивали брзину, тако што смо бројили кораке, касније смо прешли на педометер, па на пулсметре, а данас и мобилним телефоном повезани на ГПС у сваком трнутку знамо где се налазимо, којом брзином ходамо, који километар прелазимо, колико калорија губимо...

„Чигота“ програм пре пет година стечено искуство и праксу применио је у и програму „Чиготица“ намењеном превенцији и лечењу гојазности код деце и адолесцената. Основ и повод за реализацију овог програма били су поражавајући подаци који указују да у Србији у узрасту од 8 до 12 година има 100 000 гојазне деце. Програм који је покренуо др Ненад Црнчевић, на целу са др Снежаном Лешовић обухвата јединствени нутритивни третман, мере физикалне рехабилитације и психолошке обраде и континуирано праћење пацијента.

Двадесет пет година касније и даље се развијамо и даље тражимо начине и могућности да одговоримо свим изазовима данашњице. Све је више људи свих доби и узраста који имају проблема са килограмима. Ми остајемо одлучни да помогнемо с обећањем да ћемо се трудити да будемо још бољи и ефикаснији држећи се правила да без физичке активности и избалансиране исхране нема успеха!

Светлана Благојевић, медицинска сестра на програму „Чигота“

Шест успешних година Програма „Чиготица“

Због све веће учесталости и могућих компликација гојазност је један од најозбиљнијих савремених социјално-здравствених проблема који негативно утиче на квалитет и трајање живота. У последње три деценије у већини земаља евидентан је пораст преваленције гојазности, а процене СЗО указују да ће до 2025. године 50% светског становништва бити гојазно. Савремена сазнања указују на пораст инциденције гојазности код деце и адолесцената, а посебно брину подаци да гојазна деца остварују све тежи степен гојазности и да је до 85% гојазних адолесцената, гојазно и у одраслој доби.

Удружење педијатара Србије на челу са проф. др Милошем Банићевићем, проф. др Драганом Здравковићем и др Ненадом Црнчевићем, имајући у виду проблем гојазности и чињеницу да учесталост, према подацима УНИЦЕФ-а, износи у Србији 15% у деце узраста до пет година, а да у узрасту од 12-18. године има око 100 000 гојазне деце, предложили су у октобру 2007. године Министарству здравља и Републичком заводу за здравствено осигурање реализацију пројекта „Превенција и лечење гојазности код деце и адолесцената у Србији“. Како је превенција гојазности у овом раном узрасту, кључни део будуће Националне стратегије, Министарство здравља је прихватило покровитељство над Пројектом и материјално подржало едукативне активности. Удружење педијатара Србије и Институт за штитасту жлезду и метаболизам „Златибор“ (сада Специјална болница „Чигота“) располажу великим искуством у организацији програма здравствене заштите, као и кадровским и другим неопходним факторима који обезбеђују успешну реализацију Пројекта. Републички завод за здравствено осигурање у пролеће 2008. године одобрио је продужено лечење и рехабилитацију гојазној деци узраста 12-18 година у трајању од 21 дан једанпут годишње, чиме је омогућен почетак организованих и групних програма за гојазну децу и адолесценте у стационарним

условима. Пројекат, заснован на елаборату објављеном у *Медицинском иласнику* Специјалне болнице „Чигота“ (бр. 23, јули 2007) и Медицинском правилнику чији су аутори проф. др Милош Банићевић, проф. др Драган Здравковић, проф. др Душан Митић и прим. др сц. мед. Војислав Ђурчић реализован је у три фазе у трајању од 12 месеци. Прве две фазе посвећене су промотивним и едукативним активностима уз покровитељство Министарства здравља, а уз учешће и подршку СЗО и УНИЦЕФ-а. Трећа фаза Пројекта омогућила је започињање целовитог медицинског програма превенције, дијагностике, лечења и рехабилитације гојазне деце и адолесцената. Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма има дугогодишње искуство у третману гојазности код одраслих – Програм „Чигота“, изванредне климатске и географско саобраћајне погодности и неопходне услове за пружање лабораторијских и физијатријских услуга, па је просторно и кадровски прилагођена за нову делатности – педијатријско лечење и рехабилитацију. Обављање поликлиничких и хоспиталних активности Програма „Чиготица“ одвија се од 27. 7. 2008. године у постојећим капацитетима Специјалне болнице „Златибор“ до изградње новог простора за Центар за превенцију и лечење гојазности код деце и адолесцената.

У Центру се обављају дијагностичка испитивања и лечење у коме учествују: педијатар ендокринолог, специјалиста физикалне медицине, психолог, нутрициониста, професори физичког васпитања и медицинске сестре. Једном у три месеца професори Медицинског Факулета, педијатри Драган Здравковић и Радован Богдановић из Београда и Саша Живић из Ниша обављају консултације и врше визите у Центру. Одлуком Републичког завода за здравствено осигурање од августа 2013. лечење гојазне деце у Центру траје 14 дана.

Од јула 2008. године до децембра 2013. године у Центру је лечено, рехабилитовано и едуковано 2 900 адолесцената. Одмах по организованом и планираном пријему адолесценти се са антропометријским параметрима и ЕКГ налазом упућују на преглед педијатра. Обавезни део сваког прегледа гојазног детета или адолесцента је израчунавање индекса телесне масе (ИТМ) и уношење добијене вредности у графикон са перцентилним вредностима. На основу анамнестичких података, процене породичног ризика и прегледа закључујемо да су гојазни због хиперкалоријске исхране (грицкалице, слаткиши, брза храна, сокови и газирани напитци), недостатка енергетке потрошње и потенцираног седентарног животног стила. Слаба мотивација и недовољна едукација деце и родитеља су разлог ранијих неуспеха редукције телесне масе, а најчешћи разлози лечења у Центру

су: губитак тежине и промена физичког изгледа, смањење ризика настанка болести, лакше кретање и квалитетнији живот.

Лечење у Програму Чиготица захтева мултидисциплинарни приступ који подразумева специфичну едукацију, дијететске интервенције са смањењем укупног калоријског уноса, физичку активност, клиничку и психолошку потпору и промену у понашању и стилу живота. Адолесценти су под сталном лекарском контролом како би се континуирано спроводио едукативни програм и одржала висока мотивација.

1. Хипокалоријска уравнотежена исхрана

Главни терапијски избор за постизање и одржавање редукције телесне масе је одговарајућа хипокалориска исхрана и физичка активност. Препоручени дијетни јеловници састављени су у Специјалној болници Чигота. Предавања и савети нутриционисте о значају уравнотежене хипокалоријске исхране и правилном избору намирница према принципу „Пирамиде исхране“ су значајан део лечења. Укупна количина хране распоређена је у 5-6 оброка: доручак, ручак, вечеру и 2-3 ужине. Посебно се наглашава неопходност редовног узимања оброка, да оброке треба узимати код куће заједно са осталим члановима породице и значају избегавања оброка из продавница брзе хране.

2. Физичка активност

У току лечења су мотивисани, заинтересовани, добро толеришу свакодневну и планирану физичку активност: пливање, вежбе у базену, вежбе обликовања на партеру, циљане шетње као брзи ход на дужине 3-7 км у трајању од 40-60 минута и спортске игре на теренима. Повећана физичка активност повећава енергетску потрошњу, регулише повећан апетит, убрзава метаболичке процесе и значајна је за успешно лечење гојазности и одржавање почетних повољних ефеката уравнотежене хипокалоријске исхране. Саветује се брзи ход, трчање, пливање, вожња бициклом, планинарење, тенис, кошарка најмање 60 минута дневно, а смањити седентарне активности (ТВ, компјутер) на мање од два сата дневно. Један од задатака Програма је да се деца кроз циљани програм физичких активности усмере и оспособе да прате редовну наставу физичког васпитања у школи.

3. Психолошка подршка

Проблем гојазности је не само медицински проблем, већ и знатан психолошки проблем па је у процесу лечења значајно обезбедити и психолошку помоћ и подршку. Програм психолошке обраде подразумева интервју с психологом, упитник за самопроцену и психолошку помоћ, шест радионица и подршку у разумевању и решавању проблема гојазности. Показано је да терапијски програм који укључује измену понашања даје знатно боље резултате и једино се променом животног стила може постићи дугорочан успех. Зато је за

успешан и дугорочан ефекат терапије код деце потребан психолошки приступ усмерен на промену ставова, уверења и понашања везаних за исхрану и физичку активност.

4. Едукација

Предавања, радионице педијатра, нутриционисте, психолога и професора физичког васпитања уз размену искустава гојазне деце, доприносе усвајању нових знања и ставова у погледу правилне исхране (избор здравих навика у избору намирница, смањењу оброка), физичке активности, побољшања интерперсоналних односа и решавања емоционалних проблема код гојазних адолесцената.

Успостављањем успешних социјалних веза са вршњачком групом подвргнутом истом програму постиже се задовољавајући терапијски резултати. Просечан, иницијални губитак телесне масе од 5 кг праћен је побољшањем метаболичких фактора ризика и смањењем бројних поремећаја у свери психосоцијалног функционисања адолесцената. Добри резултати мотивишу децу и родитеље да се и даље придржавају препоручене, кориговане исхране и повећају физичку активност.

Програм „Чиготица“ је промоција здравих животних стилова, едукација и усвајање здравих навика у исхрани и схватање значаја свакодневне физичке активности. Програм пружа деци могућност избора између здравог и нездравог начина живота. За одржавање постигнутих резултата неопходне су промене у начину живота свих чланова породице. Индивидуална мотивација, социјална подршка и ангажовање породице су приоритетни у лечењу гојазности.

Алармантно ширење епидемије гојазности код деце и адолесцената, као и одсуство проверених и ефикасних мера и програма превенције гојазности указују на оправданост формирања Центра за превенцију, лечење и рехабилитацију гојазности код деце и адолесцената и Програма „Чиготица“ у Специјалној болници „Чигота“. Програм „Чиготица“, тимски рад и постигнути резултати изазвали су велико интересовање јавности па су у програму учествовали и адолесценти из суседних земаља, као и корисници на комерцијалној основи.

Програм и резултати нашег рада презентовани су на бројним промотивним предавањима, конгресима и симпозијумима.

Новине у лечењу гојазне деце и адолесцената у нашој земљи и оснивање Центра за превенцију и лечење гојазности код деце и адолесцената у Специјалној болници „Чигота“ на Златибору и организовање Програма „Чиготица“ с јединственим нутритивним третманом, мерама физикалне рехабилитације и психолошке обраде и остварени резултати обавезују на унапређење рада и континуирано праћење пацијената. Планира се изградња посебног простора за Центар за превенцију и лечење гојазности код деце и адолесцената, консултативни прегледи педијатара професора Медицинског факултета, континуирана едукација лекара, рекреатора и медицинских сестара, као и промоција Програма на међународним конгресима.

Велико интересовање деце, адолесцената, њихових родитеља за учешће у програму превенције, лечења и рехабилитације гојазности „Чиготица“ потврђују социјалну оправданост оснивања Центра.

Надамо се да ће формирање и успешан рад Центра за превенцију и лечење гојазности деце и адолесцената (јединствен у Европи), тимски рад и програм „Чиготица“ дати велики допринос у превенцији и лечењу гојазности код деце и адолесцената у нашој земљи.

Важни датуми

Април 2008. Промоција Програма „Чиготица“ у Суботици

Септембар 2008. Промоција Програма „Чиготица“ у Нишу

Март 2008. Промоција Програма „Чиготица“ у Бања Луци

Јун 2008. Промоција Програма „Чиготица“ у Београду

27. 7. 2008. Центар за превенцију лечење гојазности код деце и адолесцената прима прве пацијенте

21. маја 2009. Промоција Програма „Чиготица“ у Свилајнцу

28. и 29. маја 2009. Промоција Програма „Чиготица“ у Ади

12. октобра 2009. Промоција Програма „Чиготица“ у Ваљево

22. и 23. октобра 2009. Промоција Програма „Чиготица“ Бела Црква

27. и 28. новембар 2009. Промоција Програма „Чиготица“ Ада

11. фебруара 2010. Промоција Програма „Чиготица“ у Вршцу

21. априла 2010. Промоција Програма „Чиготица“ у Ковину

9. јуна 2010. Промоција Програма „Чиготица“ у Лесковцу

22. новембра 2010. Промоција Програма „Чиготица“ у Косовској Митровици

18. јануара 2011. Промоција Програма „Чигота“ у Шиду

4. фебруара 2011. Промоција Програма „Чиготица“ у Цириху

31. марта 2011. Промоција Програма „Чиготица“ у Крагујевцу

14. април 2011. Промоција Програма „Чиготица“ у Новом Пазару

9. јуна 2011. Промоција Програма „Чиготица“ на XIV семинару

Педијатријске школе Србије

4. октобра 2011. Промоција Програма „Чиготица“ у Зајечару. Одржан је стручни састанак: *Гојазност деце и младих – превенција и лечење.*

Стручни састанак акредитован је одлуком Здравственог савета Србије.

9. новембра 2010. Промоција Програма „Чиготица“ у СО Чукарица

21. децембра 2011. Промоција Програма „Чиготица“ у Панчеву

17. јула 2013. Промоција Програма „Чиготица“ Ада и Пећинци

6. новембра 2013. Промоција Програма „Чиготица“ у Суботици

13. новембра 2013. Промоција Програма „Чиготица“ Крушевцу

- **Први симпозијум о адолесцентној гојазности** 25-26. марта 2010. Симпозијум је акредитован код Здравственог савета Србије. Предавачи: проф. Армидо Рубино, Цлаудио Маффеис, академик Драган Мицић, проф. Јова Влашки, проф. Саша Живић и мр сц. мед. Снежана Лешовић.

- **Други симпозијум о адолесцентној гојазности** 3-4. март 2011. На симпозијуму су промовисана Упутства Радне групе за децу гојазност (ЦОТФ) Европског удружења за проучавање гојазности (ЕАСО). О проблему гојазности код деце говорили су наши врхунски стручњаци проф. др Милош Банићевић, академик Драган Мицић, проф. др Драган Здравковић, проф. др Саша Живић, прим др сц. мед. Војислав Ђурчић и проф. Душан Митић. Велики допринос симпозијуму дали су и наши гости проф. др Волкан Демирхан

Јумук из Истанбула и проф. др Марина Шчербакова и асс. др Анна Косутина из Москве. О искуствима, ефектима и резултатима лечења гојазности код деце учесника Програма „Чиготица“ говорили су мр сц. мед. др Снежана Лешовић педијатар, мр Јелена Шевкушић, професор физиког васпитања, Јелена Смиљанић, психолог, и Милица Цвијовић, нутрициониста-дијететичар.

- **III Симпозијум о адолесцентној гојазности** 26-27. априла 2012. Предавачи: проф. др Милош Банићевић, др сц. виши научни сарадник Миша Ђурковић, академик Драган Мицић, проф. др Волкан Јумук, др Ненад Црнчевић, проф. др Анета Лакић, проф. др Драган Здравковић, Милица Цвијовић, нутрициониста-дијететичар, и прим. мр сц. др Снежана Лешовић.

- **Први српски конгрес о гојазности** с међународним учешћем одржан је од 18. до 21. октобра 2012. године у Специјалној болници „Чигота“ на Златибору.

примаријус мр сц. мед. др Снежана Лешовић, педијатар ендокринолог

Десет година рада са гостима и пацијентима из Русије

Служба односа са јавношћу постоји и ради у Специјалној болници „Чигота“ од новембра 2002. године. Посебан пословни изазов и нови вид активности те службе оставрује се од јула 2004. године.

Др Кристина Марковић, ендокринолог из Москве, која се школовала на Руском државном медицинском универзитету и специјализирала на Ендокринолошком научном центру Руске академије медицинских наука, посетила је Специјалну болницу „Чигота“ заједно са председником компаније „Travel Center“, господином Крстом Марковићем. Та посета означила је почетак сарадње наше установе и тог центра, што је до сада резултирало боравком великог броја пацијената и гостију из Русије.

Од почетка у сарадњу су као иницијатори били укључени тадашњи директор Специјалне болнице „Чигота“ др Ненад Црнчевић, помоћник директора за медицину др Млађен Обрадовић и менаџер за односе са јавношћу Ђорђе Ђорђевић.

Учешћем др Крстине Марковић, руководиоца Медицинског сектора Компаније „Travel Center“, као и шефа Одсека медицинског туризма у Компанији „MedServis Plus“, први пацијенти из Русије су почели да долазе у Специјалну болницу „Чигота“ још те, 2004. године. Њеним залагањем успостављена је блиска сарадња с водећим ендокринолошким институцима Русије, почели су програми размене искустава са колегама.

Пацијенти су долазили у Специјалну болницу „Чигота“ на лечење, велнес програме, али и на одмор. Сваке године број гостију је растао, уздизан је ниво и квалитет услуге, уведен је индивидуални приступ госту. Запослени су предано усавршили знање руског језика.

Пацијенти су најпре долазили у Специјалну болницу „Чигота“ са дијагнозом тиреотоксикозе, то јест Базедове болести. На бази одељења нуклеарне медицине, у оквиру Специјалне болнице „Чигота“ од 1987. године се успешно примењује метода лечења хипертиреозе радиоактивним јодом И-131. Временом су, у Специјалној болници „Чигота“ створени услови за пријем пацијената и са дијагнозом карцинома штитасте жлезде. У тим случајевима је такође примењиван метод радиојодтерапије помоћу капсула радиоактивног јода И-131 у аблативним дозама, у оквиру друге фазе лечења, након оперативног захвата.

Од 2010. године Специјална болница „Чигота“ успешно и регуларно прима на лечење пацијенте из Русије и из бивших совјетских република, са том озбиљном дијагнозом.

Поред „Travel Center“ (Москва), компаније „Медсервис Плус“ (Москва), пословна сарадња је успостављена са следећим компанијама: „Белиу пароход“ (Москва), „Лум“ (Сант-Петербург), „Антистрестур“ (Бар), „Лунатравел Србија“ (Београд), „Панорамик Травел“ (Београд), „Експресстур“ (Москва).

Сарадња са партнерима је од почетка била добра и временом је достигла врло висок ниво. Узајамне посете, професионални састанци и размена искустава доприносили су побољшању сарадње и повећању броја гостију и пацијената.

Делегације из Специјалне болнице „Чигота“ у више наврата боравиле су у Руској Федерацији: 2005. године у Москви на изложби Србија 2005; 2007. године је компанија „Travel Center“ организовала презентацију „Чиготе“, Туристичке организације Златибора, „Sirogojno Co“ и „Златиборца“ у Амбасади Републике Србије 2010. године током посете Сант Петербургу, представљена је Специјална болница „Чигота“ и одржани су сусрети с водећим ендокриним хирурзима у Академији за последипломске студије и састанци са званичницима града.

Сваке године интересовање са Специјалну болницу „Чигота“ расте.

Године 2010. је потписан Уговор о сарадњи са осигуравајућом кућом „Согаз“, која постоји у оквиру Компаније „Гаспромнефт“ (Москва). Уговором су прецизирани услови доласка запослених у тој компанији на здравствено-рекреативне програме. Показана је велика заинтересованост за долазак у Специјалну болницу „Чигота“. У протекле четири године „Чиготу“ је посетило неколико стотина запослених у Компанији „Гаспромнефт“.

Запослени у Специјалној болници „Чигота“ настоје да се гости осећају што угодније. Све важне информације су написане на руском језику, као и огласна табла, намењена тим гостима. Излази се у сусрет специфичним захтевима у вези са исхраном и навикама гостију. У више наврата су за персонал организовани курсеви усавршавања руског језика.

У последњих десет година Специјалну болницу „Чигота“ је посетило или као пацијенти или као туристи више од 700 грађана Русије. Долазили су из различитих делова Русије и бивших совјетских република (Казахстан, Азербејџан, Украјина). Градови одакле су долазили пацијенти су: Москва, Сант Петербург, Сочи, Екатеринбург, Новосибирск, Иркутск, Петропавловск-Камчатски, Јужно-Сахалинск, Мурманск, Цељабинск, Владивосток, Нижњи Новгород, Саратов, Самара, Краснојаск, Краснодар, Ростов-на-Дону, Алмати, Астана, Баку, Уфа и други.

У будућности Специјална болница „Чигота“ намерава да интензивира сарадњу са пословним партнерима из Русије. Акцент се ставља, поред пацијената, на долазак користица на редукуцију телесне тезине (Програм „Чигота“), као и пропагирање Програма „Чиготица“, јер је све већи проблем гојазности деце и младих како у целом свету, тако и у Руској Федерацији.

Такође се планира обнављање уговора с Компанијом „Гаспромнефт“ који би требало да буде допуњен новим видовима понуде, што ће обогатити време боравка тих гостију. Планирана је сарадња са компанијом „Freight Link“, тј. њиховим огранком „Пони експресом“ из Москве која има представништва у свим републикама бившег Советског Савеза, као и на далеком истоку (Кина, Вијетнам, Јужна Кореја). Компанија је заинтересована да сарађује са Специјалном болницом „Чигота“ довођењем гостију на одмор или на контролу здравља, односно лечење код нас.

Специјална болница „Чигота“ је регуларни организатор симпозијума, конгреса са међународним учешћем, укључујући и колеге из Русије, што свакако доводи до интензивније сарадње, као и размене искустава у професионалним круговима. На основу бројних препорука наших пацијената и гостију, са потпуном сигурношћу можемо рећи да је квалитет наше услуге у сталном порасту.

Лепе речи се увек упућују медицинском одељењу, служби нуклеарне медицине, служби за односе са јавношћу, рецепцији, особљу задуженом за чистоћу и ред, запосленима у кухињи и персоналу ресторана и барова, администрацији и другим, не мање вредим учесницима, који омогућавају да боравак у Специјалној болници „Чигота“ гостима остане у дугом, пријатном сећању.

Сви наши програми (терапија радиоактивним јодом И-131, програм редукуције телесне тежине и здравог начина живота „Чигота“, велики број велнес и рекреативних програма) испуњавају стандарде водећих светских професионалних организација, усаглашени су с протоколима међународних медицинских асоцијација, Светске здравствене организације и управо из тих разлога, резултати лечења радују како нас, тако и наше госте.

Управо због тога, узимајући у обзир резултате током дугих година нашег рада, стекли смо јединствено искуство, које нам омогућава да са надом и сигурношћу гледамо у будућност.

др Кристина Марковић, директор Московског представништва, лекар ендокринолог
Ђорђе Ђорђевић, менаџер за односе са јавношћу Специјалне болнице „Чигота“ и главни координатор за односе са Руском Федерацијом

Предузеће за маркетинг, туризам, менаџмент и промет „Чигота“ доо Београд

На седници Управног одбора Специјалног завода за превенцију, лечење и рехабилитацију обољења тироидне жлезде „Златибор“ одржаној 23. октобра 1999. године, а под председавањем председника проф. др Драгана Мицића, донета је одлука да се приступи оснивању Предузећа за маркетинг, туризам, менаџмент и промет „Чигота“ доо, чије ће седиште бити у Београду у улици Светога Саве 43. То је локација пословног простора у поседу Специјалног завода.

Предузеће је регистровано као Друштво са ограниченом одговорношћу у друштвеној својини 23. децембра 1999. године. Ове године и „Чигота“ доо обележава јубилеј 15 година постојања.

Предузеће је основано ради проширења делатности Туристичке агенције и појачања маркетиншких активности које је захтевало тржиште. У оквиру предузећа на Златибору је у простору Специјалног завода отворен малопродајни објекат у коме гости могу да купе свакодневне неопходне артикле.

За првог директора именован је Драган Толић који је ту дужност обављао до маја 2003. године када га замењује Михаило Трнавчевић који је био директор до јануара 2011. године. Од тада функцију директора обавља као вршилац дужности Зоран Зота Ристановић.

За петнаест година постојања „Чиготе“ доо главна делатност се базирала на продаји туристичких аранжмана на Златибору у Специјалној болници. Поред капацитета Специјалне болнице, продавани су и капацитети других објеката на Златибору: хотела „Палисад“, „Мона Златибор“, СТЦ „Wai Tai“, Студентског одмаралишта, као и капацитети приватног смештаја. Капацитети других објеката продавани су углавном као допуна у недостатку места у објекту Специјалне болнице приликом организовања конгреса, семинара или других већих скупова.

Било је идеја и покушаја да Агенција „Чигота“ буде носилац продаје туристичких аранжмана здравственог туризма на београдском тржишту. Склопљени су уговори о заступању водећих бањских туристичких места (Врњачка Бања, Бања Ковиљача, Бања Јунаковић...) Са Специјалном болницом „Меркур“ из Врњачке Бање рађени су и заједнички аранжмани за наступ на иностраном тржиштишту (5+5). Такође је више пута покушавана сарадња са Медитеранским здравственим центром Игало у понуди заједничког пакет аранжмана за руско тржиште.

Године 2010. уговором с Туристичком организацијом Златибор и Општином Чајетина у оквиру Агенције је отворен Инфо пулт Златибора са идејом да се све информације о туристичкој понуди Златибора могу добити у Београду на једном месту.

Све ове идеје нису се реализовале у жељеном обиму што због технолошког развоја резервационих система што због и сопствених слабости.

И маркетиншке активности су скромно остварене кроз наступе на сајмовима туризма, туристичким берзама, углавном на домаћем тржишту (Београд, Нови Сад, Ниш, Крагујевац...) У последње две године Агенција поред матичног сајта, делује и на интернет друштвеним мрежама (као што су фејсбук, твитер...) кроз које пласира понуду, акције и вести у оквиру свога пословања.

Остварена је сарадња са туристичким агенцијама из Србије и из земаља бивше Југославије (Слиовенија, Хрватска, Македонија...) као и земаља у окружењу (Бугарска...) преко којих пласира понуду класичног и здравственог туризма у Специјалној болници „Чигота“. Такође је развијена одлична сарадња са синдикалним организацијама које своје раднике шаљу на опоравак или рекреативни одмор на Златибор.

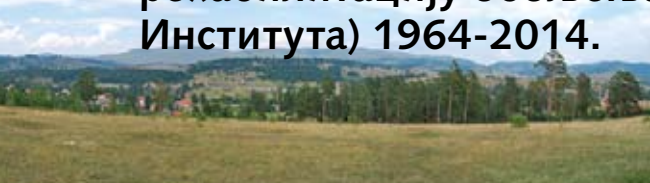
У будућем раду, поред постојеће понуде, агенција ће развијати посебне понуде као што су викенд одмори, организација *team building-a* за компаније, семинарску понуду...

Тренутно је у агенцији запослено пет радника. Структура по школској спреми: две раднице са високом стручном спремом, две раднице са вишом стручном спремом и једна радница са средњом стручном спремом.

У малопродајном објекту на Златибору су запослана три радника са средњом стручном спремом. Са вршиоцем дужности директора са високом стручном спремом то је укупно десет запослених што представља мало већи број него што захтева тренутни обим посла. Зато је нужно повећати обим пословне активности уз максималну ангажованост свих запослених.

Зоран Ристановић, мастер менаџер, в. д. директора Чигота доо

Особље Специјалне болнице (Лечилишта, Завода за превенцију, лечење и рехабилитацију обољења штитасте жлезде, Института) 1964-2014.

Медицинско особље

Презиме и име	Стручна спрема	Посао који ради	Временски период
Алексић Милеса	Средња медицинска школа фармацеутски техничар	апотекар	1979-2011
Анђић Виолета	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1993-
Антонић Љиљана	Медицински факултет	лекар опште праксе	од II до IX 1979.
Бакић Влађа	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1971-1972.
Бацетић Драгица	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1971-2007
Благојевић Светлана	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1993-
Благојевић Слободанка	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1969-2004.
Богошевић Борка	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1981-
Бошњакковић Божидар	Медицински факултет	лекар опште праксе	1978-1983.
Буквић Даница	Средња медицинска школа лабораторијски техничар	лаборант	1982-
Буквић Јелена	Средња медицинска школа лабораторијски техничар	медицинска сестра	2001-
Буњац Ратко	Медицински факултет	лекар опште праксе	1985-1988.
Варагић Мирјана	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1993-
Векић Мира	Медицински факултет	лекар опште праксе	1991-1994.
Веланац Станица	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	2001-
Вермезовић Нада	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1978-1986.
Весовић Александра	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1986-
Власоњић Нада	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1977-
Влаховић Гордана	Медицински факултет	лекар опште праксе	1991-1995.

Вујић Драгица	Виша медицинска школа, висока здравствена школа струковних студија, струковна медицинска сестра	медицинска сестра (1995-2013) главна медицинска сестра болничког одељења (2013-)	1995-
Вујовић Марина	Медицински факултет, специјализација интерне медицине	лекар, специјалиста интерне медицине, начелник одељења	1985-1995.
Вукајловић Љубица	Дефектолошки факултет дипл. логопед	медицинска сестра	1990-2011
Вуковић Миља	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	2000-
Вукомановић Љубица	Медицински факултет, специјализација физикалне медицине и рехабилитације	лекар, специјалиста физикалне медицине и рехабилитације	1995-2002.
Вукчевић Данило	Виша медицинска школа виши физиотерапеут	физиотерапеут	1992-1996.
Гавриловић Ана	Виша медицинска школа виши физиотерапеут	физиотерапеут	1998-2006.
Гавриловић Владимир	Медицински факултет, специјализација нуклеарне медицине	лекар, специјалиста нуклеарне медицине	1969-1996.
Глишић Ђорђе	Медицински факултет, специјализација интерне медицине	лекар, специјалиста интерне медицине, управник Завода од 1969-1980.	1968-1980.
Голубовић Велимир	Медицински факултет	лекар опште праксе	1982-1983.
Грачанин Нада	Средња медицинска школа физиотерапеут техничар	физиотерапеут	1988-1991
Гузијан Живана	Виша медицинска школа виши физиотерапеут	физиотерапеут	1977-1978. 1990-2009.
Гукић Добринка	Средња медицинска школа лаборант	лаборант	
Дабић Надица	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	2002-
Диковић Виолета	Медицински факултет	лекар опште праксе	1978-1979.
Доганчић Милица	Виша медицинска школа виши дијететичар нутрициониста	дијететичар	1999-
Драговић Надежда	Средња медицинска школа медицинска сестра	главна сестра Завода	1966-1971.
Драговић Тања	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1994-
Дучић Зорица	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1997-2009.
Ђекић Дубравка	Медицински факултет	лекар опште праксе	1985-1987.

Ђокић Предраг	Средња медицинска школа физиотерапеут техничар, курс за масера	масер	1991-1999.
Ђорђевић Богданка	Природноматематички факултет дипл. микробиолог	шеф радиоизотопске лабораторије	17.1.1980- -17.10.1980.
Ђуровић Милица	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1993-
Жаркић Слађана	Виша медицинска школа виши физиотерапеут	физиотерапеут	мај-октобар 1991.
Зарић Верица	Виша медицинска школа виши физиотерапеут	физиотерапеут	1986-1989.
Зарић Слободан	Виша медицинска школа виши физиотерапеут	физиотерапеут	2000-2003.
Зрнић-Перовић Љубица	Медицински факултет, специјализација медицине рада	лекар, специјалиста	2001-2011.
Златић Вера	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1990-1994.
Златић Светлана	Виша медицинска школа Виши санитарни техничар	санитарни техничар	1994-
Ивановић Лепосава	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1978-
Јанковић Биљана	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1999-
Јањић Горан	Средња медицинска школа медицинска сестра	масер	јул-новембар 1991.
Јањић Мира	Природно-математички факултет дипл. биолог	шеф биохемијске лабораторије	1975-1978.
Јањић Тадија	Медицински факултет, специјализација интерне медицине	лекар, специјалиста интерне медицине	1971-1978.
Јермић Јелена	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	2000-
Јермић Рајка	Виша медицинска школа виши физиотерапеут виши радни терапеут	главни физиотерапеут, физиотерапеут	1971-2009.
Јешић-Јукић Милка	Медицински факултет, специјализација интерне медицине	лекар, специјалиста интерне медицине, начелник одељења	1982-1994.
Јовановић Вера	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1986-
Јовановић Латинка	Средња медицинска школа физиотерапеут техничар	масер	1981-1984.
Јовановић Љиљана	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1981-1986.
Јовановић Милица	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1976-1983.

Јојић Нада	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1969-1971.
Каљевић Миланка	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1981-2005.
Каљевић Разуменка	Средња медицинска школа лабораторијски техничар	лаборант	1977-1987.
Караца Бранка	Медицински факултет	лекар опште праксе	1981-1984.
Караџић Снежана	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1983-
Качар Бранислав	Медицински факултет	лекар опште праксе медицинска сестра (1981-2000), секретарица (2000-2013) медицинска сестра (2013-)	1975-1977. 1981-
Кнежевић Душанка	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1987-2004.
Кнежевић Зорица	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1987-2004.
Ковачевић Боривоје	Медицински факултет	лекар опште праксе	1976-1976.
Ковачевић Марија	Медицински факултет	лекар опште праксе	1976-1976.
Ковачевић Радмила	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1976-2009.
Ковачић Ката	Медицински факултет, специјализација нуклеарне медицине, субспецијализација ултразвук у клиничкој медицини	лекар, специјалиста нуклеарне медицине, начелник нуклеарне медицине (2008-)	1987-
Комарица Костић Дана	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1990-
Коцев Нада	Средња медицинска школа медицинска сестра	главна сестра Завода	1978-1989.
Коџић Цвета	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1971-1975.
Крстовић Весна	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1978-1982.
Кубура Љиљана	Виша медицинска школа виши физиотерапеут	физиотерапеут (1994-2009) главни физиотерапеут (2009-2013) физиотерапеут (2013-)	1994-
Лазаревић Милена	Виша медицинска школа виша медицинска сестра	главни техничар у нуклеарној медицини	1977-2011.
Лазаревић Светлана	Виша медицинска школа виша медицинска сестра	медицинска сестра	1978-

Лештаревић Миомир	Медицински факултет, специјализација неуропсихијатрије	лекар, специјалиста неуропсихијатрије ВД директор (1973-1975)	1970-1981.
Лојаница Љуба	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1986-
Лојаница Милијана	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1975-2009.
Лучић Душанка	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1996-2012.
Љубојевић Сретина	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1973-1977.
Мадавић Тања	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1996-
Маринковић Снежана	Медицински факултет, специјализација интерне медицине	лекар, специјалиста интерне медицине, начелник одељења (2009-)	2003-
Маричић Јелка	техничар за биохемију и молекуларну биологију	лаборант	1983-
Марјановић Јулијана	Средња медицинска школа медицинска сестра	главна сестра Завода	1967-1973.
Марковић Гордана	Природно-математички факултет дипл. физико-хемијар	шеф радиоимунолошке лабораторије	1978-2009.
Медић Станика	Фармацеутски факултет дипл. биохемијар	лаборант (1972/74) шеф биохемијске лабораторије (1979-1987)	1972-1987.
Мијаиловић Весна	Медицински факултет, специјализација интерне медицине, субспецијалиста ендокринологије	лекар, специјалиста интерне медицине, начелник одељења (1997-2003)	1989-2003.
Мијаиловић Милан	Медицински факултет, специјализација интерне медицине, субспецијализација кардиологија	лекар, специјалиста интерне медицине, кардиолог, шеф Чигота програма	1989-2004.
Милекић Љубиша	Виша медицинска школа, висока здравствена школа струковних студија Струковни медицинска техничар	медицински техничар (1993-2005) главни техничар Специјалне болнице (2005-)	1993-
Милинковић Зорица	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1993-
Миловановић Мирјана	Средња медицинска школа физиотерапеут техничар	физиотерапеут	1992-1993.
Милојевић Весна	Средња медицинска школа лабораторијски техничар	лаборант	1993-

Милосављевић Ана	Виша медицинска школа виши физиотерапеут	физиотерапеут, главни физиотерапеут (2013-)	2001-
Милошевић Оливера	Виша медицинска школа виши дијететичар нутрициониста	дијететичар	1993-
Милутиновић Верица	Виша медицинска школа виши физиотерапеут виши радни терапеут	физиотерапеут	1978-2009.
Митић Мирјана	Медицински факултет, специјализација нуклеарне медицине	лекар, специјалиста нуклеарне медицине	1987-1987.
Митрашиновић Јелена	Филозофски факултет дипл. психолог	психолог	2000-2009.
Мићић Ката	Виша медицинска школа виша медицинска сестра	медицинска сестра, главна сестра Института од 2000. године	1977-2005.
Мићић Оливера	Средња медицинска школа физиотерапеут техничар	физиотерапеут	1993-1995. 1996-2001
Михаиловић Гордана	Средња медицинска школа физиотерапеут техничар	физиотерапеут	1995-2009.
Михаиловић Миланка	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1981-
Михајловић Срећко	Средња медицинска школа Медицински техничар	медицински техничар, главни медицински техничар у нукл.медицини (2011-)	1982-
Мишовић Мира	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1972-2005.
Мишовић Радосав	Средња хемијска школа хемијски техничар	хемијски техничар	1979-2005.
Младеновић Весна	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1986-
Младеновић Радина	Средња медицинска школа лабораторијски техничар	лаборант	1981-
Морачанин Недовић Стана	Виша медицинска школа виши физиотерапеут	физиотерапеут	1991-
Ненадић Александра	Виша медицинска школа виши физио и радни терапеут	физиотерапеут	1991-1995. 1997-2006.
Нешковић Драгана	Виша медицинска школа виши физиотерапеут	физиотерапеут	1975-1978.
Николић Милан	Медицински факултет, специјализација физикалне медицине и рехабилитације	лекар, специјалиста физикалне медицине и рехабилитације, шеф Чигота програма (2003-2009)	1997-

Николић Савка	Медицински факултет	лекар опште праксе	јун-јул 1981.
Његошевић Ковиљка	Средња медицинска школа медицинска сестра	лаборант	1966-1981.
Обрадовић Добрила	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1986-2006.
Обрадовић Млађен	Медицински факултет, специјализација нуклеарне медицине	лекар, специјалиста нуклеарне медицине, помоћник директора за медицинске послове (2000-2008)	1991-2008.
Обреновић Љубинка	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1976-1980.
Павић Ана	Средња медицинска школа физиотерапеут техничар	физиотерапеут	1997-
Павловић Ксенија	Медицински факултет, специјализација физикалне медицине и рекреације	лекар, специјалиста физикалне медицине и рехабилитације, начелник кабинета за физикалну медицину	1990-
Павловић Недељка	Медицински факултет	лекар	1979-1990.
Панајатовић Биљана	Средња медицинска школа физиотерапеут техничар	масер	1992-1995.
Пантовић Вера	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1989-
Пантовић Милица	Средња медицинска школа лабораторијски техничар	лаборант	1987-
Перишић Вера	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1976-1981
Перовић Ђетко	Медицински факултет	лекар, ВД директор Завода од јуна до октобра 1980.	1978-1982.
Петковска Даница	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1972-2005.
Петковска Маријана	Виша медицинска школа виши медицинска сестра	медицинска сестра, козметичар	1995-
Петровић Татјана	Виша медицинска школа виши физиотерапеут	физиотерапеут	1998-2000.
Планинчић Катарина	Виша медицинска школа, висока здравствена школа струковних студија, струковна медицинска сестра	медицинска сестра, координатор програма Чигота (2013-)	1994-
Планић Слободан	Медицински факултет, специјализација нуклеарне медицине	лекар, специјалиста нуклеарне медицине	2000-2003.

Поповић Весна	Медицински факултет	лекар опште праксе	1984-1985.
Поповић Драшко	Медицински факултет	лекар опште праксе	јун-новембар 1984.
Поповић Илија	Медицински факултет, специјализација интерне медицине	лекар, специјалиста интерне медицине	1977-1985.
Поповић Светлана	Медицински факултет, специјализација физикалне медицине и рехабилитације	лекар, специјалиста физикалне медицине и рехабилитације, ВД директор	1977-1985.
Радовановић Верица	Средња медицинска школа лабораторијски техничар	лаборант	1978-1980.
Радојевић Даница	Виша медицинска школа медицинска сестра	главна медицинска сестра Специјалног завода, главна сестра одељења, медицинска сестра	1973-2005.
Рајовић Миланка	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1978-1979.
Ракић Тања	курс за масера	масер	1998-2001.
Ристановић Милка	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1978-1979.
Рогић Ивана	Виша медицинска школа виши физиотерапеут	физиотерапеут	фебруар- август 93.
Русимовић Радмила	Медицински факултет, специјализација интерне медицине	лекар, специјалиста интерне медицине	1966-1972.
Савин Евгеније	Медицински факултет	лекар опште праксе	1979-1981.
Савичић Инела	Средња медицинска школа физиотерапеут техничар	физиотерапеут	март-септем- бар 1994. 1996-
Савичић Сузана	медицинска сестра	масер	1997-2003.
Секулић Мирко	Средња медицинска школа лабораторијски техничар	лаборант	1988-1995.
Симић Александар	Медицински факултет Специјализација из нуклеарне медицине	лекар, специјалиста нуклеарне медицине, помоћник директора за медицинске послове (2008-2013) в.д. директора (2013-)	2001-
Симић Драган	Медицински факултет, специјализација физикалне медицине и рехабилитације	лекар, специјалиста физикалне медицине и рехабилитације	1969-1975.
Симић Душица	Медицински факултет	лекар опште праксе	1987-1989.

Симић Томислав	Медицински факултет	лекар опште праксе	1987-1989.
Смиљанић Милица	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1978-2009.
Соколовић Милева	Средња медицинска школа Медицински факултет специјализација физикалне медицине и рехабилитације	лаборант (1975/83) лекар (1983-) специјалиста физикалне медицине и рехабилитације (1991), шеф Чигота програма, начелник кабинета за физикалну медицину и рехабилитацију	1975-2004.
Спасенић Вера	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1990-
Спасенић Љубинка	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1987-
Стакић Жељко	Медицински факултет, специјализација интерне медицине	лекар, специјалиста интерне медицине, начелник болничког одељења (2009- 2010), помоћник директора за медицинске послове (2013-)	2000-
Стаматовић Новка	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1978-1983.
Станковић Евица	Медицински факултет, специјализација интерне медицине, субспецијализација ултразвук у клиничкој медицини	лекар, специјалиста интерне медицине	1990-2005.
Станковић Зоран	Медицински факултет, специјализација интерне медицине, субспецијалиста ендокринологије	лекар, специјалиста интерне медицине, помоћник директора за медицинске послове (1995-2000)	1988-2005.
Станојчић Милина	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1975-1984.
Стојановић Вера	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1970-1976.
Стојановић Славко	Средња медицинска школа медицинска сестра	лаборант	1970-1976.
Стојановић Сретина	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1973-1977.

Стојић Славица	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1994-1998.
Стојковић Слободанка	дипл. хемичар	шеф биохемијске лабораторије	1987-2011.
Тадић Маријана	Виша медицинска школа виши физиотерапеут	физиотерапеут	2002-
Тешић Милијана	Виша медицинска школа, висока здравствена школа, струковних студија, струковна медицинска сестра	медицинска сестра, главна медицинска сестра (2009-2013), координатор за дечију гојазност	1983-
Тодоровић Владанка	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра, главна сестра одељења	1975-2009.
Томић Смиља	Средња медицинска школа лабораторијски техничар	лаборант	1979-1982.
Трифунковић Светлана	Медицински факултет, специјализација интерне медицине	лекар, специјалиста интерне медицине	2001-2007.
Туцовић Биљана	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1993-2009.
Ђирић Славица	Медицински факултет, специјализација интерне медицине	лекар, специјалиста интерне медицине	1979-1986.
Ђулум Ненад	Медицински факултет	лекар опште праксе	1990-1995.
Хан Рубен	Медицински факултет	лекар опште праксе	1972-1975.
Црепуљаревић Слађана	Виша медицинска школа виши физиотерапеут	физиотерапеут	2003-
Црнчевић Ненад	Медицински факултет, специјализација интерне медицине	лекар, специјалиста интерне медицине, директор Института, (2000-2013)	1991-
Чанчовић Миленко	Медицински факултет	лекар опште праксе главна сестра	1987-1989.
Чумић Љиљана	Виша медицинска школа виша медицинска сестра	Завода, медицинска сестра	1972-2005.
Чумић Славица	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1990-
Чутовић Милосав	Медицински факултет, специјализација интерне медицине	лекар, специјалиста интерне медицине, директор (1989-2000).	1980-2000.
Чутовић Мирјана	Медицински факултет, специјализација интерне медицине	лекар, специјалиста интерне медицине, начелник одељења	1980-1993.
Џелебдић Божидар	Медицински факултет, специјализација неуропсихијатрије	лекар, специјалиста неуропсихијатрије, вд директор	1981-1982.

Целебцић Јерemiја-Бато	Средња медицинска школа физиотерапеут техничар	масер	1991-1992.
Целебцић Љиљана	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1977-1986.
Шишовић Петар	Стоматолошки факултет	стоматолог, директор Завода	1985-1989.
Шкодрић Милка	Виша медицинска школа, висока здравствена школа струковних студија, струковна медицинска сестра	медицинска сестра, главна сестра одељења (2009)	1999-
Шулић Мила	Средња медицинска школа медицинска сестра	медицинска сестра	1976-1980.
Шућур Стоја	Медицински факултет, специјализација физикалне медицине и рехабилитације	лекар, специјалиста физикалне медицине и рехабилитације, начелник кабинета за физикалну медицину	1980-1996.
Шућуровић Милина	Средња медицинска школа лабораторијски техничар	лаборант	1993-1996.

Немедицинско особље

Презиме и име	Стручна спрема	Посао који ради	Временски период
Ајдачић Ружица	Основна школа, курс дактилографије	секретарица директора	1977-2000.
Ајдачић Снежана	Средња текстилна школа текстилни техничар	рецепционер	1990-1995.
Алексић Добринка	КВ конобар, III степен	конобар	1978-
Алексић Драган	КВ електричар, III степен	електричар, шеф техничке службе од 2002.	1978-1980. 1990-
Алексић Зоран	Средња економска школа економски техничар	секретар, правник, руководилац заједничких служби, помоћник директора	1979-2002.
Алексић Милица	КВ конобар, II степен	сервирка	1975-2009.
Алексић Обрад	Основна школа	магационер	1986-
Андрејић Миодраг	КВ конобар, III степен	конобар	1978-1983.
Анђић Драган	Основна школа, интерна квалификација	керамичар	1993-2006.
Антонијевић Снежана	Основна школа	хигијеничар	2000-
Арсенијевић Радомир	КВ конобар, III степен	конобар	1990-1994.
Ахметовић Јелена	КВ кувар, III степен	кувар	1991-
Аћимовић Дарко	Угоститељско- туристичка школа Конобар	конобар	2003-
Ацић Миодраг	КВ конобар, III степен	конобар	1978-1983.
Бановић Олга	Средња економска школа економски техничар	шанкер, од 2013. рецепционер	2002-
Бјеличић Секула	Средња пољопривредна школа	магационер	1991-
Бјеличић Снежана	КВ посластичар, III степен	перач-пеглер	1999-
Благојевић Бранко	Средња туристичка школа туристички техничар	рецепционер	1995-1997.
Богићевић Вукадин	КВ конобар, III степен	конобар	1977-1982.

Богичевић Никола	КВ конобар, III степен	конобар	2000-2010.
Божановић Биљана	Средња економска школа економски техничар	књиговођа аналитике	1997-
Божовић Драгана	КВ металостругар, III степен	собарица	1995-
Божовић Олгица	Основна школа	помоћни радник	1991-1999. пензија
Божовић Срђан	Правни факултет дипл. правник	дипл. правник, шеф за опште и правне послове	2001-2005.
Бојовић Радојка	Средња економска школа економски техничар	књиговођа	2000-2005.
Бојовић Радоје	Средња угоститељска школа	управник пансиона Љубиш (2000-2003) управник угоститељства (2004-2005)	2000-2003. 2004-2005.
Бујишић Милорад	КВ месар, III степен	месар	1988-2006.
Буквић Невенка	КВ кувар, III степен	кувар	1982-
Васовић Брана	Основна школа	телефониста	1970-1992. пензија
Веланац Милена	Основна школа	кувар	1968-1985. пензионер
Веланац Миленка	Школа за КВ раднике, женски фризер	рецепционер	1977-2009.
Веланац Мица	Основна школа	хигијеничар	1998-
Веланац Моравка	Основна школа	собарица	1977-1983.
Веланац Радоје	4 разреда основне школе	ложач, радник у магацину	1968-1990. пензија
Весовић Драган	КВ конобар, III степен	конобар	фебруар-март 1978.
Весовић Стојанка	Основна школа	помоћни радник	1979-2001. пензија
Видић Љубица	КВ трговац, III степен	собарица, радник на базену	2000-
Видић Миливоје	средња стручна спрема	радник на базену	1989-2006.
Виторовић Ђурђе	Средња школа унутрашњих послова	возач	1991-2011.
Виторовић Димитрије	Угоститељско- туристичка школа конобар	конобар	2003-2006
Вићентијевић Мирослав	Економски факултет дипл. економиста	економиста	1969-1976.

Вукашиновић Сара	Основна школа	перач-пеглер	1976-2009.
Вукмановић Драгоје	Правни факултет дипл. правник	дипл. правник, помоћник директора	1985-1990.
Вуковић Драган	КВ конобар, IV степен	конобар	1978-1983.
Вуковљак Душанка	КВ конобар, II степен	конобар	1972-2005.
Вукомановић Гордана	Угоститељска школа, КВ кувар	кувар	1991-
Вукомановић Миленија	КВ кувар, III степен	кувар	1979-1981.
Вукотић Милена	КВ посластичар, III степен	посластичар	1978-2005.
Вукчевић Зорица	нема података	домаћица	1994-1997.
Вучуровић Васо	Основна школа	ноћни чувар	1977-1982.
Гајевић Мира	Кувар техничар, III степен	кувар	1992-
Глигоријевић Станка	КВ кувар, III степен	кувар	1979-1982.
Глишовић Небојша	Средња школа унутрашњих послова милиционар	шеф обезбеђења	1999-
Гојковић Милена	КВ трговац, III степен	помоћни радник	1998-
Гордић Светлана	Шумарски факултет инжењер пејзажне архитектуре	домаћица	1991-1994.
Грујичић Даница	КВ кувар, III степен	кувар	1985-
Грујичић Сретина	Основна школа	пеглер	1977-2011.
Грујовић Милена	КВ конобар, II степен	конобар	1972-2005.
Гукић Јелика	Средња економска школа економски техничар	шеф рачуноводства	1974-1975.
Гукић Милијана	Основна школа	помоћни радник	1979-1982.
Дабић Леко	КВ конобар, III степен	конобар (одређено)	1978-1979.
Дабић Лука	ВКВ конобар, Виша угоститељска школа	конобар, управник угоститељства, рецепционер	1985-2002.
Давидовић Миља	Основна школа	собарица	1991-
Делић Вида	КВ кувар, III степен	кувар	1968-1971.
Дидановић Ђуро	Аутомеханичар III степен	возач	1978-1985. 1988-1996.
Дидановић Милијана	Основна школа, курс дактилографије	дактилограф	1981-

Дидановић Милун	Средња саобраћајна школа саобраћајни техничар	возач	1999-
Димитријевић Веселин	КВ конобар, III степен	конобар	1990-1994. 2001-2009.
Драговић Љиљана	Основна школа	хигијеничар	2001-
Драгутиновић Милован	КВ електричар, III степен	електричар	1972-1973.
Драгојевић Слободан	Виша школа за исхрану	дијететичар	1972-1985.
Дракула Гордана	КВ електричар, III степен	касирка	1991-
Драшковић Слободан	?	секретар	1971-?
Дучић Јелена	Основна школа	собарица	1997-
Дучић Милојко	Дрвопрерађивач, II степен	столар	1994-
Дучић Радосав	Виша дрвопрерађивачка школа инжењер дрвопрераде	управник ски центра „Торник“	1991-1999.
Дучић Светлана	Основна школа	собарица	1983-1985-
Ђенадић Миленија	Средња економска школа економски техничар	благајник-обрачунски радник	1977-2011.
Ђенић Бранислав	Гимназија	рецепционер, референт за рад и радне односе, рецепционер	1979-1991.
Ђенић Бранислав	Гимназија	рецепционер, референт за рад и радне односе	1979-1991.
Ђенић Савина	Гимназија	преводилац	1990-1993.
Ђокић Милош	Средња економска школа економски техничар	возач	1969-1983.
Ђоковић Драган	Факултет физичке културе Професор физичке културе	рекреатор	1992-1998.
Ђоковић Мирјана	Пољопривредна школа Пољопривредни техничар	хигијеничар	2001-
Ђоновић Јадранка	КВ конобар, III степен	конобар	1994-2011.
Ђорђевић Ђорђе	Филозофски факултет проф. српског језика	организатор службе односа са јавношћу	2002-
Ђудић Бранко	Економски факултет дипл. Економиста	Помоћник директора за економско-финансијске послове	2002-

Ђуровић Љиљана	Основна школа	собарица	1987-
Ђуровић Милија	Основна школа	помоћни радник, посао обезбеђења	1978-2003. пензија
Ђуровић Милош	Средња туристичка школа туристички техничар	рецепционер	2000-
Ђуровић Милутин	Економски факултет дипл. економиста	финансијски руководилац	2001-2002.
Ђуровић Снежана	Основна школа	хигијеничар	2000-
Ђерић Бранислав	Основна школа, интерна квалификација	молер	1990-1994
Ђерић Мирослав	КВ конобар, III степен	конобар	1992-
Ђиванов Даринка	Основна школа, курс дактилографије	дактилограф	1975-1980.
Ђиванов Милош	Виша управна школа	руководилац заједничких служби	1975-1980.
Ђунић Вера	Основна школа	помоћни радник	1968-1990. пензионер
Ђечевић Владимир	Средња саобраћајна школа саобраћајни техничар	возач	1991-1993.
Ђлатић Миленка	Основна школа	помоћни радник	1969-1988. пензионер
Ђвановић Љиљана	КВ посластичар, III степен	помоћни радник	1999-
Ђлић Милина	КВ конобар, III степен	конобар	1981-1982.
Ђлић Миодраг	ВКВ конобар	шеф ресторана	1996-2000.
Ђлић Олгица	Основна школа	хигијеничар	1999-
Ђлић Радојко	КВ кувар, III степен	шеф кухиње	1997-1998.
Ђанковић Божидар	Основна школа	помоћни радник на ски-лифтовима, радник обезбеђења	1990-1993. 2000-
Ђанковић Миљанка	КВ кувар, III степен	кувар	1990-
Ђевремовић Милојко	месар, II степен	месар	2000-
Ђевремовић Зоран	Средња саобраћ.школа Саобраћајни техничар	Радник на барезу	1996-
Ђеленковић Александар	КВ кувар, III степен	шеф кухиње	1999-2000.
Ђеленковић Милица	Средња економ.школа економски техничар	магационер техничке робе	1999-2000.
Ђелисијевић Драгана	Средња текстилна школа текстилни техничар	перач-пеглер	1995-

Јелисијевић Миросанда	Средња економска школа економски техничар	шеф рачуноводства	1974-2005.
Јелисијевић Радојко	КВ машинбравар, Средња економска школа, економски техничар	рецепционер, шеф рецепције (2013-)	1992-
Јеремијевић Андрија	ВКВ конобар	управник угоститељства	2000-2004.
Јеремић Бобан	КВ електромеханичар, III степен	радник на одржавању у техничкој служби	1990-2003.
Јечменица Милева	КВ кувар, III степен	шеф кухиње	1972-1988. пензионер
Јовановић Радмила	Основна школа	собарица	1978-
Јокић Биљана	Пољопривредни техн. школа	собарица	1997-2008.
Јокић Видојка	Конобар техничар, IV степен	конобар	1992-
Јокић Миленка	КВ кувар, III степен	шеф кухиње	1968-1984.
Јокић Стојан	Основна школа	ноћни чувар	1978-1993.
Јоксимовић Весна	КВ кувар, III степен	кувар	2000-
Јоксимовић Душица	Средња туристичка школа туристички техничар	рецепционер	1999-
Јоксимовић Миланка	КВ кувар, III степен	кувар	1991-
Јосиповић Васо	КВ конобар, III степен	конобар	1978-1979. (одређено)
Јочић Александар	Средња економска школа економски техничар	шеф рачуноводства	1977-1980.
Јукић Томислав	Економски факултет дипл. економиста	референт плана и анализе	1982-1989.
Каљевић Радојица	КВ конобар, III степен	конобар	1992-1994.
Каркалић Марија	Основна школа	Помоћни радник у кухињи	2002-
Кнежевић Боривоје	Средња туристичка школа	шеф рецепције	1978-1981.
Кнежевић Живко	КВ конобар, III степен	шеф ресторана	1978-1980.
Кнежевић Зорица	Угоститељско- туристичка школа Кувар	кувар	2002-2005.
Кнежевић Љубиша	Средња стручна спрема	секретарски послови	1973-1975.
Кнежевић Милорад	Основна школа	ноћни чувар	1985-1989.

Кнежевић Мирољуб	КВ конобар, III степен	конобар	1978-1982.
Кнежевић Раденко	КВ столар, III степен	столар	1993-2006.
Ковачевић Вишња	Основна школа	хигијеничар	2001-
Ковачевић Лепосава	КВ трговац, III степен	собарица	1990-2011.
Ковачевић Марија	Средња туристичка школа туристички техничар	рецепционер	2000-
Ковачевић Рада	Пољопривредни техничар, IV степен	кувар	1991-
Ковачевић Радинка	КВ конобар, II степен	сервирка	1978-2005.
Ковачевић Слађана	КВ конобар, III степен	шанкер	2000-2002.
Којадиновић Љубодраг	Средња управна школа	референт писарнице, референт за рад и радне односе	1980-1984.
Кокорина Лепосава	Основна школа	надзорница	1977-2005.
Кокоровић Милка	КВ кувар, III степен	касир	1991-
Кокоровић Душица	Правно-биротехничка школа Техничар за управне послове	Рецепционер	1993-
Кокоровић Петар	КВ конобар, III степен	конобар	1991-1995.
Кондић Дамир	Гимназија математичко- програмерски сарадник	радник службе маркетинга и службе за односе са јавношћу	1994-
Кондић Драган	Факултет физичке културе Професор физичке културе	шеф програма Чигота	1979-1993.
Кондић Дубравка	Филозофски факултет дипл. Педагог	библиотекар- информатичар	1979-2011.
Костадиновић Гордана	Средња текстилна школа текстилни техничар	радник у интернет кафеу, дактилограф	1996-
Костић Весна	Средња туристичка школа туристички техничар	рецепционер, референт писарнице	1980-
Костић Љубинка	Средња туристичка школа туристички техничар	контиста	1978-2011.
Костић Милена	Основна школа	собарица	1992-

Костовић Миља	Основна школа	помоћни радник	2001-2008.
Крсмановић Вера	Средња економска школа економски техничар	рецепционер, шеф рецепције (200-2013), обрачунски радник	1986-
Крсмановић Игор	КВ електроинсталатер III степен	електричар	2000-
Крсмановић Милеса	Основна школа, курс дактилографије	собарица	1978-1983.
Крсмановић Станојка	Средња пољопривредна школа пољопривредни техничар	хигијеничар	1991-
Кузељевић Весна	КВ трговац, III степен	собарица	1991-2013.
Кукањац Миљана	Угоститељско- туристичка школа Конобар	Конобар	2003-2005.
Кустурић Весна	Конобар техничар, IV степен	конобар	1985-1994.
Кутлешић Зора	4 разреда основне школе	собарица	1970-1997. пензија
Кутлешић Јулка	Средња економска школа економски техничар	књиговођа	1967-1978.
Кутлешић Весна	Средња економска школа економски техничар	Рецепционер	1988-
Лазаревић Иван	Гимназија	аниматор	2000-
Лакетић Милица	Средња економска школа економски техничар	економски техничар	1977-1978.
Лазовић Драгица	Угоститељско- туристичка школа кувар	кувар	2002-
Лијескић Милица	Природно- математички факултет дипл. туризмолог	рецепционер	1997-
Љубојевић Биљана	КВ металостругар, III степен	собарица	2001-
Љубојевић Борка	4 разреда Основне школе	собарица	1977-1982. 1986-1993.
Мадавић Радмила	Основна школа	перач-пеглер	1972-1998. пензија
Мандић Радивоје	КВ конобар, III степен	конобар (одређено)	2000-2002.
Маринковић Љиљана	Филолошки факултет проф. српског језика	директор маркетинга	1991-1996.

Маринковић Милеса	КВ конобар, III степен	конобар	1968-1969.
Марић Предраг	Техничка школа прецизни механичар ВКВ V степен	радник на одржавању у техничкој служби, шеф техничке службе (2004-)	1994-
Марјановић Винка	Основна школа	хигијеничар	1985-1998.
Марјановић Драган	КВ конобар, III степен	конобар	1978-1979.
Марјановић Нада	Основна школа	хигијеничар	1990-
Марјановић Радоје	КВ металостругар, III степен	одржавање ски лифтова и табача снега	1990-1993. март-април 1999.
Марјановић Стојанка	Виша економско- комерцијална школа	референт набавке, ликвидатор-контролор (2011-)	1988-
Марковић Душанка	Основна школа	помоћни радник	1972-1996. пенз.
Мијаиловић Зора	Школа за КВ раднике, женски фризер	рецепционер	1978-2011.
Милановић Ивана	Средња економска школа економски техничар	административни радник	1997-2007.
Милашевић Рада	Саобраћајни техничар	собарица	2001-
Милекић Драган	КВ месар, III степен	месар	1977-1999.
Милекић Миља	Основна школа	собарица	1986-
Миливојевић Љубодраг	КВ конобар, III степен	конобар	јул-август 1978- 1979.
Милијановић Милена	Средња економска школа економски техничар	економски техничар	1980-1981.
Милинковић Милица	Средња саобраћајна школа саобраћајни техничар	собарица	1990-
Милосављевић Милка	КВ кувар, III степен	кувар – вођа смене	1984-
Милосављевић Слава	КВ трговац, III степен	собарица	1998-
Милошевић Нада	Шумарски факултет инжењер пејзажне архитектуре	домаћица	1991-
Милошевић Олга	Средња економска школа економски техничар	шеф рачуноводства	1976-1977.
Мићић Рађен	ВКВ конобар	шеф ресторана	1991-1993.

Мишић Ратко	Средња економска школа економски техничар	благајник-обрачунски радник	1968-1978.
Михаиловић Дана	КВ кувар, III степен	кувар	1991-1997.
Михаиловић Љиљана	КВ конобар, III степен	конобар	1978-2014.
Мишовић Радивоје	Средња туристичка школа туристички техничар	рецепционер	1999-2000.
Младеновић Радован	КВ конобар, III степен	вођа смене	1990-1995.
Мурић Јованка	Основна школа, курс дактилографије	дактилограф, послови фактуристе	1973-2004.
Мурић Јордан	Виша комерцијална школа виши комерцијалиста	комерцијалиста набавке	1978-2002. пензија
Недић Вера	Средња туристичка школа туристички техничар	ликвидатор-контролор	1978-2011.
Несторовић Зорица	Термоенергетски техничар	руководилац перионице	1987-
Нешовић Радомир	ВКВ радник	директор за инвестиције до 1982.	1976-1982. пензија
Никитовић Милорад	КВ машинбравар, III степен	перач-пеглер	1995-
Никитовић Слађана	Конобар техничар, IV степен	конобар	1994-
Никола Коцев	Електротехнички факултет инжењер, спец. медицинског инжењерства	одржавање медицинске опреме и програмирање	1978-1989.
Николић Вишња	Основна школа	помоћни радник	1988-
Николић Славка	Виша економска школа виши економиста	шеф рецепције	1980-1988.
Обрадовић Душанка	Конобар техничар, IV stepen	конобар	1985-1995.
Павловић Бошко	КВ механичар, III степен	руковаоц централног грејања	1978-2006.
Павловић Јеврем	КВ конобар, III степен	конобар	мај-новембар 1968.
Панић Бранко	КВ конобар, III степен	конобар	септембар-новембар 1980.
Пантовић Милка	КВ трговац, III степен	пеглер	1984-

Пашић Александар	КВ машинбравар, Пословна школа „Мегатренд“ економиста	рецепционер	1996-
Пашић Бранка	КВ конобар, III степен	конобар	1978 (одређено)
Пашић Јована	КВ конобар, II степен	касир	1978-2009.
Пејовић Далиборка	Посластичар техничар IV степен	посластичар	1999-2001.
Пековић Босиљка	Основна школа	помоћни радник	1981-2005.
Петронијевић Јеленко	Основна школа	помоћни радник	1997-2009.
Попадић Слободанка	Правни факултет дипл. правник	дипл. правник	1977-1978.
Поповић Весна	Средња економска школа економски техничар	економски техничар	1982-1996.
Пржуљевић Драгана	Факултет физичке културе Професор физичке културе	рекреатор	1993-
Прљевић Душанка	Средња економска школа економски техничар	шеф рачуноводства	1970-1974.
Пурић Винка	КВ кувар, III степен	кувар-вођа смене	1989-
Рабреновић Бранка	КВ кувар, III степен	кувар	1986-2002. пензионер
Радан Милош	Факултет физичке културе Професор физичке културе	рекреатор	1999-
Радишић Милунка	Основна школа	руководилац перионице	1972-2002. пензија
Радишић Сретен	КВ машинбравар, III степен	радник на базену	1995-
Радмиловић Михаило	КВ конобар, III степен	конобар	мај-јун 1981.
Радовановић Радосав	Средња економска школа економски техничар	финансијски руководилац	1990-2002. пензија
Радовић Радивоје	КВ конобар, III степен	конобар	1968-1974.
Радојевић Крста	Средња економска школа економски техничар	контиста	1975-2000. пензионер
Радојевић Милош	Виша педагошка школа наставник	шеф рецепције	1977-1979.
Радојевић Радмила	4 разреда основне школе	собарица	1968-1981. пензија

Раковић Јаћим	КВ месар, III степен	месар	1982-1993.
Ратковић Милена	КВ конобар, III степен	конобар	1994-1999.
Рвовић Бора	4 разреда основне школа	собарица	1979-2012.
Ристановић Бранко	КВ конобар, III степен	конобар	јул-новембар 1978.
Ристановић Зоран	Факултет физичке културе професор физичке културе	рекреатор, (1990- 2006), референт за маркетинг (2006-2011)	1990-2011.
Рогић Драгана	Средња економска школа економски техничар	књиговођа основних средстава и ситног инвентара	1979-
Росић Миломир	КВ електричар, III степен	електричар, шеф техничке службе 1993,1994, послови одржавања	1981-
Савић Гордана	керамичар, II степен	помоћни радник	1994-2009.
Савић Миленка	Средња туристичка школа туристички техничар	књиговођа аналитике	1982-
Савић Радосав	Возач виљушкара, II степен	молер	2000-
Секулић Слађана	КВ текстилни радник, III степен	хигијеничар	1995-
Симовић Борислав	Средња графичка школа графички техничар	референт маркетинга	1990-1995.
Синђић Мирослава	КВ конобар, II степен	сервирка	1978-2009.
Словић Добринка	Средња-економска школа Економски техничар	Референт за интерну контролу	1991-
Словић Драгољуб	Машински факултет, инжењер машинства магистеријум	шеф техничке службе	2000-2003.
Смиљанић Миланко	Угоститељско-туристичка школа Конобар	конобар	2003-2006.
Смиљанић Николија	Средња саобраћајна школа саобраћајни техничар	координатор	1992-
Сокић Милорад	КВ конобар, III степен	конобар (одређено)	2000-2002.
Соколовић Александар	КВ конобар, III степен	конобар	1999-
Спасенић Љубодраг	Конобар техничар, IV степен	вођа смене	мај-октобар 1981. 1983-

Спасојевић Недељко	Конобар техничар, IV степен	конобар	1996-2000.
Станковић Стојанка	Основна школа	хигијеничар	1987-
Старчевић Роса	Основна школа	собарица	1984-
Старчевић Славица	Основна школа	вртлар	1984-
Стевић Радунка	Гимназија	надзорница	2000-2004.
Стојанић Гроздан	Средња економска школа економски техничар	рецепционер, шеф рецепције	1978-1993.
Тодорић Милевка	Средња техничка школа техничар-технолог	перач-пеглер	2001-
Томовић Драгомир	Економски факултет дипл. економиста	референт плана и анализе	1979-1984.
Томоњић Зорица	КВ конобар, III степен	конобар	1987-
Томоњић Љубица	КВ кувар, III степен ВКВ кувар, V степен кувар специјалиста	шеф кухиње	1990-
Топаловић Оливера	нема података	домаћица	1979-1982.
Тошић Веселин	КВ конобар, III степен	конобар	јул-октобар 1976. 2000-
Тошић Драган	Основна школа, интерна квалификација	молер	1991-1994 1998-
Трнавчевић Михаило	Економски факултет дипл. економиста	шеф рецепције, шеф маркетинга, директор ДОО Чигота од 2003	1990-2003.
Туцовић Душан	Конобар техничар, IV степен	конобар	2001-
Туцовић Лека	Основна школа	помоћни радник	1974-1990. пензионер
Туцовић Мирослав	КВ конобар, III степен	конобар	1977-1980.
Туцовић Славојка	Економски факултет дипл. економиста	референт за план и анализу, обрачун пореза	1990-
Ђирковић Милојко	ВКВ електричар V степен	електричар, шеф техничке службе од 1984-1993.	1974-1993. пензија
Ђировић Александар	Машинбравар, III степен	водоинсталатер	1994-
Ђировић Биљана	КВ металостругар, III степен	конобар	1991-
Ђировић Богдан	КВ столар, III степен	столар	1977-2001.

Ђировић Дејан	Средња саобраћајна школа Саобраћајни техничар	радник обезбеђења	2002-
Ђировић Лука	Основна школа	ноћни чувар	1991-1999.
Ђорић Гледа	Кувар техничар, IV степен	кувар	1986-
Ђорић Саво	КВ конобар, III степен	конобар	1986-1988.
Ђосић Снежана	Основна школа	собарица	1984-
Урошевић Владимир	КВ конобар, III степен	конобар	1987-2006.
Урошевић Милић	КВ месар, III степен	магационер	1980-1983.
Урошевић Недељко	Основна школа	помоћни радник на одржавању ски лифтова књиговођа-материјални, обрачунски радни (2011-2013), секретарица (2013-)	1990-1992. март-април 1999.
Филиповић Мирјана	Средња економска школа економски техничар		1997-
Филиповић Радоје	Основна школа	перач-пеглер	2000-
Филиповић Саво	КВ месар, III степен	месар	1993-1998.
Филиповић Славољуб	Виша угоститељска, V степен	вођа смене	1976/1977-78/79-
Џвијановић Тајјана	Гимназија	административни радник на програму Чигота	1993-
Џрепуљаревић Мирољуб	КВ машинбравар III степен	радник на базену	1993-2003.
Џрнчевић Мирјана	Филолошки факултет проф. југословенске књижевности и српског језика	библиотекар-информатичар, лектор	2000-
Чоловић Данило	ВКВ бравар и водоинсталатер, IV степен	водоинсталатер	1976-2001. пензија
Чоловић Предраг	Факултет физичке културе Професор физичке културе	рекреатор, шеф базена	1991-
Шалипуровић Ненад	Средња саобраћајна школа саобраћајни техничар	возач	1995-
Шапровић Ана	КВ кувар, III степен	помоћни радник	2001-
Шевкушић Владимир	Факултет физичке културе Професор физичке културе	рекреатор	1999-

Шевкушић Јелена	Факултет физичке културе Професор физичке културе	рекреатор, шеф Чигота програма (2010-2013)	1993-
Шишовић Бошко	ВКВ бравар V степен	шеф техничке службе	1971-1984. пензија
Шишовић Љубинко	Средња машинска школа машински техничар	шеф техничке службе од 1994-2002	1994-2004.
Шкипић Миодраг	Средња грађевинска школа грађевински техничар	референт инвестиционо-техничке документације	1976-1980.
Шкипић Снежана	Средња економска школа економски техничар	економски техничар	1976-1980.
Шкодрић Алекса	КВ конобар, III степен	конобар	1977-1978. 1979-1980.
Шуљагић Снежана	Средња економска школа економски техничар	економски техничар	1982-1984.
Шуњеварић Весна	КВ конобар, III степен	конобар, одређено	2001-2002.
Шушић Миленка	КВ трговац, III степен	перач-пеглер	1982-

Радници који су засновали радни однос од 2004.

Презиме и име	Стручна спрема	Посао који ради	Временски период
Дацовић Веселин	Правни факултет, VII степен дипломирани правник	Помоћник директора за опште и правне послове	2006-2012.
Мићуновић Марина	Правни факултет, VII степен дипломирани правник	Референт за правне, кадровске и опште послове	2012-
Ђосић Петар	Електротехнички факултет дипл. инг. електротехнике	информатичар	2005-
Владисављевић Иван	Факултет физичке културе професор физичке културе	рекреатор	2008-
Јеремић Никола	Средња медицинска школа, IV степен физиотерапеут техничар	аниматор	2005-

Спасојевић Марија	Средња медицинска школа мед.сестра	медицинска сестра	2005-2013.
Милаћевић Драгана	Средња медицинска школа мед.сестра	медицинска сестра	2009-
Симовић Владимир	Угоститељско-туристичка школа конобар	конобар	2005-
Мићић Слађана	Угоститељско-туристичка школа конобар	точилац пића	2007-
Жунић Вера	Средња трговачка школа трговац	точилац пића, касир	2005-
Томоњић Војин	Угоститељско-туристичка школа конобар	конобар	2008-
Новаковић Сретен	Угоститељско-туристичка школа конобар	конобар	2008-
Ивановић Дејан	Угоститељско-туристичка школа конобар	конобар	1012-
Бошковић Милош	Економски факултет дипл. економиста	шеф рачуноводства	2005-
Тодоровић Војислав	Гимназија	комерцијалиста набавке	2006-
Младеновић Ивко	Угоститељска школа конобар специјалиста	управник угоститељства	2005-
Ђенић Александар	Медицински факултет Специјализација из интерне медицине	лекар специјалиста интерне медицине Шеф одсека за гојазност и метаобличке поремећаје „Чигота“ (2013-)	2005-
Стојановић Слађан	Медицински факултет Специјализација из интерне медицине	лекар, спец.интерне медицине	2005.
Лакетић Ненад	Медицински факултет Специјализација из нуклеарне медицине	лекар, специјалиста нуклеарне медицине	2007.
Смиљанић Јелена	Филозофски факултет психолог	психолог	2009-
Лешовић Снежана	Медицински факултет Магистар медицинских наука Специјализација из педијатрије	лекар спец.педијатар, начелник педијатријског одељења	2009-

Ђебић Љиљана	Виша медицинска школа физиотерапеут техничар	физиотерапеут	2005-
Ђосовић Весна	Виша медицинска школа физиотерапеут техничар	физиотерапеут	2004-
Јовановић Станислава	Виша медицинска школа физиотерапеут техничар	физиотерапеут	2006-
Благојевић Драгана	Виша медицинска школа физиотерапеут техничар	физиотерапеут	2004-
Калоперовић Светлана	Медицинска школа физиотерапеут техничар	масер	2005-
Зарић Мирослав	Медицинска школа физиотерапеут техничар	масер	2008-
Ристовић Данијела	Виша медицинска школа физиотерапеут техничар	физиотерапеут	2008-
Мирковић Марица	Виша медицинска школа физиотерапеут техничар	физиотерапеут	2010-
Јанковић Горан	Средња саобраћајна школа	помоћни радник	2005-
Бошковић Биљана	Основна школа	хигијеничарка	2008-
Стопић Милан	Основна школа	помоћни радник	2004-
Радовић Реља	Средња техничка школа	оператер	2004-
Марковић Марија	Угоститељско-туристичка школа – кувар	кувар	2004-
Арсић Душица	Основна школа	судопера	2008-
Марковић Јелена	Медицински факултет дипломирани фармацеут –медицински биохемичар	биохемичар	2010-
Каљевић Раде	Угоститељско-туристичка школа конобар	конобар	2002-2008.
Тошић Дејан	Угоститељско-туристичка школа конобар	конобар	2008-2009.
Ђоковић Татјана	Средња медицинска школа физиотерапеут техничар	масер	2010-

Предузеће за маркетинг, туризам и менаџмент „Чигота“ доо Београд

Презиме и име	Стручна спрема	Посао који ради	Временски период
Бојовић Радоје	Средња угоститељска школа, конобар	шеф продавнице	2003-2004
Богојевић Наташа	Факултет политичких наука, комуниколог	шеф агенције Чигота	2005-2011.
Дудуковић Данијела	Виша туристичка школа	административни радник	2003-
Ђукић Љиљана	Дефектолошки факултет; дипл.дефектолог	референт продаје	1998-
Вујаковић Горан	средња стручна спрема, ИВ степен	шеф агенције „Чигота“, референт продаје	1995-1999 1999-2003
Гашић Ана	Средња економска школа комерцијални техничар	референт продаје	1998-2009.
Жунић Вера	Средња трговачка школа трговац	трговац	2000-2005.
Јокић Биљана	Средња пољопривредна школа Пољоприв. Техничар	трговац	2008-
Јовановић Саша	Средња електротехничка школа	шеф агенције „Чигота“	2002-2004.
Јукић Томислав	Економски факултет дипл.економиста	директор	1989-1999.
Лепојевић Тања	Гимназија	референт продаје	2000-
Лабан Петар	Средња туристичка школа; туристички техничар	вођа смене агенције „Чигота“	1999-2001.
Марјановић Гордана	Правни факултет; дипл.правник	референт продаје	2000-
Милекић Зорица	Средња трговачка школа трговац	трговац, шеф продавнице, (2006-)	2003-
Павловић Дејан	Средња саобраћајна школа саобраћ.техничар	трговац	1995-
Радонјић Јасмина	Виша политехничка школа	спремачица	2000-
Ристановић Зоран	Факултет за менаџмент, мастер менаџмент	в. д. директора	2011-
Тодоровић Војислав	Гимназија	шеф продавнице „Чигота“	2004-2006.
Трнавчевић Михаило	Економски факултет дипл. економиста	директор	2003-2011.

Радници који су радили преко годину дана (на одређено)

Презиме и име	Стручна спрема	Посао који ради	Временски период
Ђуровић Јелена	Основна школа	помоћни радник у кухињи	
Церовић Наташа	Угоститељско-туристичка школа	помоћни радник у кухињи	
Милановић Јасмина	Филозофски факултет	психолог	
Митрић Небојша	Угоститељско-туристичка школа Конобар	конобар	
Милошевић Марија	Виша медицинска школа Виши физиотерапеут	физиотерапеут	
Илић Миломир	Угоститељско-туристичка школа Конобар	конобар	
Цветић Слободан	Угоститељска школа	конобар	
Матићевић Ана	Средња економска школа	конобар-шанкер	
Вермезовић Маја	Економски факултет	шеф одсека за маркетинг, пропаганду и продају	

Радници који су радили до годину дана (на одређено)

Презиме и име	Стручна спрема	Посао који ради	Временски период
Јечменица Ивана	Средња медицинска школа Мед.сестра	козметичар	
Симић Александра	Средња медицинска школа Мед.сестра	медицинска сестра	
Мијаиловић Душан	Филозофски факултет-одсед руског језика и књижевности	здравствени сарадник за кореспонденцију са корисницима услуга са подручја Руске федерације	
Вуловић Милица	Правни факултет дипл.правник	референт за маркетинг, пропаганду и продају	
Јокић Сања	Средња медицинска школа мед.сестра	медицинска сестра	
Жунић Александар	Угоститељско-туристичка школа конобар	конобар	

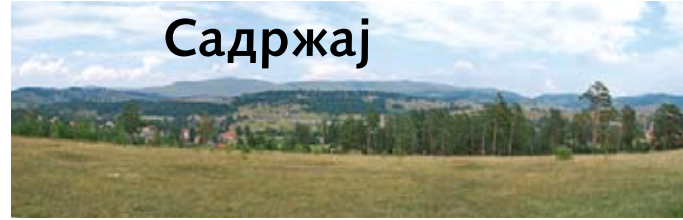
Радојевић Иван	Виша медицинска школа физиотерапеут техничар	физиотерапеут, масер
Диковић Обрад	Виша грађевинска школа	референт набавке
Кљајић Светлана	Правни факултет дипл. правник	помоћник директора за опште и правне послове
Удовичић Младен	Угоститељско-туристичка школа конобар	конобар
Бојовић Владимир	Средња техничка школа	керамичар
Смиљанић Данијела	Правни факултет дипл. правник	помоћник директора за опште и правне послове
Новаковић Данијела	Виша медицинска школа Физиотерапеут техничар	физиотерапеут
Љубојевић Ивана	Виша медицинска школа Физиотерапеут техничар	физиотерапеут
Дучић Дејан	Угоститељско-туристичка школа Конобар	конобар

Марина Мићуновић, дипломирани правник
Милијана Дидановић, дактилограф

Део колектива Специјалне болнице „Златибор“

Садржај

<i>Уместо увода</i>	5
<i>Instead of an introduction</i>	7
Сећање на један записник из 1968. године	9
Божанска врата Златибора	12
Чигота – круна Златибора	27
Директори здравствене установе на Златибору	28
Консултанти и спољни сарадници	30
Научна и стручна активност у Специјалној болници „Чигота“ од 2004. до 2014. године	32
Рад и усавршавање медицинских сестара од 2003. до 2014. године	37
Библиотека и издавачка делатност	44
Медицинске службе	46
Интерно одељење	46
Одељење нуклеарне медицине	48
Служба физикалне медицине и рехабилитације од 1971. до 2014. године	50
Кабинет за остеодезитометрију	53
Пратеће службе	56
Информациони систем у Специјалној болници „Чигота“	56
Служба маркетинга и продаје	57
Одељење за опште и правне послове	58
Финансијско-рачуноводствена служба	59
Служба за физичко-техничко обезбеђење и противпожарну заштиту	59
Служба техничког одржавања	60
Домаћинство	60
Галерија „Чигота“	61
Служба угоститељства	62
Рецепција	63
Програми	64
Програм „Чигота“ некад и сад	64
Шест успешних година Програма „Чиготица“	66
Десет година рада са гостима и пацијентима из Русије	71
Предузеће за маркетинг, туризам, менаџмент и промет „Чигота“ доо Београд	74
Особље Специјалне болнице (Лечилишта, Завода за превенцију, лечење и рехабилитацију обољења штитасте жлезде, Института) 1964-2014	76

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

614.2(497.11)“1964/2014”

ПЕДЕСЕТ година Специјалне
50 година Специјалне болнице за болести
штитасте жлезде и болести метаболизма
Златибор / [уредници Мирјана Црнчевић, Гојко
Божовић]. - Златибор : Специјална болница за
болести штитасте жлезде и болести
метаболизма, 2014 (Нови Сад : Артпринт
медиа). - 120 стр. : илустр. ; 21 cm

Тираж 1.000. - Стр. 5-6: Уместо увода /
уредници. - Напомене и библиографске
референце уз текст.

ISBN 978-86-905507-7-7

1. Црнчевић, Мирјана [уредник] [аутор
додатног текста], 1966-
а) Специјална болница за болести штитасте
жлезде и болести метаболизма “Златибор”
(Златибор) - 1964-2014

COBISS.SR-ID 207539468

**50 година Специјалне болнице
за болести штитасте жлезде
и болести метаболизма Златибор**

Издавач

Специјална болница
за болести штитасте жлезде
и болести метаболизма Златибор
Краљеве воде 30
31315 Златибор
www.cigota.rs

Почасни чланови Редакције
академик Драган Мицић
професор др Јован Мићић
др Ђорђе Глишић

Редакција

др Александар Симић, др Жељко Стакић,
Зоран Ристановић, Ђорђе Ђорђевић,
Нада Милошевић, Мирјана Црнчевић

Уредници

Мирјана Црнчевић
Гојко Божовић

Превод увода на енглески
Светлана Гавриловић

Припрема и дизајн
Архипелаг, Београд

Штампа

Артпринт Медиа, Нови Сад

Тираж
500